

ARGIA

1987 Ekaina 7 — L urtea — 1.154 zenbakia — 145 pezeta (BEZ barne)/ 8 libera

**Jose Luis El-
koro, Berga-
rako alkate
zahar-berria**

**Txirri, Mi-
rri eta Txiri-
biton: «Umo-
re marroia
egiten dugu»**

Euskadiko 'paisak'

EKO

EKO ALTZA

Larratxo Ibilbidea, 96 zbk. ALTZA

S. Juan Bautista Koperatiba

Villas auzoa. Tel. 55 01 99 HERNANI

SUPER AMARA

Isabel II.a, 16 zbk. Tel. 46 11 77
DONOSTIA

EKO ASTEASU

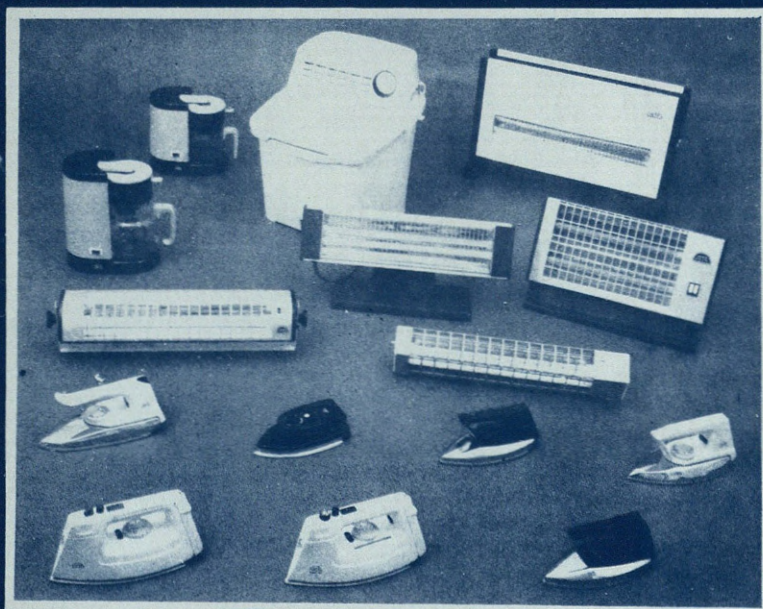
Keelavite Poligonua, z/g. Tel. 69 25 26
ASTEASU

EKO AIETE

Grupo Etxadi. Tel. 21 14 88 AIETE
(Donostia)

Vivodist

Gure elektragailuak

JATA

Helburua...

...lehenak izatea.

JATA

EIBAR ELEKTROGAILUAK L.E.A.
Telex: 38533 — Telef.: (943) 71 82 43 (3 linea)
195 Postakutxa. EIBAR (GIPUZKOA)

1.154. zenbakia

4.— Astegiroa.

POLITIKA

- 13.— J.L. Elkorro: «Udaletan dago indarra, baina ahalmenik gabe daude». **I. Zubiondo.**
16.— Ataunek Ioldiren epaiketa-
rekin 1985eko "razzia" gogora-
tzen du. **I.A.**

NAZIOARTEKOA

- 18.— Renné Epelbaum-ekin,
Maiatzaren plazako emaku-
meetakoa. **Pol eta Jabi.**

ERREPORTAIK

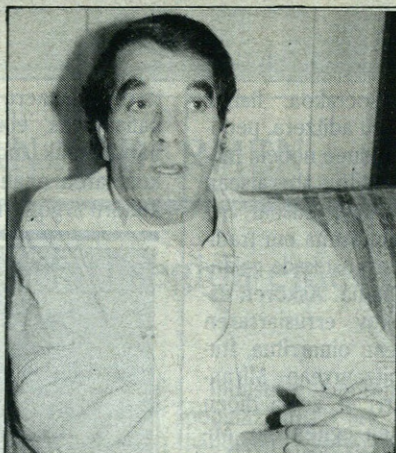
- 20.— Gazteen mobidak: Donos-
tian eta Bilbon. **J. Mollari, I.**
Isasti eta A. Izarzelai.
24.— "Paisak" Euskadin: «Nik ez
daukat izenik!». **I. Isasti eta L.**
Fernandez.
35.— Lluís Llach: «Oso gustoko
dut sistematikoki boterea izo-
rratzea». **I. Uriarte.**
40.— Honela ere joan zen hautes-
kunde kanpaina. **Arturo Del-**
gadoren argazkiak.
42.— «Tas-Tas», informazio agen-
tzia alternatiboa. **J.J. Petriko-**
rena.
44.— Irakurleak mintzo.

KULTURA

- 45.— Kulturataria.
47.— Gaztetxoan Bertsolari Txa-
pelketa, zazpigarren urtez. **D.**
Zuazalde.
48.— Txirri, Mirri eta Txiribiton,
programa berri baten atzetik.
J.J. Petrikorena eta Artaso.
50.— Kaki: «Doinu bakoitza iru-
dien eragile duk». **G. Arrese.**
51.— Oztibarreko Antzerkiak
«Haunditasun ametsak» aurkez-
tu zuen. **L. Etchezagarreta.**
52.— Kulturaren aste-borrastea.
55.— Munduaren zabaletik kultu-
ra. **J.M. Heritz.**

ETA BESTE

- 56.— Bertsoak.
57.— Denborapasak.

BADIRA zenbait pertsonaia maiz prentsan agertuta ere, beti zer esan interesgarriarik izaten dutenak. Horietakoa dugu LLUIS LLACH, zeinak egunotan gure artean publikoki hamaika aldiz agertu arren, beti ere gu sorprenditzeko gaitasuna gordetzen duen. Halaxe irudituko zaio seguru aski **35. orrialdean** dagoen elkarrizketa luzea irakurtzeari ekingo dion irakurleari. Aski elkarrizketa politiko eta interesez betea katalandarrarekin burututakoa. **13. orrialdean**, beste elkarrizketa bat, helitzear ditugun hauteskundearen inguruan, JOSE LUIS ELKOROREkin oraingoan; espektatiba handiak eman dizkiote zenbait inkestak bere hautagai-zerrendari. Azkenik, **kulturaren txokoan** berebiziko garrantzia merezi eta jasotzen du gure arteko artista-hirukote batek: Txirri, Mirri eta Txiribiton hirukoteak, hain zuzen ere.

Jabea: Zeruko ARGIA S.A.L.

ARGIA egiten dugu:

Donostian: Mikel Antza, Iñaki Camino, Jon Barandiaran, Ostaiska Irastorza, Gorka Izeta, Josu Landa, Pablo Sastre, Iñaki Uribe, Xalbardin, Pello Zubiria, Joxemi Zumalabe.

Bilbon: Antton Azkargorta, Edorta Jimenez, Karmelo Landa, Laura Mintegi, Iñaki Uriarte, 'Anaitasuna Taldea'.

Gastelzen: Blanca Agiriano, Txotxe Andueza, Irantzu Iriondo, Josu Olano, Pablo Ruiz de Aretxabaleta.

Iparaldean: Ladix Arrosagarai, Mikel Iribarren, Itxaro Borda, Allande Sokarros.

Iruñean: Jon Alonso.

Kolaboratzalleak: Xabier Agirre, Martxel Aizpurua, Itziar Alkorta, Joseba Alvarez, Enrike Amonarri, Joxe Azurmendi, Balere Bakaikoa, Amaia Ellosegi, Enbido, Xabier Erro, Xarlot Etchezaharreta, Esther Forcada, Joxean Gezalaga 'Zaldubi', Gure Irratikoak, Tito Irazusta, Irulegi Irratikoak, Koldo Izagirre, Kaki, Asun Larrañaga, Josetxo Lizartza, Loren Loidi, Emilio Lopez Adan 'Beltza', Alfontso Martinez, F.J. Mendi-guren, Bego Montorio, Mikel Nabarro 'Trikuharri', Eneko Olasagasti, Xabier Portugal, Koldo San Julian, Andoni Sarriegi 'Murumendi', Joseba Sarriónan-dia, J.L. Alvarez 'Txillardegí', Mikel Ubillos, Urederra.

Marrazkilariek: Joxemi, Julio.

Publizitatea: Maximo Aierbe, Joxe Mari Ostolaza.

Administrazioa: Jon Barandiaran, Agus Barandi.

Ardura teknikoa: Simeon Barroso, J. Jose De Marcos.

D.L.: 80—1963.

Helbidea: ARGIA, Ametzagaña 19 Behea. 20012 Donostia.

Telefona: 28 33 99.

Inprimategia: Gráficas SEMI.

Ale Bakarra: 145 pezeta / 7 li-bera (BEZ barne).

1987. urterako harplide-tza sariak: (BEZ barne)

Hego Euskal Herria.....5.300 pezeta.
Ipar Euskal Herria.....360 libera.
Estatu Espainola.....5.300 pezeta.
Beste atzerriak.....7.200 pezeta.
Airez.....11.000 pezeta.

EKAINA 7 EKAINA 13

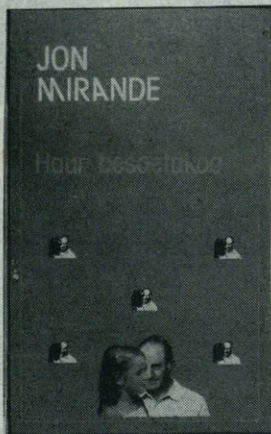
ekainaren 11an ilbete

mareak: (ekainaren 7an)
gora: 13.43
behera: 07.26 eta 19.50

eguzkia: (maiatzaren 7an)
irten: 06.25
sartu: 21.33

LIBURUAK

Mikel Mendizabal

Titulua: Haur besoetakoa
Egilea: Jon Mirande
Argitaletxea: Erein Literatura saila 37
Ezaugarriak: 112 orrialde

Erakargarriak dira Ereinek ateratzen dituen lanik gehienak, are gehiago oraingoa. Duela 17 urte inguru argitaratu arren 1959.ean idatzitako nobela honek, euskal heterodoxia literarioari bide eman zion gaiaren aldetik ikusita. Jon Juaristik berriki idatzi bezala, egun Euskal Herriko gazte askok Mirande du idealizatzen kultur giroan batez ere. Duela guti Lizardi desbankatu zuen Lauaxetak adinako indarra hartu du Mirandek azken urteetan.

Haur besoetakoa, llabur emanen dugu aditzera, pedofilia lantzen duen nobela motza da, estilo aberatsean emana, garaiko Euskal Herrian kristautasuna eta tradizionalismoari ostikada galantik eman ziona. Askoren ustez Nabokov errusiarraren Lolita lanean oinarritua, Iturralde hitzaurrean Mirandek irakurri ez zuela dioen tesiari amen egiten dio, Miranderengan bizirik dauden eragin zuzenagoen berri emanez.

Jende guti ezagutzen dut gustatu ez zaiona.

Titulua: Guipuzcoa en los 80. Evolución económico-industrial

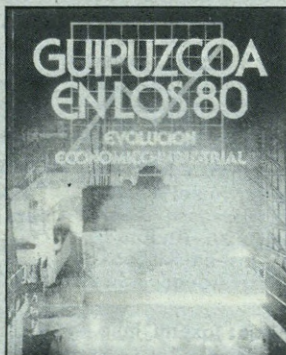
Egilea: Cámara de comercio, industria y navegación de Guipuzcoa

Ezaugarriak: 384 orrialde. 1.900 pta

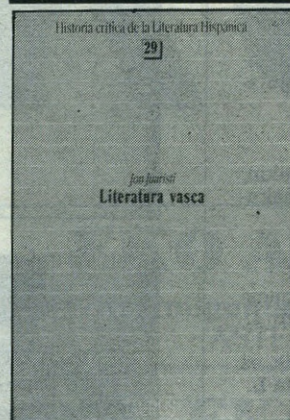
Iragan hamarkadan bezala, 80.ari dagokionerako ere zerbait atera nahi izan dute ganbarakoek. Lantzen dena hau litzateke gutxi gora behera: aldagarri ekonomiko eta industrialek jasan aldakuntza nagusiak, etorkizunerako espero diren estrategia zenbaiten joeren jokabidea eta antzeko gauzak.

Euskal Gobernuaren estatistika sailaren datuen iturritik zurgatu dute lan honetarako. Azpisektore industrial guztien azterketek emandako estatistikak ere kontutan hartu dira.

Liburuan barna gipuzkoar ekonomiaren diagnostikoa eta perspektibak azaltzen dira, dinamika, lana duen populaketaren dinamika eta produzioa eta errenta, lurralde analisia, kanpo saleroske-

taren bilakaera eta egitura, baliabideak eta premia finantzieroak, industria gipuzkoarraren analisia eta aitzakua argigarri.

Titulua: Literatura vasca

Egilea: Jon Juaristi

Argitaletxea: Taurus. Historia crítica de la Literatura Hispánica 29

Ezaugarriak: 168 orrialde. 475 pta.

Orain artean ohitura den bezala, euskal literaturaren ikuspegia ematen duen liburu batek polemika sortuko du, eta haserrik ez bada pozik. Beti bezala, batzuren ustez, idazle, joera eta gertaera batzuek sobran egon dira eta besteren falta nabarrituko. Hau guztiz normala da, azken batean liburu honek, Jon Juaristik euskal literaturaz duen ikuspegia baitak.

Jon Juaristik asko daki literaturaz, eta horrek izugarriko hobarian uzten du euskal literatura aztertzerakoan, horretatik heldu da liburu honen meritua, tekniko batek egin dela alegia.

Liburuan zehar, garai eta joera desberdinen laburpenak egiten dira. Hasierako atala herri literaturari eskainia dago, nabariena bertsolaritzak abertzaletasunarekin izandako loturaren gaia delarik. Hurrengoan Dechepare du gai, honetako literaturarekin izandako lotura agertuz. Erlijioak literaturarekin izandako nahas mahasen ondorio den Leizarragaren dotrinaz ihardukitzen da hirugarrenean, laugarrenean Sarako eskolaren behertzeak eta Bidasoaz bestalde-

ko herrialdeen ekonomi jausketak, Gipuzkoa eta Bizkaiko ekonomi zuzpertzeta Larramendiren eskolaren sorrerarekin duen harremana lantzen du. Etxahun, Elisaburu, Chahoren eragina, euskara eta modernitatea/industria arteko etenak literaturari ekarritako ideia zaharkitzea, literaturak abertzaletasunarekin izandako harreman estua, Euskaltzaleak bazkunaren inportantzia, gerraondoko literatur segimendua, 1957. urtetik aurrera gertatzen diren modernizazio bideak e.a. gaur eguna artean.

Literatura giza mugimenduekin eta politikaren tajuz lotzen dakien idazlea dugu Jon Juaristi, baina lan honetan, hainbat idazle eta ideari emandako zartakoa eta bere inguru politiko eta akademikoko jendeari eskaini aintzek haserre-eraziko dute bat baino gehiago, izan ere, azken urtetan sortu literatur taldeei ere aurkitzen baitie motibazio politikorik. Kritikaren ikuspegi linguistikazalea ere erasotzen du Juaristik. Baina, berriro esan, hau Jon Juaristiren ikuspegia da, eta hori ematea libre da. Liburuak zinez interesgarria da, inori irudi dakizkikeen iritzi merke eta interesatuak landa.

Titulua: Euskal Irakaskuntza Nafarroan. Normalizatorako oinarriak

Egilea: Pakita Zabaleta

Ezaugarriak: 750 pta. 240 orrialde

Berebiziko garrantzia dute heldu diren urte hauek Euskal Herria guztiko irakas-

ASTE HONETAN NABARMEN

Izkutupeko intrahistoriari segida emanez

Titulua: Garazi

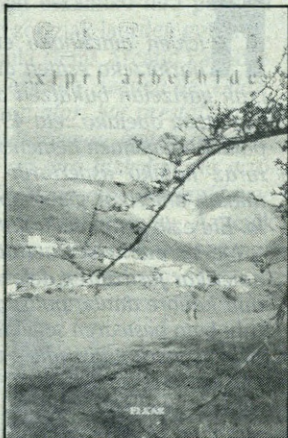
Egilea: Xipri Arbelbide

Argitaletxea: Elkar

Ezaugarriak: 216 orrialde

Xipri lanari lotu zen Euskal Herrira etorritakoan, herriari lotu zen handiuste gabeko kultura nondik edo handik atximurkatzeko, egunerokotasunaren izkutupean zeutzan intrahistoria izpi horiek bilduz, eta pixkana pixkana bideari eman zaio. Egin ditu, laborariendako irri kontu bilketak, hizkera errazean, egin ditu nobelak, Afrikako herri kulturen sintesi lanak, eta orain, Garazi eskualdearen historia herri xumeari hurbildu nahi izan dio. Herriaren hitzez herriaren historia idatzi du era lla-bur eta bizian, herria egun nolakoa den eta zerengatik den hola interpretazio ttipia egiten da.

Erregeen paktu edo itunek jendeari ekarri ondorioak, bi estatuen arteko mugak ekarri on eta gaitzak, gure arbasoek mendietan erantsi harrespilak, pertsonaia ospe-

tsuak, bortuetan mugaz bi aldeetako anaiarrebek izandako harremanak, gerlak, beilariak Jaundone Jakarat, Ameriketara joaite, artzapezpiku istorio, zerga kondu...

Bestalde, Garazi osatzen duten herrien herresta dakar liburuak, bakoitzaren historiaren pasarterik garrantziki-koen berri xuxena emanik. Jendeketak nola urritu diren, etxeen husteak, politikoak, erromanoen aztarnak, gazteluak e.a.

Industria, laborantza eta populazionea ere interes handikoak ditugu sintesian. Segurik, populazionearen beheititzea da liburuaren hondarrean dagoen daturik mingarriena, eskualde hauek urte gutitan, orain duten populazionea baino gehiagoko jende multzoa Ameriketara eta berriki Pariserat espakatzeko ikusia baitute. Itxuraz eta estetikaren legean ia baradizua irudi duten herri ttipi hauen buelta dugu populazionearen beheititzea.

Garazi herria eskerrak eman beharrean dago Xipri-ri.

Aldizkariaren izena: Orrua
Ezaugarriak: 1. alea, 150 pta

Segitzen dute herriko taldeek aldizkariak sortzen, eta oraingoan Zumaia dugu berea atera duena. Beste guztiek bezala, ohizko sailak ditu, eta guk zorionak eman eta sailen mamia aditzera ematea besterik ezin egin, horra ba:

Ohizko atarikoa, bertako ostaliertsia zahar baten zirikada eta gazte denbora kontuak. Ume baten ipuina, Zumaia-aren biztanleria eta estatistikek dakartzaten ondorioen esplikazioa, kantuak, komikia, euskal eskola eta ikastolen arteko eten ideologikoak sor ditzakeen kalteen interpretazio bat, Zumaia herriak ibiltzeko dituen leku xarmantak, denborapasak eta irakurleek beren kolaborazioak eta kexuak bidal ditzaten eskatzen duen irakurleak mintzo sailaren aurkezpena.

Noski, zumaia sentitzen den orok erosi beharko lukkeen aldizkaria.

penak izan dezakeen tratamenduaren nondik norakoan oinarrituko baita euskararen geroaren parte bat Nafarroan.

Gatozen Pakitaren tesira. Gaur egungo egoeraren azterketan, inguru juridikoari begiratzen zaio, 1970.etik gaur egun arte Nafarroako hezkuntz sistemak euskarak izandako bidea sartuz. Bigarren atalean teoriari ematen zaio leku zabala, soziolinguistika eta sikolinguistika ideiak lantzen dira, heziketa elebiduna eta faktoreetan arakatur. Irakaskuntza elebiduneko ereduaren artean konpentsazioa, mantenimendua

eta aberaste ereduak datoz, euskal, galiziar eta kataluniar komunitate autonomoen ereduak ere ikusiz.

Metodologiaren arloan, azterketa estatistikoak, diseinua eta aldagaiak aztertzen dira besteren artean, erresutatuen azterketa, interpretazioa eta diskusioaz aritzeko, hizkuntz eskualdeen eragina, ama hizkuntzaren eragina, eskola ereduarena, murgiltze ereduak e.a. Hezkuntzaren normalizaziorako funtsezko jarraibideez gain, inkestak eta eranskinak ditugu, inkestetan garrantzi politiko eta kultural handiko ize-nak datozelarik.

kuntza eta heziketaren euskalduntzerako, baina Nafarroak honetan jokatzeko duen papera funtsezkoa da, ondorio eta oinarri politikoak lekuko: Hango legearen gara-

Xabier Agirre,
tipo "baziloia"
eta komeriante
aparta. Momentu
honetan polo bat
zupatzen dakusagu
begirada
"kontxintxina"n
duelarik.

Xabier Agirre: "showman" eta "disc-jockey" batean

Xabier Agirre, «Ez Klip, ez Klop» musika saioko aurkezlea bera, izugarri ospetsu egiten ari omen da kamara aurrean azaldu eta aritzeko duen moduagatik. Nolabait esateko, betiko itxurak aldatuz eta beno... amerikar "showman" baten moduan azaldu gura du, seriotasunetik hurrun eta saiatzen da bai, jendea pittin bat libertitzen: «asteaz zehar bideoak ematen direla-ta, ez zuen inongo zentzurik horretarako espreski programa bat egiteak, diferentea izango ez bazen behintzat: etxeko taldeak bultzatu eta ohiz ez bezelako aurkezle batez lortu nahi dugu guzti hau».

Kamaleoi baten itxura ezinbestekoa ikusten diogu Xabier-i, egun batean "rocker" moduan, bestean mon-

ja, lord ingelesa bestela, Hamelin-go txirularia... «Don Don Kikilikon» en hasieratik jardun naiz hamaika pertsonai diferente egiten eta bestetik "baziloi" samarra naizela esan behar dut, lagunekin eta...».

"Antzerti"n hiru urte egin ondoren, "Don Don Kikilikon" eta "Bai horixe" egin du lan gaur arteraino. Asko asmatzen omen du orain goan: «gidoiariek nahiko gidoi libreak eskaintzen dizkirate eta hori gustoko dut», dio irrika bizian. Pelikularik egin behar duen ere jakin nahi gure: «hemen egingo dako pelikuletan eta laguntza jasoz gainera, euskal aktoreei bigarren mailako lanak besterik ez diete eskaintzen... eta gure artean bada on galanki». Baietz.

Igandez
«Arizonan
Ekaitza».
Western
kaskarra
baina
arina.

"Simon eta Simon" eta Simon eta Simon...

Rick-en aintzinako emaztegi batek bere senarra aurkitzeko esaten die Simon anai. Baina neskatxak gartzelan bukatzen du, poliziak bere senarra hilik aurkitzen duelako... eta 49. kapituluak daramagu. Eta aspaldi bota genuen hementxe bertatik Simon anaien abenturaz nahiko asperturik aurkitzen ginela. Eta Simon anaiak amerikar gizartearen mamu ezinbestekoak direla. Eta ezin genituela nolanahi ere barkatu.

Merke merkeak suertatzen badira ere, zintzo-zintzo amerikar justiziaren defendatzaile sutsu eta pistola magun kalibre danba poltsikuan duten Simon anaien kapitulu bata bestearen segidakoak, gehiegikoa deritzogu honelako merkatuari uko ez egiteari. Amerikarrek batetik eta japoniarrek marrazki bizidunetan, erabat mugatzen dituzte gure telebistaren posibilitateak. Eskaintza argi azaltzen zaigu, bestalde: «hi, bestela fotonobela bat aukeratu hezak/n».

Makina bat luza gaitzake honetaz. Onak eta txarrak, Simon anai pare eta amerikar gizarte eredu justiziazkoak mugitzen gaituzte telebista itzaltzera, aspertzen, aspertzen ari garela eta kitzo! Kapitulu gehiagorik ez!

Lau eta lauak beretsuak

Ohizko asteazkeneko luzemetraia oraingoan, hauteskundeak direla eta, ezin izango dugu ikus. Aste honetan beraz, lau luzemetraia soilik ikusiko ditugu.

Igandez «Arizonan Ekaitza». Pelikula honetan jende talde batengan zilar-mehatze baten aurkikuntzak eragiten dituen diru-gose eta arazoak aurkezten zaizkio ikusleari. Zuzendaria Joseph Kane ospetsua eta antesleak S. Homeir eta Wallace Ford.

Asteartez «Gwangy-ren harana». carolo Dos Orsos ijito buruzagiak Mexikoko «Gwangy-ren harana»n hiltzorian dagoen bere anaia aurkitzen du. Carolok eskuan daukan poltsa kendu eta baretxo bat duela konturatzerakoan, sorgin zahar baten oharrei uko egin eta zigorren mende geldituko da. Zuzendaria James O' Connolly eta antesleak J. FRanciscus, G. Golan eta R. Carlson.

Ostiralez «Izugarrien Biltokia». Ronald Chetwynd-ek, beldurrezko liburuaren idazlea, berak idatziriki liburuaren erakusketa bat begiratzen dagoelarik gosez hiltzen ari den banpiro batengandik eraso bat jasango du. Ward Baker izango da zuzendari eta V. Price, D. Pleasence eta J. Carradine antesleak.

Larunbatez «Daisy Clover». Ia burutik dagoen bere amarekin itsas ertzeiko bArraka batetan bizi den neska behartsua da. Neska hau zineko artista ospetsua bihurtuko da. Natalie wood-ek izango du lan nagusia, Robert Redfor-ekin batera.

zinema

Emakumeari buruzko zine zikloa Iruñean

ekaina

9 "Emakumea eta zinea" izenpean, emakumeek egindako eta emakumei buruzko zineari ziklo bat eskainiko zaio ekainean, IPES eta Golem-ek antolatutik. Ekainaren 2an, 9an, 16an eta 23an eskainiko dira pelikula horiek, Golem zineetan, arratsko zortziak laurden gutxitan. Datorren astearte, hilak 9ko pelikula Denis Arcand kanadiarraren "El declive del imperio americano" izanen da. *Udazkeneko arratsalde batean lau gizon afari bat prestatzen ari dira. Bitartean, lau emakume kulturismoa egiten ari dira, eta jakina, emakumeak gizonen ari dira hizketan eta gizonak emakumez. Gero denak elkartzen dira eta inplikazio psikologiko eztabaidagarri ugari aurkezten zaigu. Azkenik esan pelikularen aurkezpena Susana Diaz psikologoak egiten duela.*

kantaldiak

■ Iborrengo pilotalekuan ekainaren 13an **Jotakie** eta **Mak** taldeen kontzertua izango da. Gaueko 10,30etan.

■ 11ean Eibarko Ipurua polikiroldegian, **Benito Lertxundiren** kontzertua izango da.

□ 13an Beñakabarrenan **Baldin badaren** kontzertua, gaueko 11etan.

□ 13an Ermita Barrin **Gontzal Mendibilen** kontzertua izango da.

□ 13an Arrasateko polikiroldegian **Itoiz** gaueko 11etan.

□ 13an Herrigoitian **Riki Rake** taldearen kontzertua.

□ 14an berriz, Laudion **Koska** taldea arituko da.

□ 14an **Gorka Knorren** kantaldia izango da Derioko Plazan.

ekaina

13 Heldu den larunbatean Beran ospatuko den **AEK**elarre dela eta kontzertu ugari izango da: **Peio** eta **Pantxo**a, **Zezen rock**, **Kortatu**, **Zein** ere eta **Basakabi**.

VERONICA FORQUE ANTONIO RESINES ANA OBREGON GUILLERMO MONTESINOS MASSIEL MIGUEL RELLAN

Una producción "EL CATALEJO" P.C.

La Vida Alegre

Una película de FERNANDO COLOMO

JOSE A. NABARRO • GLORIA MUÑOZ • ISABELLA APARICIO • CHULE LAMPREAVE • ALICIA SANCHEZ • ITZAR ALVAREZ • GRAN WYOMING • JAVIER GURRUCHAGA
FOTOGRAFIA: Javier Salmeron • MONTAJE: Miguel A. Santamaría • PRODUCCIÓN: Ana Huete • MÚSICA: Suburbano
Película subvencionada por el Ministerio de Cultura. Con la colaboración de TVE.

aste
honetako
filma

Poz bizian

Errekonbertsio modu asko ekarri ditu sozialisten «cambio»ak. Ez da ordea berria boterean dagoenari buruzko komediak egitea. Komedia hau, *La Vida Alegre* komediaz ari gara noski, «movida»z eta «Madrid»ez jantzita etorri arren, beste espagnolada bat iruditu zaigu (hitz honek daukan zentzu filmikoan).

Gaur egun «aktualitate» diren zenbait gai hartu —HIESa, Osakidetzaaren egoera, GAYak—, eta gaur egun «aktualitate» den estetika batez nahastuz ateratako koktela da. Umorezkoa denez —eta ministroaz ere farre egiten denez— libre da arazorik nagusien aurrean farre pittin bat egitea.

Aitortu behar da injeniozko zenbait gag badietuela eta irrifarra zabaltzen dela ezpainetara. Zer gutxiago eskatu ordea «umorezko» film bati!

Enredo komedia bezala defini daitekeen honetan, hariari dagokionez, bukaera da okerren konponduta dagoena: salida merke pare batez «desenrredatzen» da entuertoa.

Ez dakigu merito bezala edo nola aipatu zintan barrena ez dela moralizatzen. Modu merke batez behinik behin.

Seguruenik daukan alabantzarik handiena boterera iritsi diren sozialistetak farre egitea da (eta hori jende xumeak eskertzen du). Inolaz ere egiten ez duena kritika da. Areago, badirudi benetan zerbaít «cambio»tu egin dela Espainian eta director general baten emaztea auzo kutre batean onartua dela eta bere modura egiten direla auzoan al-daketak.

«Baina ez da hori pelikula honetan garrantzia duena» —esango liguke gure lagun «alegre» batek— «umore sano bat dauka eta kitto!». Ez du ulertu nahi izango anbulatorioak berdin berdin daudela gaizki, eta jendeak, pelikulan farre egin arren, berdin berdin jarraitu beharko dituela pairatzen egoera kaxkar horretan. Orduan zertara noan zine-ra galdetuko lidake. Eta ez da benetan galdera txarra!

Francoren diktaduran baino txiste gehiago ez da sekula egin Francori buruz. Sozialistek buruz apenas egin izan da Colomoren produzio hau ailegatu bitartean.

Martin Goikoetxea

□ «La Vida Alegre». Fernando Colomo (zuz). Antonio Resines, Veronica Forque, Massiel, Guillermo Montesinos, Ana Obregón.

arte

ARRASATEKO NAZIOARTEKO ESKULTURA II TOPAKETAK
II SYMPOSIUM INTERNACIONAL DE ESCULTURA DE ARRASATE

■ «Arte Bizkaia» izeneko erakusketa Bilboko Errekalde Alamedako 30. zenbakian ikusgai izango da ekainaren 7a bitarte.

Arrasateko Nazioarteko II. Eskultura Topaketak

Ekainaren 8an hasi eta 28a bitartean Arrasateko Nazioarteko Eskul-

tura Topaketak ospatuko dira. Honoakoak izango dira topaketa hauetan irudigileek erabiltzeko dituzten materialak: marmola, Markinako harri beltza eta bustina, tokia berriz, Zaldibarko pilotalekua izango da. bertan parte hartuko duten irudigileak honoko hauek izango dira: Xabier Krutx Arrillaga, Ramon Azpeitia, Gino Corsanini, James Francis, Fernando Garcia de Cortazar, Koldobika Jauregi, Marta Medeci, Javier Moreno eta Jose Maria Herrero.

Zarauzko Arte Zaleak

Zarauzko Arte Zaleak izeneko elkarteak erakusketa bat antolatu du.

Erakusketa honetan 1986-87 ikasturteko lanak izango dira ikusgai: diseinu eta moda, esmaltea, gaxoxlak, hiru dimentsiotako kuadroak, itsasontziak, Zeramika, makramea, marrazkia, narrugintza, pintura, sukaldaritza, zurgintza eta tapizak.

Sanz Enean izango da, ekainaren 14a bitartean. Lan egunetan arratsaldeko 7etatik 9etara eta jaiegunetan eguerdiko 12etatik ordu bietara. Bestelako informaziorik jakin nahi baduzue deiezazue 835568 telefonora, Arte Zaleak elkartearen telefonora.

Ibarrolaren lanak Bilbon

Agustin Ibarrolaren lanak Bilboko zenbait tokitan izango dira ekainaren hila bukaera bitartean. Alde batetik, Arte Ederretako Museoan grabatuak, margoak eta marrazkiak izango dira ikusgai eta kanpoan berriz, zenbait eskultura. Erakustazoakn berriz, «Baso artificala» izeneko lana egongo da, kartoiz eta enborrez egindako lana dugu honokoa. Azkenik, Arriaga Antzoki aurreko enparantzan burnizko murala izango duzue ikusgai. Ekainaren bukaera bitartean badago beraz, Bilbon zer ikusi.

Euskal abeslari eta taldeak

**Anje Duhalde
Erramun Martikorena
Basakabi
Akelarre
Minxoriak
Etxamendi eta Larralde
Tapia eta Leturia
Begoña ta Soledad
Izeki
Txanbela**

Sonorizazioak, argiak. Harremanetarako: (943) 462014

lehiaketak

□ **Trikitilari gazteen txapelketa Zaldibarren.**— Trikitilari gazteen V. Txapelketa antolatu du Zaldibarko Kirol Elkarteak. 14 eta 15 urtetako 17 bikote neurtuko dira. Markinan eta Abadiñon jokatuko dira kanporaketak, ekainaren 14ean Zaldibarren erabakiko den 8 onenak aukeratzearren. Bizkaiko trikitixa, porrusalda, fandango eta arin-arin bana jo beharko ditu bikote bakoitzak. Kanporaketa saioetan 9.000 pezeta jasoko ditu bikote bakoitzak, eta epai mahaiak aukeratzen dituen zortzirekin jokatu da txapela Zaldibarren. Irabazleak, 25.000 pezeta, trofeoa eta txapela jasoko ditu. Bigarrenak, 20.000 pezeta eta trofeoa. Hirugarrenak, 17.000 eta trofeoa. Laugarrenak, 14.000 eta trofeoa. Beste laurentzat hamarna mila pezeta daude izendaturik. Bizkaiko trikitixa ondoen jotzen duenarentzat bada trofeorik.

□ **'Baporea' haur liburu lehiaketa.**— Idazlanak bere hedaduran, 50 foliotakoa izan beharko du gutxienez, biko tarteak utziz betetzen direlarik. Idazlanak argitaragabeak eta orijinalak behar dute izan. Idazlanen gaia guztiz libre da: Jatorrizko idazlanak izenordepean eta kartazal itxi batekin bidaliko dira beronen barruan idazlearen helbidea eta izena jarriko direlarik. Helbide honetara hiru kopia bidali behar dira: Santa Maria Fundazioa (Haur-liburu lehiaketa) C/Carretera de Larraskitu, 35, 48002 Bilbo. Idazlanen onarpen epea irailaren 15ean amaitzen da.

□ **'Arrasate-87' literatur lehiaketa.**— Arraste eta bere eskualdeko euskal idazleen ekintza sustazeko asmoz, AED elkarteak Arrasateko udalaren laguntzaz, 'Arrasate-87' literatur lehiaketa antolatu du ondoko ataletan: ipuina, poesia eta bertso paperak. Ipuinen saillean 4 folio gutxienez eta 7 gehienez izan ditzake lenek. Poesian, konposaketa eta errimak libreak dira. Luzeera 100 bertso lerro gutxienez eta 200 gehienez. Bertso paperetan, 10 bertso gutxienez eta 14 gehienez. Lehiaketa hauetan Deba Garaiko edozein pertsonen parte har dezakete. Euskaraz idatzitako lan orijinalak eta argitaragabeak bakarrik aurkez daitezke. Gaia libre izango da. Lanak AED Elkartearen azaroaren lehen baina lehen bidali behar dira.

dantzak

Azkoitian

Dantzari Txiki

Eguna

Ekainaren 7an Azkoitian eta Soraluzen Dantzari Txiki Eguna ospatuko dute. Bietan bailara horietako gazteak bilduko dira eta goiz partetik kale jira eskaini ondoren arratsaldean taldeek banakako emanaldiari ekingo diote.

TXANBELA

aste
honetako
diskoa

Ari eta ari azkenean sari

Lana erruz egin du urteetan zehar «Txanbela» taldearekin den Joan Mari Beltranek, eta hori igerri da «Azala» haren lehenbiziko diskatik «Txanbela»ren «Doinurik doinu» honetarainoko bilakaeran. Inbestigazio lan horren ondorioz, errepertorio aberatsa eta era oso heldu batean tratatua eskuratu digu. Heldutasuna nabari zaio armonietan bezala hautatu dituen kolore eta tinbreetan. Grabaketa estudioaren ezagutzak ere marka uzten du: produktua erabat burututa eraman du grabaketan sartzerakoan.

Bizkaiko alboka soinutik hasi eta Zuberoko «Branle aintzineko kontrapasa»ra, Romanoren errepertorioioko «Rigodon 4»tik «Fandango zaharra» delakora, Euskadiko mutur guztietako doinu eta soinuak eskaintzen dizkigute. Instrumentazioa aberastu egin dute: kornamusa entzuten da, rigodoia tubak dotoretzen du... Eta gero eta gehiago dira testua duten kantak ere. Batzuetan tradizioetik hartuak, besteetan musika herrikoia letratuak ipinita.

Bi pieza aipatuko nituzke batik bat. «Fandango zaharra» deitzen den txistu pieza luzea oso ongi moldatua gelditu da, eta sentimentuzko ikutu berezi bat darama. «Esmeraldazko Eire gorritua» da bestea. Jadanik bestek jotzen duen pieza kanpotar bat hartzeko arriskua bereganatu, musikaz aparte gaia ere Irlandari eskaini eta testua egiteko hango errealitatea ezagutzen duen batengana jota, benetan hunkigarria gelditu zaie.

Zerbaitetan ahul badira, abotsetan azaltzen dira ahulen «Txanbela»koak. Aparteko abotsak ez edukitzeaz gain, beldurrez kantatzen dutela dirudi sarri. Eta hala ere kanta batean batere instrumenturik gabe ausartu dira.

Ausardia bait da, lanarekin batera, diska honen beste ezaugarri bat. «Tronparena» jotzen eta kantatzen duten bezala egiteko behar da. Taldea duela gutxi berritua da, eta bide luzea egin dezake. Kontzesiorik gabea da eta sakona, diskoa. Errepertorioz, gaiez eta tratamenduz heldua da, eta esan daiteke hau dela sentsibiltate handiko militante baten inguruan talde interesgarri batek plazaratutako emaitza heldua.

XALBARDIN

□ «Doinurik doinu». Txanbela. IZ.

□Ekainaren 7an Amurrin Dantza Txapelketa ospatu da, bertan Gasteiz inguruko taldeek parte hartuko dutelarik.

□Ekainaren 13an berriz, Beasainen Dantza Txapelketa gauzez ospatuko dute. Orain arte askotan ikusi ez dena Beasaien ikusteko aukera izango da, gauzez egindako dantza saioa, hain zuzen ere.

□Eskolarteko Dantza Txapelketaren finala jokatuko dute ekainaren 14an Zarautzen.

□Hilaren 14an Gasteizko Eskolarteko Dantza Txapelketako emanaldia izango da.

ekaina

14 Ekainaren 14an berriz, Basauriko futbol zelaian Ezpata Dantza Txapelketa ospatuko da, bertan probintzia guztietako partaideak izango direlarik.

Dantzari Txiki

Eguna

Ondarrun

Hilaren 14an Ondarrun Dantzari Txiki Eguna ospatuko da. Egitaraua ohizkoa izanen da, goiz partetik kale jira eta arratsalde banakako emanaldia.

□Euskadiko XI. Txapelketa Dantza Askatuan.—Datorren ekainaren 21ean, Euskadiko XI. Dantza Askatuko Txapelketaren finala ospatuko da Segurako Frontoian. Txapelketa kanporaketa fase batez osaturik dago, berau Seguran ekainaren 18an ospatuko delarik. 15 urtez gorakoak izanez gero, nahi duten guztiek parte har dezakete. Zozketa egin ondoren, bikote bakoitari fandango eta arin arin bat joko zaizkio. Herriko usuarioaren arabera jantzirik egon behar dute. Txapelketan izena emateko epea datorren ekainaren 15ean bukatuko da, eta bikote bakoitak Euskal Herriko herrien bat ordezkatu behar du. Kontzeptu hauek gogoan edukiko dira: erritmoa, elkartzea, pausoak, itxura. Sari hau lehen mailan sailkatutako bikoteak ordezkatzeko duen Udaletxean gordeko da hurrengo txapelketa egin arte. Txapelketan interesaturik daudenek Segurako Udaletxean egin behar dituzte beren izenemateak.

bertsolaritza

«Bertsolariak Arenalean 1987»

ekaina

13 Ekitaldi hauek aurrera doaz eta hurrengo emanaldia ekainaren 13an izango da. Egun honetako ekitaldia bertsolari gazteen saioa izango da: Aristorena, Arriola J., Egileor II. eta Sorozabal arituko dira bertan. Bertso saioaren aurretik eguerdiko 12,30etan txistu kontzertua izango da, bertso saioa, berriz, eguerdiko ordubetan izango da.

ihardunaldiak

Ihardunaldi teknologikoak

Eibarko Tekniker elkarteak ekainaren 10 eta 11rako ihardunaldi teknologiko batzu eratzeari ekin dio. Hirugarren ihardunaldi hauetan aztertuko diren gaiak makinabilitatea eta kortearren teknologia izango dira nagusiki. 1985.ean egin ziren ihardunaldietatik gaur egunera alor teknologiko hauetan eman diren aurrera pausoak ikusitekotan dira.

Soziolinguistika zertarako?

Gipuzkoako Ikastoletako Irakasle Elkarteak, Legazpiko Udaletxeko Euskararen Aldeko Batzordea eta AKM antolatzaile direlarik, ekainaren 17a bitartean soziolinguistika ihardunaldi eratu dituzte Legazpin. Hitzaldiak Txillardegik emango ditu bertako Kultur Etxean arratsaldeko 7etan. Aste honi dagokion hitzaldia ekainaren 10ean izango dena da. Gaia: «Hizkuntz politika Errepublikak Sobietikoen Federazioan. (Estatu Baltikoak eta Kaukasikoak bereziki)».

Literatur solasaldiak Baionan.— 'Maiatz' taldeak antolaturiko literaturari buruzko aste betez gozatu ahalko dute baiondar euskaltzaleek. Ekitaldiak hilaren 9tik 12ra bitartean izanen dira. 9an, Hegoaldeko 'Susa' kolektiboak beste zenbait hiritan eskaini duen Gernikari buruzko muntaia antzestuko du, poesiaz, karteiz, musikaz eta abarrez. 10ean, 'Iparraldean nola idatzi?' izenburuean Arbelbide, Casenave eta Itxaro Borda solastatuko dira (izenok, eta ondoren datozenak, konfirmatzeke zeuden azkeneko orduan). 11ko hitzaldiak 'Iparraldearen lekua Euskal Herriko kultur panorama' izena darama, eta antolatzaileak bertara Landa, Torrealdai, Apalategi eta Peillen gutienez azaldu daitezkeen ahaleginduko dira. Finitzeko 12an 'Maiatz'ekoek eginen dute beren testu batzuren irakurketa bat, eta dena afari literario batez amaituko da. Ah, ihardunaldi guztiak Baionako Biltxokon, arratseko 8,30tan izanen dira; eta Gure Irratiak emitituko ditu, oso-osorik eta zuzenean.

kirolak

Mendizabal Hernanin

ekaina

7 Datorren ekainaren 7an, Hernaniko Jauregi belar zelaiaren ikaragarritzko apostua dauka egiteke Mendizabalek. Arria II eta Etxebeste Mendizabal eta Aierberen aurka arituko dira arratsaldeko 6etan 70 minutuz arituko direlarik. Tarte horretan aizkoran eta segan eginak burutuko dituzte. Hamar enbor 60 ontzako bikote bakoitzarentzat eta ondoren, segan nork belar gehiago ebaki 70 minutu horiek agortu bitartean. Apostu interesgarria benetan, lau segalariak txanda libreetan arituko bait dira.

Urdulizen idi demak amaitzeaz

Ekainaren 7a eta 8a izango dira Urdulizen jokatu diren proba hauen azken egunak. 7an, Iñaki Lopategi, Patxo Goikoetxea, Sorroarte eta Altzubarren izango dira. 8an, Jesus Elorduy, Frantxilabari eta Burgo izango dira.

mendi ibilaldiak

*ekainaren 14erako

☐ **Euskalduna** (Andoain): Puerto de Lizarraga - Trinidad de Iturgoien - Lezaun - Irigoienko Erromeria.

☐ **Uzturre** (Tolosa): Elkoaz - Baigura - Erremendia.

☐ **Tabira** (Durango): Euskadiko Eskalada Ikastaroa Atxarten.

☐ **Lagun Onak** (Azpeitia): Ibilaldi neurtua.

☐ **Gasteiz**: Giza orientabideko ibiladia.

jaiak

Malderreka eta Bortziritako AEKelarrea

ekaina

13 Ekainaren 13an, gaueko 9etan hasiko dira ekitaldiak, ordu horretan Peio eta Pantxoa ikusteko aukera izanen bait da. Ondoren «Suaren iluna» izeneko obra antzestuko du Bortziritako talde batek. Bernduxeago, Zezenrock taldearen musika, eta 12ak aldera Kortatu. Gero Zein eré taldea. Goizaldeko 5etatik 8ak arte gau pasa Basakabi taldearen eskutik. 14 goizean baratzuri zopa eskainiko zaie gaupasa egin duten guztiei. Ondoren Berako talde batek prestatutako jokuak eguerdirarte. Ondoren MIndegia eta Larretxea aizkolariak eta arpanalariak arituko dira. Lizaso, Murua, Peñagarikano eta Mendizabal arituko dira gero bertsoetan, Ekitaldi guzti hauek bukatzeko bazkari ederra egingo da, bostehun pertsonentzat zikiro jatea. Larunbatean 500 pezetatako sarrera kobratuko zaie inguratzen direnari, eta igandean borondatea.

ikastaroak

● XVIII. Udako Euskal Ikastaroa Derion.—

Euskaraz hitzegiten dutenei begira eratu da ikastaroa, beraien euskara ugaritu eta landu dezaten. Honako eredu hauek bereziko dira: A eredua (ondo eta erraz hitzegin arren, gutxi eskolatuak direnentzat), B eredua

(eskolatuak izan arren, euskara motelagoa dutenentzat). Matrikula egiteko epea ekainaren 17an bukatzen da, lehenengo doazen ikasle guztiek sarrera-azterketa egin beharko dute, Bilbon edo Gernikan ekainaren 19an.

● **Norberaren babeserako ikastaroak.**— Ekainerako nerberaren burua egoera larrian nola babestu ikas daiteke. Hurrentzat zazpizetatik zortzietara (2.000 pta) eta larrientzat zortzietatik bederatzitik terdzietara (3.000 pta) izango da. Emale berriz, Irubideko Oskar Rodriguez. Azkeneko zortzi urteotan, horretarako ikaskintzak eginak ditu, eta Shorinj Kempo-ko 1.DAN gerriko beltza lortua du. Izen emateak 88.48.67 telefonoan, 12etatik 2,30etara eta iluntzez 8terdie-tatik 10etara. Ikastaroa Ataunen izango da.

Geure Udalean, geure Aldundian, Europan.

DE NUEVO PNV BERRIRO

Zure Udaltza lau urtez osatuko duten gizon eta emakumeak aukeratzeko egokiera izango duzu ekainaren 10ean. Zer erakoto hira nahi duzun zuretzat eta zuretarrentzat, nortzuk defendituko dituzten ongien zure interesak eta gaur arte zer egin duten erabakitzeke garaia da.

PNVk, aukerarako, eskaintzen dizkizun gizon eta emakumeak ezagutu ere egingo dituzu, behar bada.

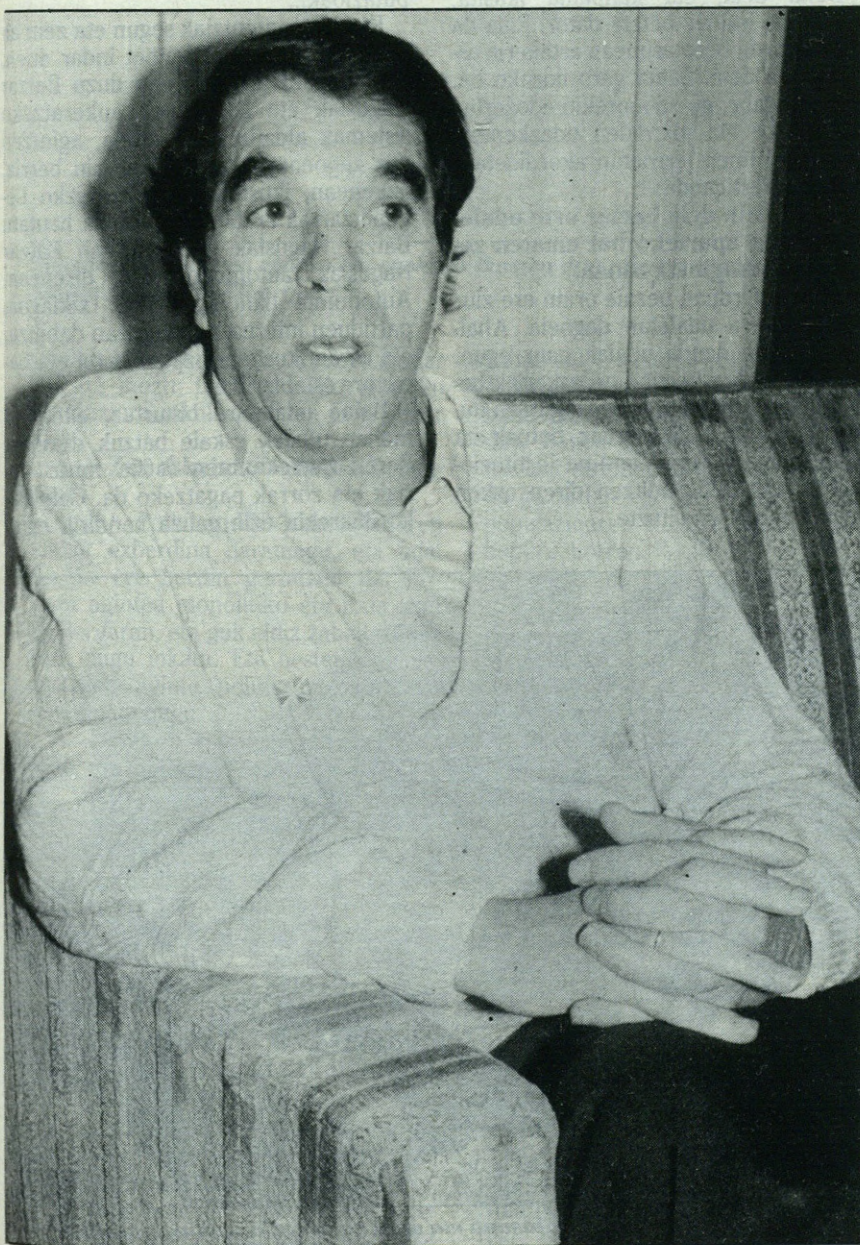
Zure herrikideak dira. Zure kezka eta interes berdinekin.

Bilboko Udaletxean, Bizkaiko 106 herritan eta Euzkadi guztikoetan ederki erakutsi dute zortzi urteotan, beren zintotasuna eta beren demokrata joera.

Jose Luis Elkoro, berriz Bergarako alkategai

«Udaletan dago indarra, baina ahalmenik gabe daude»

Trantsizio politikoa deitu izan den garaietako irudi klabe bat izan zen Jose Luis Elkoro. Berra izan zen, Bergarako alkate zela, alkate mugimendua-ren arima. Iku-rriñaren legeztatzean bezala presoan kaleratzean, jestionen erdian zegoen. Herri Batasunan hasieratik pizu espezifikoko bat eduki du beti. Orain, aurreko huteskundeetako xifreen arabera, Antzuolan duen lantegiaz gain Bergarako alkategoaz ere arduratu beharko du.

ARGIA.— Zerk bultzatzen zaitu berriro udaletxera?

Jose Luis Elkoro.— Laburra da eta funtsezkoa horretara bultzatzen nauen arrazoina. Euskal Herriak daukan arazo oinarritzkoena, bere burujabetza lortzea, orain dela hamar urte baino fase zailago eta delikatuago batean dago. Izugarri kezkatzen nau ikusteak oraindik deportatuak, errefuxiatuak, daudela ikusteak, eta horien egoera ez dela konpondu oraindik. Gauzak hola daudela, eta neri Herri Batasunan udalera joateko eskatu didatenean, nik ezin nuen ezetz eman.

Beste arrazoin bat zera da: guk udal itxaropentsu bat eduki genuen, udal herriko bat, eta halako bizitasun bat sortu zen herrian, dinamika sortzaile bat, mota askotako ekintza kultural, deportibo eta abarretarako abiapuntua izan zen. Herritik bertatik ateratzen ziren, ez zituen udalak sortzen; udalak lagundu egiten zuen, baina iniziatiba herritik zetorren.

PNVk agintea hartu zuenetik, hori suntsitu egin da. Udalak bereganatu ditut funtzio guzti horiek, eta herriaren iniziatiba bazterrera gelditu da. Herriak ez du parte hartzen, eta etsipena nabarmena da, abandonismoa. Duela urte batzuk Bergara eskualde honetako erreferentzia bat zen, argi bat, gainerakoen tzako etsenplu. Gaur egun atzeko muturrean dago: beste herrietan iniziatibak azaldu dira, bizia ikusten da, eta Bergaran aldiz ahuldadea nagusi.

A.— Justu egunotan betetzen dira hamar urte 1977ko hauteskunde haietatik. Oraingo hauek ikusita, sinbolismoren bat aurkitzen al duzu?

J.L.E.— Holakorik ez dago. 1976ko otsailaren 2an hartu nuen Bergarako alkateza, eta Bergarako udalean jazo ziren gertakizun politikorik garrantzizkoenak 1976an izan ziren. 1977an gertatu zen ekintzarik inportanteena: partidu politiko guztien bilera Euskadirentzako zerbait definitiboa lortzeko, orduan lortu zitekeena eta PNVren interes sasikoengatik frustratu zena.

Oraingoak beste kondizioak dira, ordea. Guk Herri Batasunak kalkulo batzuk ganituen eginak, baina PNV bitan zatitzean udalean gauzak arras aldatu dira, geu buru jartzeko posibilitatea ikusten da, eta erabakia hor daukazu. Nik neure konpromisoa aurrera eramane beharra daukat, nahiz eta urrats honek neretzako pertsonalki prezio oso gogorra duen. Baina apostu handi batean gaude enbarkatuta eta...

A.— Bergarako alkate izateko bezala Gipuzkoako Batzar Nagusiatarako ere buru zoaz zure taldean. Eatik Bergarako hautetsi mugimenduhartako beste bat presentatzen da, Murua. Mugimendu haren antzeko zerbait antolatzeke modua ikus-

ten al duzu?

J.L.E.— Ez, ez dago hura berriz gertatzeko baldintzarik. Beste egoera berrietara paseak gaude. Ez nator prentzio horiekin. Egoera berezi hura ez da gaur gertatzen, tamalez, zeren eta bestela gaur daukagun esperientziarekin ez bait genuke denok ere orduko hankasartzerik egingo.

A.— Askotan komentatu dugu euskal politikan blokeo bat nabari dela. Ildo horretatik zihoan nere galdera, zeren eta irtenbideak...

J.L.E.— Ez dakit hauteskunde hauen emaitzen ondoren ze giro sortuko den. Asko poztuko nitzateke elkartasun alderako giro bat biztuko balitz. PNVri eta EARI elkartasun bat proposatu genien, eta eskaintza hori oraindik hor dago. Beti gaude horiekin mahai batean esertzeko prest. Euskal Herrian boto abertzaleak osatzen du gehiengoa, eta hori baliatu beharko genuke.

Dena dela, eta kanpaina ikusita, erantzuna irainez beteta dator. Egia da kanpainaren berotasunean astakeria asko esaten dela, baina gero ikusiko da. Dударik gabe, gu edonorekin edozertaz hitzegiteko eta joan den udazkenean aipatu genituen lerroetan akordioetara iristeko prest gaude.

A.— Orain dela hamar urte udalei garrantzia aparteke bat ematen zenien politikagintza osoan.

J.L.E.— Orduan bezala orain ere ziur dakit indarra udaletan dagoela. Ahalmenik gabe daude udalak gaur egun. Eta udalak dira herrien ordezkariak berez, herria ongien udalak ezagutzen du. Hortik ateratzen dira diruak, botoak eta dena, eta gero organigrama instituzionaletik zintzilik gelditzen diren azken apendiz bihurtu dituzte.

Baina udalean oinarritu behar du eskemak, arbolaren sustraiak hor daude. Eta udalen aginte politikoa sendotzearen alde nago, eta hortik abiatu dadila Batzar Nagusien eta Diputazioen indarra. Norbaitek esango du foralistak gara, baina beste garaietan instituzio horiek funtzionatu baldin badute, bira instituzio horiek. Instituzio horiek edo beste batzuk egotea berdin zait, baina benetako agintea eduki dezatela.

A.— Esaten dituzun horiek askorentzako munizipalista usain handia edukiko dute.

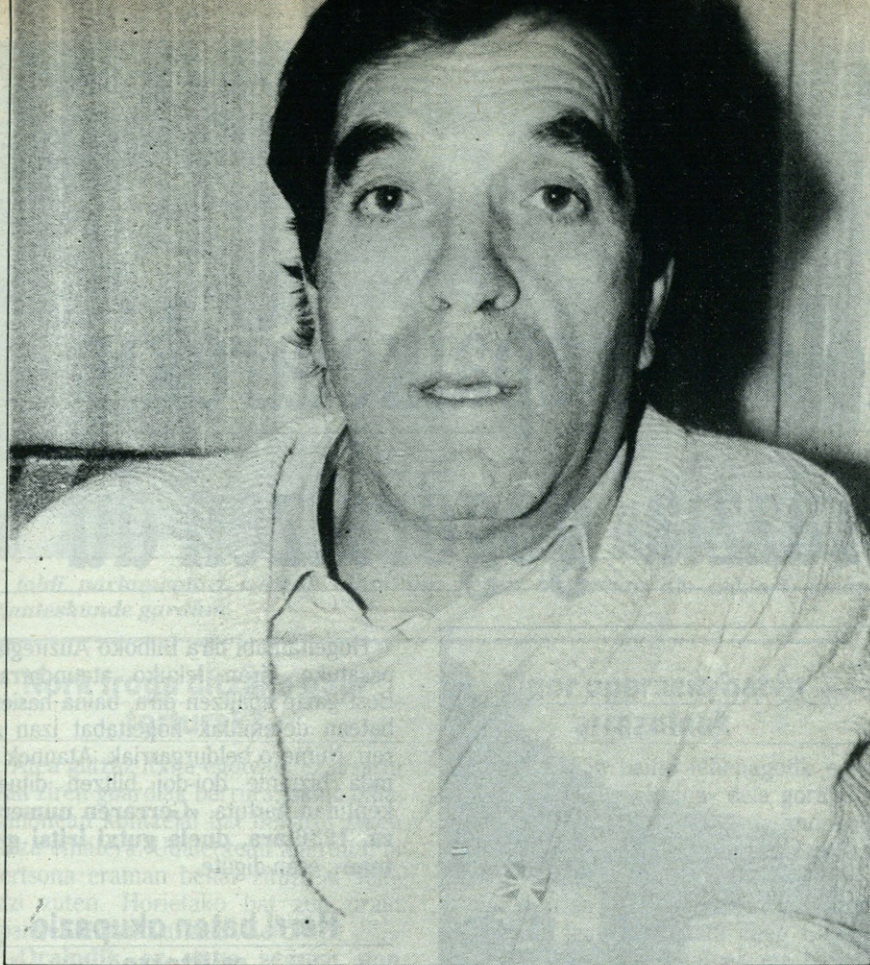
J.L.E.— Begira, udalak izan behar du aginte oinarritzkoa, eta gaur falta duen botere politiko eta ekonomikoa eman behar zaio. Baina gaur egun ez du aginterik. Aginte erreala Madrilen dago, hasteko, eta gero, dagoen aginte pittina, areazkoa, ahalmen eta fakultate barreiatuz osatua dago: Gasteizko Gobernua, Legebiltzarra, Batzar Nagusiak, Diputazioak...

Eta konpententziak segun eta zein alderdik zein unetan zenbat indar duen, hala banatu dira. Ikusten duzu Batzar Nagusiak eta Diputazioa aukeratzeko sistemak aldatuz joan direla, agintzen nor zegoenaren arabera. Orain berriz, azkenean, ikusten duzu Gasteizko Legebiltzarrak erabaki duela nola hautatu Batzar Nagusiak, orain artean Batzar Nagusiak autonomo izan direnean. Autonomia handiagoa edo txikiagoa, partiduen interesen baibenean dabilta, eta ez da ikusten erizpide garbi eta bat ez ere establerik.

Baina udaletara bihurtuz, ekonomi mailan udalek eskale batzuk dirudite. Beren aurrekontuen %65a funtzionariak eta zorrak pagatzeko da. Gainera, ko 35arekin ezin gauza handirik egin.

Herriaren partizipazioa, irekitasuna eta udal autonomia azpimarratzen ditu Jose Luis Elkoro.

Langabezia, gazteen egoera eta euskara ikusten ditu udalen arazo larrien bezala gaur egun Elkorok.

Udalak hor ere bere autonomia behar du, eta moztu behar da edozertarako Diputaziora eskale moduan joan behar hori.

A.— Zer eskaintzen duzue Bergaran?

J.L.E.— Politikan PNVk daramanaren erabat ezberdina daramagu, eta udal mailan ere berdin gertatzen da. PNVren agintea monolitiko eta itxia izan da Bergaran, eta guk aldiz zabaltasunez nahi dugu jokatu. Eta bestetik, udalarentzako aginte politikoa eskuratzen saiatu nahi dugu.

A.— Azken hamar urteotan arazoak eta egoerak hainbat aldatu dira. Seguruenik udalek egunero aurrean dituzten prioritateak ere aldatuko ziren.

J.L.E.— Dударik gabe. Gu udalera sartu ginen garai haietan, Francoren garaian, pentsa ezazu herri honetan anbulantzia bat ere ez zegoela. Eta zaharren egoitza barrakoi tertzermundista bat zen, eta hura aurrera ateratzeko gai ziren bakarrak monjak ziren beren karioarekin. Ikastolaren buruhausteak, karretera herriaren erditik...

Arazo horiek gaur ere arretaz egotea eskatzen dute, baina bideratuak daude nolabait. Baina badira prolema berriagoak gaur benetan inportanteak direnak. Herri batean beti da prolematika

zabal bat, zuzendu beharrekoa, baina funtsezko arazoa gaur lan adinean eta lanik gabe dauden milaka gazte horiek dira, honek dakarren guztiarekin: frustrazioa, etsipena, droga. Eta langabezia da gazteriarekin batera arazo nagusia: populazioaren %26,5a lanik gabe, eta kopuru horren %1,5a azken hiru hila-beteotakoa da.

Herrietan ezin gara arazo hori kontutan egon gabe egon, zeren eta langabe-tuak herrietan dauzkagu, langabeak ez daude diputazioan edo gobernuan. Gure prolema da, eta guk hor sartuta egon behar dugu. Honek ez du esan nahi udalean hori konpontzeko formula daukagunik, herri bat gainditzen duen neurrikoa da eta. Baina konponbidean gauza asko egin daiteke udaletik.

Euskara da ikusten dudana beste arazo larria. Gero eta gehiago dira euskaraz dakitenak eta gero eta gutxiago hitzegiten da euskaraz kalean. Euskararen aldeko politika instituzionala eskasa da, eta udaletik ere aldaketa eragin behar da.

A.— Batzar Nagusietan Herri Batasuna ez dago. Aldatu egingo al da orain politika abstentzionista hori?

J.L.E.— Gu Batzar Nagusietan egon gara, zeren Gernikan han egon ginen. Nola egon garen aztertu beharko litza-teke. Baina guk ez dugu kuestionatzen

egotea, ez da hori inporta zaiguna. Guk kuestionatzen duguna instituzio horien funtsa da: ze indar politiko eta ekonomiko daukate instituzio horiek? Instituzio hutsak baldin badira, orain Batzar Nagusiak diren bezala, ze interes eduki dezakegu horietan egoteko?

Lehenago lortu behar dugu instituzio horiek mamiz betetzea, eta gero eztabaidatuko dugu horietan egotea. Eta askotan esan duguna errepikatuko dizut: presente gaude eta egongo gara une bakoitzean tokatzen zaigun erantzunkizuna geure gain hartuz, instituzio horietan eduki dezakegun botere mailaren arabera.

A.— Galdera inportantea da zuentzako Gipuzkoan, hor HB eta EA parean ibili daitezkeela ikusten delako.

J.L.E.— Gure jarrera ez da aldatuko. Instituzio horietan baldin bagaude, horien funtsa aldatu eta betetzeko izango da, eginte politiko eta ekonomikoa horiei eskuratzeko borrokan egongo gara. Noski, hauteskudeen emaitzek erakutsiko dute gauzak nola gelditzen diren.

A.— Gasteizko Legebiltzarrean behin azaldu zineten eta harrez geroztik ez zarete gehiago joan.

J.L.E.— Parlamentu Baskongadoa Madrilek hemen jarritako baluarte moduan ikusten dut. Hemen jarri du etxe hori Madrilek, eta han sartu dira partidu politikoak, ongi datorkielako: estatus eroso bat daukate, partiduen egiturak mantentzeko soldata ederrak badira...

Eta orain berentzako babes gozoa bihurtu da. Madrilek noizean behin gerra materialea bidaltzen die, intoxikazio informatiboa, konpetenziaren bat noizean behin, oxigeno moduan, eta gu gaztelu hori puskatzearen ari gara lanean, gaztelu horrek aurrera egiteko oztupo baino egiten ez digulako. Aurrera egin ez dezagun Madrilek ipini duen horma delako. Batzar Nagusiak Gasteizko Legebiltzarrean monagiloak dira.

A.— PNV-PSOE dobletea errepikatu daiteke Gipuzkoan ere, edo EA-EE posibilitatea ere aipatzen da. Zein kondizio jartzen duzue zuek norbaitekin koalizioa egitekotan?

J.L.E.— Begira, gure eskaintza globala da, eta globaltasun horretatik bakarrik ulertzen dugu. Zer gertatuko da PNV PSOErekin elkartzen bada? Diputazioa gehiago espainolizatu dela. Zer gertatzen da Gasteizko Gobernuarekin? Lehen ehuneko hainbat agintzen bazuten espainolek, orain ehuneko hori izugarri handitu dela. Diputazioan beste hainbeste gertatuko da. Zeren eta PSOE espainola da, antieuskalduna, ez du Euskal Herria izan dadin ere nahi.

Iñaki ZUBIONDO

Ataunek loldiren epaiketarekin 1985eko «razzia» gogoratzen du

Ataundarrak beren presoan aldeko manifestaldi bat burutzen.

Egunotan Bilbon Juan Karlos loldi tartean dela bost goierritarri egiten zaien epaiketak nonbait oihartzunik bado, Ataunen du. Legedi Antiterroristaren prolematika, Bilboko juezen jokabidea, bost gazte akusatuen portaera, eguneroko prentsak haizatzen dituen bitartean, oraindik Ataunen beldur puska bat igertzen da herritarren begietan 1985eko ekaineko 21a aipatzean.

Hogeitamabi dira Bilboko Auzitegian pasatuko diren lekuko ataundarrak. Bost gazte epaitzen dira, baina hasiera batean detenituak hogeitabat izan ziren. Numero beldurgarriak, Ataunek bi mila biztanle doi-doi biltzen dituela kontutan hartuta. «Gerraren numeroa, 1936tara, duela gutxi iritsi gintuan», esan digute.

Herri baten okupazio militarra

Bi mila ataundar horietako askok zerbaiten susmoa hartua zuten 1985eko ekainaren 21 hartan. Azken egunetan jende «arraro» asko ikusi bide zen herrian: motxilak bizkarrean hartuta astegunean paseatuz zebiltzen mendizaleak, zikloturistak... Baina egun hartan kotxe nabarmen asko ikusten zen.

Goizaldeko hiruretan hasiko zen ehi-za, etxez etxe, baserriz baserri, hementzetxi ataundar osatu arte, horietako bat idiazabalen bizi zena eta Ordizian bestea. Azken biak goizeko seietan, herriaren irteeretan ipinitako kontrolerako batean.

Laster zabalduko zen detentzioen berria, baina ausardia behar zen kalera iriteteko ere. «Beldurgarria zen okupazio hura. Herria zeharkatzen duen kamioan bi aldeetan kontrolak, guardia civilen kotxe berdeak patruilatzen, eta batera eta bestera etengabe paisanozko auto kamuflatuak».

Orduan kontzejal zen Manolok kontatu digu Ataungo udalak hartu zuela bere gain detenituen aldeko jesterio guztiak zentralizatzeko zeregina. Eta kalean ezer egin ezin zenez, udaletxean entzerratu ziren 50 lagun. «Ez genuen, ordea, gau hartan lo egiteko aukera handirik izan. Berehala oihartu ginen atarian zeudela berdeen furgonetak eta tanke-eta ere bai. Mendi aldetik bezala bide aldetik, inguratuta geunden».

Ildi parlamentari izateak oihartzun berezi bat eman dio auziari, justu hauteskunde garaian.

Nork froga ditzake gaur torturak?

Atea giltzaz itxita egotean, ezin sartu izan ziren guardiak barrura, baina bihar-monean kontzejal bat behartu zuten giltza ematera. Udaletxean agertuta, bi pertsona eraman behar zituztela adierazi zuten. Horietako bat zen orain epaitzen duten Karmen Aierbe.

«Oraindik ez nago seguru non egon nintzen, detenituta eduki ninduten denboran. Esan didate mediku forentseak ikusi ninduela, baina etorri bazen ere, edo nik ez nuen ezagutu edo burutik behera zorrotz bat sartuta neukala etorriko zitzaidan. Dena dela, han oihartu nintzen herriaren okupazioa norainokoa zen: udaletxe barruan entzeratuta geundenon argazkiak erakutsi zizkidaten, kanpotik eginak».

Juezaren aurrean salatu zituen eta auzian ere esplikatzen dituen torturen berri eman digu Karmenek. Hala ere horiek frogatzea zail izanen du. «Askok ikasi dute guardiek, eta markarik utzi gabe sekulako pasarak ematen badakite. Horren lekuko gara hemen detenitu gintuzten gehienok». Oraindik soldaduska egiteko dagoen Pellok ere horren berri baduela dio: hemezortzi urterik ez zuen eraman zutenean eta «belarrondoko batzuk gorabehera, ez ninduten ikutu; baina tortura sikologikoa zer den han ikasten duzu».

Sustorik handiena orain epaitzen duten Sukiarekin pasa zuten ataundarrek. Detenituta zeudela, forentseak denak ikusi zituen bera ez beste, eta momentu batez guardia civilek bere familiarrez galdezka ibili ziren. Zerbait izugarria pasa ote zen beldurra izatekoa zen. Geroritik Sukiak berak adierazi duenez, orduak pasa omen zituen konorterik gabe.

Zigor operazio baten arrazoinak

Ataun 1985a baino lehenagotik ere ezaguna da «terrorismoa» dela gorabehera. Eta ekain horretan jasandako okupazioa ere ez zen lehendabizikoa izan. 1973tik aurrera hasi ziren detentzioak herrian. Baina holako operazio zabala 1974ean estrainatu zuen Guardia Civilak, Apala famatuak eta beste zenbait herritarrek alde egin behar izan zuten egun haietan.

Beste detentzio bolada gogorra 1975ean gertatu zen, Txiki eta Otaegiren aldeko kanpainan. Herriko jendea batzar batean zegoela, guardiek inguratu eta 25 lagun eraman zituzten. «Estado de sitio» delakoa zegoen ezarrita, eta detenitutakoek kalera irtenda koan multa gogorrekin egin zuten topo.

«Garai haietatik behin baino gehiagotan ezagutu dugu herria berdez okupatuta. Etxez etxe miaketak, kontrolak, mendiak hartuta. Orain ere, Gipuzkoako beste ia inon ez bezala, edozein ordutan daukazu kontrol bat Ataungo sarreran. Baina orain dela bi urtekoa gauza benetan berezia eta izugarria izan zen».

Egunotan epaitzen dituzten familiartekoen eta Amnistiaren aldeko Batzordearen ustez, oso arrazoin zehatzek eraman zuten Guardia Civila 85eko operazio hura antolatzea. «Ikurriñaren istiluak zeuden urte hartan, eta gure udalak ikurriñaren aldeko aukera oso garbia egin zuen. Eta beste aldetik, udalak Armada espagnolari adierazi zion ez zuela ezer jakin nahi berarekin eta handik aurrera udaletxean ez zela gehiago egingo soldaduzkarako inolako zerbitzurik».

Orain ikusiko dira frogak

Bi urte pasa dira eta espetxe zigorraldi luzeak eskatzen dira detenitutako 21 haietako bostentzako. Zigorrik gogorrena loldirentzako eskatzen du fiskalak, 64 urte. 39 Joxe Mari Lizarragarentzat, Joxe Goikoetxearentzako 38, Joxe Sukiarentzako 7 eta bi urte Kamen Aierberentzat.

Bost horietatik Karmen Aierbe kalear dabil, askatasun baldintzatuarekin. Baina hasieran zazpi izan ziren espetxera eramanak. Bat hiru hilabeteren buruan askatu zuten, eta beste biak sei eta zortzi hilabete pasata. Karmen da epaitu duten bakarra, besteek kargurik ere ez dute.

Bitartean, Bilboko auzitegitik pasatzen ari diren lekuko asko Guardia Civilak lehendabizi emandako hainbat berri eta xehetasun gezurtatzen ari dira. «Kristoren montajea egin zuten, eta orain ari dira gauzak ateratzen. Tiroa praktikatzeko omen zuten koba batean kaskiloak aurkitu baina ez balarik eta ez tiro arrastorik aurkitu ez, testiguak iritsi baino lehen guardiek gauzak eramateko denbora hartu eta lekuko askori berriz irakurri gabe paper bat firmatu arazi zieten».

Karmenek kontatzen duenez, ganbaran trasteak uzteko duten gela batera koltxoi bat eraman arazi ziotela, han «carcel del pueblo» bat zegoela eta argazkiak egiteko. Auzian, abokatuek salatu dute aktatan agertzen diren zenbait frogak ez direla judiziora eraman. Eta hainbat holako.

Espero baino juez gogorragoa

Pardo jueza buru duela, Bilboko Auzitegiak sententzia beharko du eman. Aurretik prentsa kanpaina oso bat jasanda, lekuko gehienek euskara hutsez mintzatu eta itzultzailea tartean dela, hainbat kontraesan tartean... eta Legedi Antiterroristaren aldaketa edo itxuraldatzea atzean dituenen.

Auziari «komedia» deitu zion gaztearekin ikusi denez, espero baino juez gogorragoa atera da Pardo, eta auzia ez da samurra izanen. Guztia nola bukatzen ikusteko zain daude ataundarrak, eta horien artean herritik falta diren bost preso eta bost iheslariak ere. Bitartean, Ataundik pasa behar duenari komeni zaio karneta etxean ahaztuta ez uztea. Badakizu, kontrolak...

I.A.

Reneé Epelbaum, Maiatzaren Plazako emakumeak:

«Herriak

eskaintzen zion aukera galdu du Alfonsinek»

Argentinako «Maiatzaren plazako» emakume bat Euskal Herrira etorri dela eta entrebista txiki bat egiteko aukera ez dugu galdu nahi izan. Donostian topatu dugu. Reneé Epelbaum du izena eta Bilbotik etorri da, non Euskal Herriko Unibertsitateak gonbidaturik izan baita zenbait egunez.

Alfonsinek, militarren aurrean amore emanik, berebiziko aukera galdu du

Reneéri bere hiru seme-alabak gale-raziz zizkion diktadurak. «Seme zaharrenak hospital batean lan egiten zuen. Nik aurpegi txarra ikusten nion eta egun batez 'zer duzu?', galdetu nion. Eta hark: 'zer dudan? Begira, ama, jendea gaixo etortzen da hospitalera, pastila batzu

ematen dizkiogu, etxera bidaltzen dugu eta handik bi hilabetetara atzera etortzen zaigu, gaixorik; sistemak badu zer-bait funtzionatzen ez duena'. Horrelakoa zen, mutil sentsible eta kezkatia. 'Subertsiboa', militarrentzat. Horregatik desagertarazi ziguten».

Giza eskubideen arazoa aktualitate handikoa dugu, egunotan, Argentinan, zeren oraintxe ari baita «obediencia debida» izeneko legea eztabaidatzen. Lege honek sekulako basakeriak, kon-tatzen zailak diren izugarrikeriak buru-tu zituztenak barkatu nahi ditu.

«Guk lege hau onetsi ez ezik, azke-nean okerragotu egingo zutela zihurta-suna geneukan —esaten digu Reneék—, hau da, lege horren babesean hasieran uste zen baino militar gehiago sartuko zutela. Eta horrela izan da». Entrebista hau egiten ari ginen egunez senatuak ez zuen oraindik ontzat eman legea; Reneék susmatu bezala ordean, biharamu-neko egunkarian kamara horrek baiez-koa ematen ziola enteratzen ginen. Mi-litarren aurrean etsi egin du Alfonsinek, definitiboki.

«Presidenteak gainera aldaketa txiki batzu eragin ditu, hau da, hasierako le-ge proiektuak erdi mailako eta maila bajuko militarrek sartzen bazituen, lur-armadan teniente-koronelaren gra-duraino, militarrek ez ziren horrekin konforme gelditzen, eta graduazio al-tuagokoak sarrerazi dituzte. 'Gixajoak —esaten dute—, ez zekiten zer egiten zuten, errugabe dira, obeditu baizik ez zuten egiten'. Pertsona bat itsasora bo-tatzen bazuten ez zekiten noski hori de-litoa zenik, torturatzen bazuten ez zeki-ten delitoa zenik... Oraindik ez dakigu zein gradutaraino iritsi nahi duten, zen-baitek esaten du koronelaren gradurai-no, beste zenbaitek brigada-jeneralaren graduraino...»

Bederatzi militar

besterik ez dute kondenatu

Datu honek harritu gaitu: denetara, bederatzi militar baizik ez dira konde-natuta izan, diktadura denborako gehie-gikeriengatik. Desagertutakoak berriz, hogeitamar bat mila izango dira. «Guk xifra hori ematen dugu. Ofizialki ema-ten den xifra bederatzi milakoa da, ho-riek izan ziren Desagertutakoen Batzor-de Nazonalean, batzuek —Ernesto Sa-batok sortu zuelako— 'Sabato batzor-dea' deitzen duten horretan salaketa aurkeztu zutenak. Guk, maiatzeko emakumeok eta giza eskubideen aldeko erakunde guztiek, salaketa bakoitzeko beste bi desagertutako badaudela jotzen dugu».

Buenos Aires-etik gertu dagoen Cam-palo hiriko metalurgiazko fabrika handi bat aipatzen digu Reneék. Hartan 70 la-gun desagertarazi zituzten, eta horietatik %10a bakarrik izan zen salatuta.

«Madres de la plaza de Mayo» izene-ko dokumentalaren aurkezpen batean (dokumental honek Bilboko nazioarte-ko zinema labor eta dokumentalaren le-hiaketan lehenengo saria jaso zuen, 1985ean), nik horrelako gauzetaz hitz egin nuelarik argentinarrak gazte bat etorri

**Renéeri
bere
hiru
seme-alabak
bahitu
zizkieten
militarrek**

zitzaidan, eta esan zidan, ondo esana nuela, berak ere bazuelako anai bat desagertarazitakoa, eta inoiz ez omen zuten denuntziarik aurkeztu, beldurragatik: bazuten eta beste arreba bat preso zegoena eta hari zer gertatuko ote».

Zalantzarik ez dagoena zera da, 9.000 baino askoz gehiago direna, eta horiek bakarrik izan balira ere, alimaleko kopurua da noski. Imajinatu egin behar, poliziak eta eskudroi parapolizialek banan banan ohetik altxatu edo lan-tegitik aterarazi... Bakar bat izan baldin balitz ere...

Alfonsinen gobernuaren ahulezia z mintzo zaigu Renée. «Alfonsin indarrik gehiegi ez daukala erakusten ari da. Bagara batzu, oraintxe aukera bat galdu duela uste dugunok. Fijatu zaitez, Bazkoko errebolta horretan, hango Tejero izango litzatekeen Rico abizeneko militar batek aurrera eramana, ba hor Alfonsinek herria plazara atera zedin, eskatu zuen, eta herria plazaratu egin zen, hantxe, eta hara joan zen, Campo de Mayo koartelera, masiboki, militarren beldur ez zegoela erakutsiz. Armarik gabeko herria, noski. Eta Alfonsinek ez zuen aukera hori aprobetxatu. Nik errekonozitzen dut, une zaila zela, Alfonsin gerra zibilaren beldur egon zitekeela, ez zuen ardura hori bizkarreratu nahi, erabaki zaila zen; baina modu honetan, txantajearen aurrean amoremanik, ez da deus ateratzen. Militarrek go-

xatu nahia alperrikakoa da, nik ironia piska batekin esan ohi dut hori gor dagoen bati bibolina jotzea bezalaxe dela, militarrek ez ditugu gaurenganatuko, jaun eta jabe sentitzen dira, ez dituzte beren krimenak ezagutu nahi».

Alfonsinek bere aukera utzi du pasatzen

Militarrek botereari lehen bezalaxe eusten al dioten galdetzen diogu. Presidentearen jarrera ikusirik, baietz irudi lukeela, erantzuten digu. «Baina nik ez dut uste hori horrela denik, herriak garbi erakutsi bait zuen bere jarrera kalean. Jendea militarrengana joan eta 'alprojak' eta 'kukusoak' deitzen zieten haiei, han zeuden militarrek, aurpegiak pintaturik, zer uste zuten ordea?, non zegoen gerra, non zegoen halako muntai-a justifika lezakeen etsaia? 'Zoazte, zoazte', esaten zioten militarrek jendea-ri, eta jendeak 'ez, gu hemendik ez goaz, eta zuek xanfarinak, gixinak besterik ez zarete, zuek aldegin ezazue', eta militarrek atzera jo zuten, eta ba al dakizu hori zer den diktadurapeko zortzi urte iragan eta gero? Ikaragarritzko diktadura, ez bere luzeeragatik, bere gogortasunagatik baizik, zenbat odola ixuri zen han, eta gure ustez helburu horixe zuten, jendea beldurtu araztea, eta jendea ez da ba ikaratu, erakutsi egin du».

«Guk hasi-hasieratik esan genion Alfonsini, militarrekin gogor jokatu behar zuela, eta momentu haietan militarrek abailduta sentitzen ziren, erabat defentsibari, gainera Malvinetako gerra galdu zuten, hartarako ere ez zutela balio erakutsiz. 'Subertsibo'ei gerra egin behar zietela, zioten, baina ze gerra izan zen hemengoa? Horra, ez zen zauriturik izan; gerrateetan beti hildako edo bahitutako baino zauritu gehiago izaten da eta hemen inongo hospitaletan ez zen zauritu bakar bat ere sartu, soil-soilik egiten zuten jendea sekuestratu, eta edozein bazterretan hil. Odol hotzez hil dituzte, baten batzu bi urtez kondizio penagarrietan eduki dituzte atxiloturik eta ondoren akabatu dituzte. Horri gerra deritzote. Eta gerra izan balitz hura, gerra konbenioak ezagutu beharko zituzten, Ginebrakoak. Dena den, bata edo bestea izan, horiek kriminalak dira, gerra baldin bazen gerra kriminalak, bestela kriminal arruntak, nolanahi ere zigortu beharrekoak».

Baina, hots!, momentu hura pasa egin zen. Alfonsin giza eskubideen errespetoa, eta justizia eta bakea agindu zituelako aukeratu zuen jendeak, «eta giza eskubideak errespetatu egin ditu bai, gaur egun Argentinan ez da torturatzen, ez da bahitzen, edo Estatuak ez du holakorik egiten behinik behin», baina justiziarik dagokionean, hark segituan atzera jo zuen, ez zen hartara enfrentatu, ez zen atrebitu, mutildu egin zen, aukera galdu zuen eta beste horrelako egokierarik aurrerantzean nekez gertatuko da.

«Militarren txantajearen aurrean amoreman du. Baina, gainera, hasieran barkamena ez zuela zabalduko agindu bait zuen, eta orain 'obediencia debida'ko legea onetsi bait du, ahula ezezik, hitzik gabeko gizona ere badela erakutsi du».

Lasaitasunez, baina amorrutik hitz egiten du Renée. Injustizia bizi-bizi sentitzen du. «Orain Argentinan bi mailatako pertsonak dira, oilo bat lapurtzeagatik barkamenik ezagutzen ez dutenak eta pertsona bat torturatu eta akabatzegatik barkamena berenganatzen dutenak». 'Hiritar denak dira berdinak legearen aurrean', dio Argentinako konstituzioak. Alajaina.

Maiatzeko emakumeek aurrera segitzen dute. Beren umeak desagertarazi zizkietelako bildu ziren, noizpait, beren seme-alaben informazioa izan nahirik, eta monstroaren errailetan sartu ziren, eta militarren asmoak ezagutu zituzten: jendearengan beldurra sartzea noski. Hori lortu zuten, aldi batez. Baina beldurra joan zen, hein handi batean, eta emakume hauek, ez dute barkatzen.

POL eta JABI

Donostiako Gazteen Koordinakundea eta Bilboko «Zirikatu»

Gazteen mobidak

Mobida ugari sortzen da beti gazteen inguruan. «Heldu» askok eta askok ez du jakiten mobida ezberdin horien artean ze diferentziak egoten diren. Paso egiten dute beste askok: ez dituzte «ulertzen». Euskal Herriko gazteen artean bada ordea mobida ezberdin mordo, dudarik gabe ezagutzea merezi duena. Analisisetan sartu gabe, eta beraien hitzak erabiliz, Bilboko Alde Zaharrean hain ezaguna den «Zirikatu» taldea eta Donostian sortu berria den Gazteen Koordinakundea ekarri ditugu orriotara.

Donostiako Gazteen Koordinakundea: «Gaztetxeen filosofia aldatu nahi dugu»

Sortu berria da Donostian bertako gazte talde guztiak bildu nahi dituen Koordinakundea. Gaztetxei buruzko planteamendu ezberdin bat aurkezten duten bitartean, elkartasunaren indarra bilatzen dute, Udaletxearen aurrean gehiago presionatzeko eta auzoetan azpiegitura egokiago bat egon dadin gazteen erabilerarako.

Hiru Gaztetxe daude momentu honetan Donostian: Amara Zaharrean, Egian eta Bidebieten. Lortu berriak hirurak. Gros eta Intxaurren ere fuer-te hasi dira Gazte Asanbladak mugitzen. Badirudi halako boom bat ematen ari dela.

Duela urte batzuk Donostiako zen-troan eman zen Euskal Herri mailan lehenengoetakoa izango zen Gaztetxe

Gaztetxeak taberna-zulo eta kontziertu-leku baino zerbait gehixeago bilakatu nahi ditu Donostiako Gazteen Koordinakundeak. Jendea elkartu eta azpiegituraz bete nahi ditu gazteek nahi dutenerako.

Zirikatu: «Gure mendekua, boto eza»

Bilbon kokatzen den gazte kolektiboa dugu «Zirikatu». Duela lau urte sorturik, asanbleario, autogestionario eta anti-autoritariotzat jotzen du bere burua. Ohizko praktika politikoetatik at mugitzen dira, alderdi politikoek gizabanakoen eta kolekti-boen autonomia hipotekatzen dutela uste bait du-te. Hauteskunde hauetan, abstentzioaren aldeko jarrera hartu dute, gazte sektore zabal baten ikus-puntua isladatuz: «Gure burua joko elektoraletik kanpo kokatzen dugu».

ARGIA.— «Zirikatu»—k, Bilboko gazte kolektiboa izanik, nola defini dezake bere burua?

ZIRIKATU.— Duela lau urte jaio zen kolektiboa da, eta Kalaña iratiaren ondoan batu zen jentearen ideologiaren hildotik joan zen. Halaere bilakaera handia izan du, eta dexeñte aldatu da. Gaur egun talde ezberdinetakoa jenteak osatzen dugu, soziologoak, irakasleak, gazte libertario mugimendutik etorrira-koak, A.E.K.n mugitzen den jentea, lan-gile arruntak,... Gure ahalegina gaur egun, izenak dioen muduan, zirikatzea da. Estatua, sistema eta bere inguruan darabilen mugimendu guztia astintzea. Erabat asanblearioak gara, eta asanbla-dak maila guztietara heda daitezen saiatzen gara, giza ekinbidearen fun-tsezko elementuak izan daitezen gero eta gehiago.

Gaur egun esan daiteke sozial mailan

baten esperientzia: "La Voz" egunkari zenaren etxea okupatu, pintatu etabar egin ziren, poliziaren presentzia itogarri batez eta borroka-desalajo historiekin. «Baina jende hura erre egin zen eta denbora asko egon zen ezer esan gabe» gogora ekarri digu Donostiako Gazte Kordinakundeko eta Egiako Gaztetxe-ko partaide den «Triku»k.

Donostiako gazte-talde guztiak biltzea

Rolloa da Donostian gazte mailan mugitzen diren elkarte eta talde guztiak bildu nahi dituztela. Hori da beraien asmoa. Alde batetik Gaztetxeak, Gazteen-Asanbladak, Klubs de Tiempo Libre direlakoak, Eskutak, Giak, Cruz Roja Juvenil, Elizaren inguruko gazte taldeak... denak. Gazte mailan mugitzen diren guztiak.

Talde sozialak dira Donostiako Gazte Kordinakunde honetan parte hartu ahal izango duten bakarrak. Alderdi politikoen gazte taldeek, edota gazte erakunde politikoek ez dute sarrerarik izango Koordinakundeak, nahiz eta pertsonalki parte hartu ahal izango duten hauetako militanteek.

«Udaletxeari ez dio inoiz axola izan gazteen rolloak. Paso egiten du. Orduan zer egiten du? Gazte asanbladak ikusten baditu mugitzen eman egiten di-

tu lokal munizipalak. Baina ze lokal? Normalean etxospolvo daude. Adibide bat jartzeko Egiako Gaztetxea dauka. Fabrika zahar bat zen eta guztiz suntsituta zegoen. Urte betez aritu gara hori martxan jartzen. Bostehun kilo pintura... Udaletxera joan eskatzera, eta nolabait gainetik kentzearren ematen dizute pintura eta. Partxeoaren filosofiarekin jokatu dute».

Ez da lehenengo esperientzia

Kuriosoa da Donostian ikusten den eklosio hau. Gipuzkoako Gaztetxe eta Gazte Asanblada mordo bat estankatuta daudenean, edo arazoak dituztenean aurrera segitzeko. «Badirudi kontrakorriente goazela» dio Triku irrifar txiki bat eginez, «baina hau ez da berria. Ez dugu guk asmatu Koordinakundearen kontua. Lehendik ere probatu izan dute zenbait tokitan eta orain uste dugu izango duela segidari eta hildo hone-tatik abiatuko direla Gaztetxeak».

Gaztetxeren bat ezagutzen duenak badaki gutxi-gorabehera zein den Gaztetxearen eredua: barra, kanutoak eta kontzertuak. Eredua horretatik kanpo mugitzea badirudi oso zaila bihurtzen dela. Oso zaila izaten dela jendea elkartzea eta talde lana egitea. Nahiz eta ekintza eta aktibitateetarako tabloiak

jarri, eskursioak antolatu, kartelak ipini... pulamentu kaskarra ateratzen dute Gaztetxe askotan.

Egiako Gaztetxean —beti ere Triku-ren hitzak erabiliz— lan egitea eskatzen zaio Gaztetxekoa izan nahi duenari. Bertako gazte bakoitzari Gaztetxeko giltza eman eta batzorde batetan lan egitea eskatuko zaio, Gazte Asanbladan ere botoa izango duelarik.

Gaztetxeen errekonbertsioa

«Gaztetxeen filosofia aldatu nahi dugu. Orain arte zer izan da Gaztetxea? Lokal bat okupatzeko, poteak hartzeko lagunekin eta noizean behin kontzerturen bat edo horrelako ekintzaren bat montatzeko. Ba guretzat Gaztetxe bat ez da hori. Guretzat infraestruktura bat da Gaztetxea. Auzoari gazte mailan eman behar zaion infraestruktura bat. Horregatik uste dugu Gaztetxeak behar dutela askoz ere zabalagoak izan. Bestalde ekipatuagoak egon behar dute

erabaki guztiak eremu politiko—instituzional batetan hartzen direla, aldeaz aurretik. Eta gure ustez asanbladak badiu garrantzia handi bat arlo mikrosozialean, gehien bat. Borroka eta inidentzia metodo moduan ulertzen dugu asanblada, zeinetan gauzak behetik gorra egiten bait dira.

A.— Zuek bezalako taldeetaz hitzegitean, sarritan «autonomo» hitza agertzen da. Zer suposatzen du izendapen honek?

Z.— Negri italiarrak ematen zuen definizioaren arabera bai, European zehar ulertzen den zentzuan, talde «autonomoa» gara: Autogestionarioa, asanblearioa, anti—autoritarioa, erradikala. Hemen, aldiz, beste konnotazio batzuk daramatzu, eta identifikatzen da talde armatu konkretu batzuekin. Termino hau edonola erabiltzea oso arriskutsua da, zeren hortxe bait dugu Portugaleteko kasua: Kriminalizatu egin da gazte sektore bat, ekintza zuzenean sinisten duena, alderdikeria eta edozein potere politikotik at dabilen jentea. Arazo honetan esanguratsua izan da H.B.ko mahai nazionalaren jarrera: Hauteskunde kanpaina hasieran alde guztietatik erasotak izan dira, haien jentek egin ez zuen ekintza hori zela eta. Honen aurrean, paperak galduta, horrelako sare politikotatik kanpo dagoen sektore

baten aurka aritu dira. Ezin da estrapolatu, eta gauza bat da ekintza baten atzean nor dagoen, eta bestea erantzunkizuna halako sektore zabal bati leporatzea.

A.— Zuen planteiamenduetan badago, beraz, alderdi politikoen praktikaren kritika bat.

Z.— Bai, gure ustez alderdiak, definizioz, atzerakorrek dira giza ekinbideari dagokionez. Alderdiak norberaren eta kolektiboaren poterearen suplantazio gisa sortzen dira. Gizakiak beraiengan delegatzen duen poterea erabiltzen dute alderdi eta sindikatuek. Aukera indibidualak, oinarritik datozenak, suplantatzen dituen heinean, regresiboa da delegazio sistema hau.

A.— Honek nola baldintzatzen du zuen jarrera hauteskundeen aurrean?

Z.— Gure burua joko elektoraletik kanpo kokatzen dugu. Gurea ez da abstentzioa aldarrikatzea eta kanpaina egitea bere alde, gure jarrera abstenzionista izan arren. Interesatzen zaiguna hauteskunde sistema, orohar, kritikatzeko da, potere ordezkatzeko sistematik hasita. Gure lana auzoetan, herrietan, erakundeetako asanbladetan gauzatzen da. Hauteskundeen aurkako ekintzarik ez dugu planteiatzen, lelokeria litzateke.

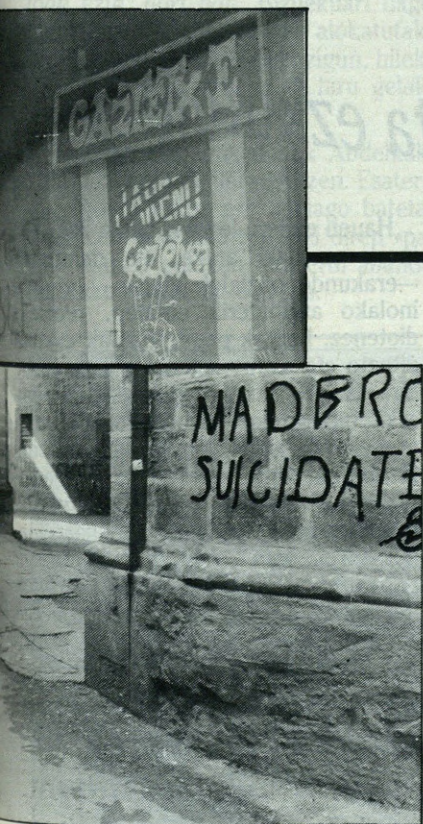

**Egiako
Gaztetxea
Donostian.
Zirikaturen
pintada Bilbon.**

Honetan eragin beharrean, arlo sozialean lan egiten duten zenbait kolektibotan sakondu eta oinarritzeko mailatan aldatetan eragiten dihardugu. Bestetik, gure lana egunerokoa da, eta beraz, zozokeria litzateke inorentzat ordezkari-tzak eskatzen ibiltzea. Ez dugu praktika honetan denbora galdu nahi. Gure jarrera Euskal Herrian zehar zabalduko den panfleto batetan gauzatzen da: «GURE MENDEKUA, BOTO EZA».

Gaztetxeek. Infrastruktura bat sortu behar du: izan behar du liburutegi bat, konferentziak emateko toki bat, informazio bulego bat... Langabezia, bidaiak, sexoari buruzko informazioa eskainiko duen bulegoa. Guk planteatzen dugun Gaztetxea horrelakoa da. Gaur egun ez dago horrelakorik Euskadin».

Gazte mugida hau sortuz gero, eta globaltasun batean bilduta, pentsatzekoa da Udalak berak ere jarrera zabala go bat azalduko duela eta ez normalean Gaztetxeekiko edota Gazte Asanbladetik erakutsi ohi duten jarrera itxia. «Ez dakigu zein egongo den Udaletxean hauteskundeen ondoren. Guk alderdi politiko bakoitzarekin hitzegin dugu. Eta nolabait ikusten da jarrera aldaketa bat edota beste errezeptatibitate bat. Dena dela PNVk ez du onartuko. Hori seguru. Alderdi horrek, gainera, bere nagusitasuna galduko du Donostian. HB, EE, sartuko dira honetan. PSOE ere bai zerbait. EA... ez dakigu».

A.— Badira hainbat lekutan sortu berriak diren kandidatura alternatiboak, gazteak, emakumeak... biltzen dituztenak. Nola baloratzen dituzue?

Z.— Kandidatura moeta hauek alderdi politiko batzuen eskuetatik sortzen dira gure ustez. Alderdi hauek badakite lehen aipatu dugun eremu honetan kokatzen den gazte sektore bat badagoea, jarrera anti-autoritario eta libertario bat erakusten duena. Alderdiok aski

Jende askorentzat ez daude oso urrutiti Gaztetxeetan dabilzan gazteen jarren artean eta garai batean «autonomo»en sorrera izan ziren gazte haien bizimoduaren artean.

«Mendeku»ren aferaren ondoren behin eta berriz entzun ditugu herri ezberdinetako gazte talde «organizatu»ei buruzko kontuak. Sestaokoak, Arrasatekoak... «Donostian ez dago horrelako mobidariak. Ez dago horrelako talde organizaturik. Azpeitian berriz, beti izan da borroka frontala Udaletxearekin. Oñatin ere bai. Udala gazteen kontra, eta hauek frontalki Udalaren kontra. Hemen berriz beste kauze batzuk edo aurkitzen ari gara. Gauzak eta rolloak lortzeko posibilitatea ikusten dugu Donostian».

Gazteen Koordinakunde honetan, talde bakoitzak bere independentzia edukiko du nahi dituen gauzak egiteko, «baina denak egongo gara nolabait lotuta pare bat ideien inguruan: alde batetik, gazte mailako Udal politika bat egotea, bere diru kopuru eta guzti; eta bestetik, infrastruktura rolloa, auzo bakoitzean Gaztetxe bat».

Udal Batzordea eta Auzo Koordinakundeak

Hauteskunde hirukoitz hauetan Udal

mailakoak ere ospatzen direlarik, ez dute ahanzi Koordinakundeak Udaletxeari begira erreibindikazioak planteatzea. «Udaletxean nahi dugu Gazte Komisio bat egotea baina ez orain arteko Comisión de Juventud hori bezalako. Irekia izan behar du. Partizipatiboa. Zinegotziak, Teknikoa eta Aholkulari Kontseilu bat izango duena. Aholkulari Kontseilua guk osatuko genuke, Donostiako Gazteen Koordinakundeak».

Hori izango litzateke Udaletxetik eman beharreko lehenengo urratsa. Horrelako ekipa baten bidez. «Auzoko azpiegitura orokorrean sartu behar da Gaztetxea. Ba al dago Kultur Etxe edo Zentro Zibikorik auzo horretan? Bai? Ba orduan gazte bezala zerbait esan beharra daukagu zentro horretan. Badauka zinerik? Bale. Ba ez dugu beste bat nahi Gaztetxean. Joango gara hara. Baina Gaztetxea, gure rolloa, guk eramango dugu. Auzo bakoitzean Donostia mailako Koordinadora erreproduzituko da, nolabait esatearren Koordinadora «txikiak» izango direlarik. Hobe esanda, Donostiako Gazteen Koordinakunde osatuko da auzo bakoitzekotatik ateratzen direnetatik».

JOXE MOLLARRI

abilak dira heuren estrategia moldatzeko potentzial elektoral hau beraigantzeko asmotan. Hau litzateke Donostiako «Zirika»-ren kasua, adibidez. Baina hau ez da jente honen berezko jokamoldea, estrukturatutako talde batzutatik abiatzen den iniziatiba baizik. Kandidatura hauen erreibindikazioak erabat onargarriak badira ere, arazoa kandidatura hauen barnean eratutako talde hauek izan dezaketen ezerrera da. Asuntua da ez ote diren H.B.ri botoa emateaz paso egiten duen jentearen erreflujoa erabiltzen ari, gero haien presio-interesen alde jokatzeko. Garbi dago L.K.I. eta E.M.K. alderdiek politika egiteko moduan nahikotxo aldatu dutela, sektore hauetara sano hurbilduz.

A.— Beraz, ez duzue baloratzen positiboa den ala ez honelako kandidaturak egotea udaletan?

Z.— Positiboa da zenbait kuestio argitaratu ateratzen den neurrian, edonork gainera. Bai instituzioetan parte hartzen duen alderdiak, zein extraparlamentario batek. Ez dena ona zera da: Hor zehar dabilzan talde eta pertsonen autonomia hipotekatzea. Ez da ona zeren haien ikuzkailua saltzen aritzen bait dira. Alderdiak dira, eta nahiz eta zenbait jarrera politikotan ados egon, hortik hasita ez dugu onartzen edo kritikoki hartzen dugu.

Hala ere gu ez gara estrategia aurrekoien aurkakoak, guk eten gabe salatzten ditugun egoerei irtenbideak eskeintzen badituzte. Beste gauza bat da praktikan koinziditzea. Planteiamendu mailan, gure ustez, urrunago jo ahal dugu, alderdi politikoek baino. Nahi duguna da, gaztetxe batetan, adibidez, behetik egitea gauzak erabateko autonomiaz, negozio politiko batek ezin duelako gauzak egiteko modu autonomo hau hipotekatu. Eskusartze hauen aurka gaude, azpiegitura lortzearen aurka ez.

A.— Ez duzue uste udaletan indar korrelazio aldaketa aurrerakoi batek lagunduko liokela gazte mugimendu honi?

Z.— Lor daiteke zenbait gauzatarako azpiegitura, adibidez. Baina, kezka bat ere badaukagu: Lorpen hauek ez ote luketen oinarrietan egiten den lana hipotekatuko. «Guk hau lortu dizuegu. Nahi baduzue hemendik pasa behar duzue». Hala ere ezin daiteke orokorrean hitzegin, eta are gutxiago H.B.taz, zeren denetarikoa dago, autonomia erreala planteiatzen duen jentearengandik hasita joera stalinista dutenenganaino.

I. ISASTI

A. IZARZELAIA

**Afrika beltzetik etorritakoak
Bolinkosta, Gambia eta Ginearrak dira
Euskal Herrian dabiltzanak.
Marokkotarrek baino denbora
gutxiago daramate hemen, eta hori
izan daiteke bere egoera okerragoaren
arrazoia.**

Inmigrante afrikarren bizitza isil eta ezkutua

«Paisak» Euskadin:

«Nik ez daukat izenik!»

Inor konturatu gabe, gure paisaia urbanoaren parte bihurtu dira «paisa» deituriko afrikar kale-saltzaileak. Heuren herrietako miseriatik ihesiz, duela bizpahiru urte hasi ziren Europarantz etortzen, kalez kale eta tabernaz taberna bere tramankuluak saltzen bizi direlarik. Marjinazio gogorra jasaten badute ere, nahiago bide dute bizimodu hau. Gero eta gehiago dira behintzat Afrikatik datozenak.

Hauen egoera legal zehatza zein den inork ez daki antza, eta dakitenek —erakunde ofizialek alegia— ez dute inolako argibiderik ematen. «Paisek» diotenez, heurak paper guztiak eskuan dituzte eta status legeztatu baten jabe dira. Halere, ikarati agertzen dira «paisak» hitzegiteko orduan; baina, izan ere, ez dute istilu haundirik izaten poliziekin, bai hauek zein afrikarrek adierazi digutenez. Gehiago esan zigun marokotar batek poliziarekiko harremanei buruz: «ondo konpontzen naiz ni poliziarekin. Hemen inguruko kapitaina, Jorge, nire laguna da, paperak egiten lagundu ninduen eta geroztik ere lagundu nau, oso laguna da nirea hori».

«La Legión» taberna, «paisen» bilgune Bilbon

Bilboko Cortes auzo inguruko «La Legión» tabernan aurkitu genuen Abdelkebir Ben Khaya-k esanak dira goiko hitzok. Inguruko marokotarrak biltzen dituen zulo hitxia dugu «La Legión» hau, hormak legionarioen sinbolo militar eta espainolitez josiak dauzkan lokala. Bertaratu ginenean marokotarrak beteta aurkitu genuen, eta alperrikako saiakera batzuren ondoren —«ez dut hitzegín nahi eta nire lagunak ere ez», esan zigun buruzagi planta zuenak—, aipatu Abdelkebir ausartu zen solasera.

Lan ezak bultzatu zuen 23 urteko Casablanca-tar gazte hau penintsulara etortzera orain dela urtebete, Andalu- zia aldean ibili ondoren sei hilabete Bil- bon daramatzalarik. Nahiko ondo bizi- tzeke adina ematen omen dio kalez ka- leko salmentak. «Irabazten dut, ondo nago orain, egun normal baten hiru edo lau mila eta feria egunetan 20 mila ere bai» —ez da benefizio garbier ari, jakina— «kotxe bat ere erosi nuen 180 mila pezetatan». Saltzen dituzten alfon- bra, erloju eta abarrak Bartzelona eta Madrileko almagazenen batzutan erosten omen dituzte, bakoitzak bere kontutik; Abdelkebirrek adierazi digunez ez dau- kate ugazabarik eta ez dute inolako el- karterik osatzen heuren artean.

Paradojiko badi- rudi ere, ez du bere burua marjina- tutzat jotzen Abdelkebi- rrek; hango jendea baino atseginagoa omen zaio hemengo- a: «jendea gaiztoa da han, Marokkon lau daude onak eta besteak gaiztoak dira; hemen ordea, lau gaiztoak eta beste guztiak onak, iji- toak ezik, hori bai». Bizilekuari dago- kionez, lau lagun- en artean alokatutako pisu batetan bizi dela esan zigun, hileko 17 mila pezeta ordainduz hiru gelako etxe bate- gatik.

Ez dira, alabaina, denak Abdelkabi- rren bizimodu mailara heltzen. Esatera- ko, egoera askoz ere larriago batetan aurkitzen dira Eibarren bizi diren «pai- sak»: hamar pilatzen dira erdi abando- natutako pisu zahar batetan.

Eibarko kaleetan aurkitu ditugunak doi doi hitze- gin dezakete gaztelaniaz, eta Eibarren aspalditik kokatzen diren zenbait familia Marokkotarrek ere ia mespre- tuz tratatzen dituzte. Bokadi- loen bidez jateko eta gaua ordaintze- ko baino ez omen dute irabazten eta

etxean ura eta argia duten arren. oheak biren artean konpartitu beha- rrean aurkitzen dira. Egunean bakoit- zak ipintzen dituen 250 pezetak astero jasotzen ditu etxearen jabeak, hileko 75.000 irabaziak ematen dizkiolarik ho- ni bere etxe zaharrak.

«Beltzak» arabiar- rak baino larriago

Inmigrante marokkotarrek txirotasu- nean eta marjina- zioan bizi badira, bizi- tza baldintza are txarragoak jasaten di- tuzte Afrika beltzetik etorritakoak. Se- negaldarrak ez ezik, Bolikosta, Gambia eta Gineatar- rak dira Euskal Herrian ze- har dabil- tzenak. Marokkotarrek baino denbora gutxiago daramate hemen, eta hori izan daiteke bere egoera okerra- goaren arrazoia.

«Beltzek» ez daukate besteek egiten duten bizi- tza sozial apurra egiteko aukerarik ere; izan ere, lanean ari ez direnean etxean egiten dute denbora guztia. Batzuk gaztelaraz tutik ere ez dute egiten, besteak, nahiz eta nekez izan, gaztelara trakets bat mintzatze- ra iritsi dira lurralde hauetan daramaten denborari esker.

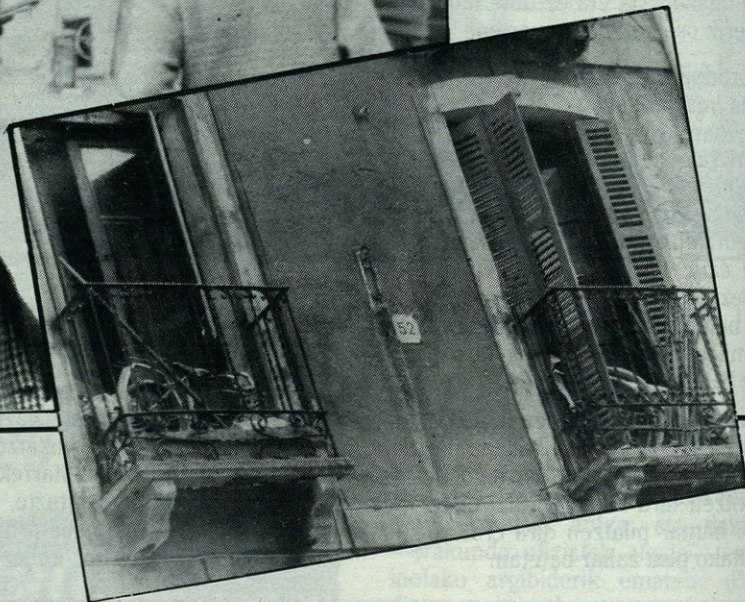
Igandero Bilboko «La Naja»-n antola- tzen den merkatuan hauetariko hainbat saltzaile topa daiteke. Bertara abiatu gi- nen zuzenean bere esperientzia eta bi- zimoduaren berri izateko. Saltzaile as- korekin egon baginen ere, gurekin sola- sean aritzeko prest bakar- ra agertu zi- tzaigun. «Nik ez dut hitze- gin nahi... nik ez daukat izenik», izan zen gure lehe-

Egoera larri batetan aurkitzen dira Eibarren bizi diren «paisak»: hamar pilatzen dira erdi-abandonatutako pisu zahar batetan.

Paradogikoa badirudi ere, ez du bere burua marjinalizatzen jotzen Abdelkebirrek; hango jendea baino atseginagoa omen zaio hemengo.

nengo tentaldiak jasotako erantzuna. Herabetasuna eta beldurra nahasten ziren gure galderen aurrean hartzen zuten jarrera defentsiboan.

Azkenean, salgai zuen materialeaz galdetu genionean hasi zen mintzatzen senegaldarretariko bat. Bere negozioaren gaian, Marokkotarrak esandako bera adierazi zigun: «Bartzelonan erosten dugu dena, almazenetan. Bakoitza gure aldetik joaten gara eta ez daukagu ugazabarik». Bere irabaziez ez zen bature laso agertu, izenik eman nahi izan ez zigun senegaldar hau: «gutxi irabazten dugu, egunean mila pezeta edo, jateko bakarrik iristen zaigu».

Poliziarekin harreman anbiguoak

Urtebete darama Euskal Herrian 32 urteko afrikar honek, eta aurretik bost urte egin omen ditu European zehar, Belgika, Italia eta batez ere Frantzia. «Zalantzarik gabe hemen hobeto bizi gara, hemengo jendea askoz hobea da». Halere Senegalera itzultzeko gogorik azaltzen zuen. «Lau hilabete barru nire herrira itzultzeko asmoa dut, oso zaila zait baina ahal dudan neurrian ari naiz hortarako dirua aurreratzen. Senegalen lanik ez dago, baina familia eta lagunak han daude eta nahiago dut haiekin bizi». Emakumeen gainean ere galdetu genion: «hemen ez daukagu

neskarik, ez; hori ere arazo bat da...», erantzun zigun barrezka.

Senegaldar hau ere lauren artean alokatutako pisu baten bizi da. Astean 1.600 pezeta ordaintzen dituzte; badirudi ugazabak ez direla gehiegi fida eta horregatik ordaindu arazten dietela astetik atera. Gurekin hitzegin duten «paisak» halako pisu erdi dextetan bizi diren arren, baldintza oso eskaseko lonjatan ere bizi omen dira pilatuta zenbait afrikar Bilbo bertan. Hauetariko lonja bat, goian aipaturiko «La Legión» tabernaren azpian dagoela jakin izan dugu, baina bertan «ez omen zekiten ezertxo ere».

Bai marokotar zein «beltzek» legearekin eta poliziarekin arazorik izaten ez dutela adierazi zigutela aipatu dugu. Halere, entzun eta ikusi dugunaren arabera hori guztiz egia ez denaren sumoa badaukagu. Bilboko Udaletxean esan zigutenez sarri askotan gertatu izan da udaltzaingoak «paisak» detenitu eta merkantzia guztiak kentzea. «La Naja» bertan ikusi genuen nola udaltzaingoak «paisa» bati postua kendu arazten zion.

Itxuraz, legearen aurrean egoera anbiguo eta ilun batetan aurkitzen dira guzti hauek. Batetik poliziarekin halako «komentzia paktu» bat dute antza eta, bestetik, bere egoera guztiz legez-tatuta ez dagoenez arazo puntualak izaten dituzte. «Komentzia paktu» hori zertan datzan argitzean egongo litzateke arazo honen kakoa, baita merkantzia merke guzti hauen atzean zein interese edota mafia dauden ezagutzean ere.

IMANOL ISASTI
LUIS FERNANDEZ

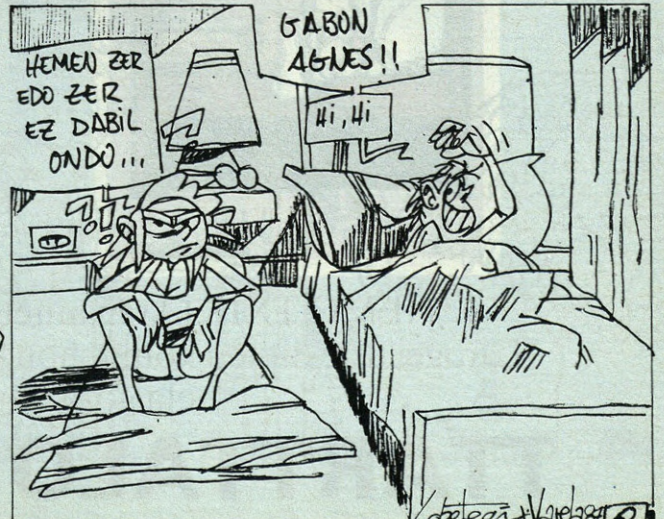

K O M I K I A

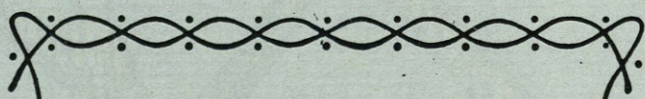
64. zenbakia

WALTER GARMENDIA JR.

Lepetegi
&
Jarela 86-

LA CASA DEL CAFE

Zure Etxeko Kafea

San Martzial 19 Telf. 424512

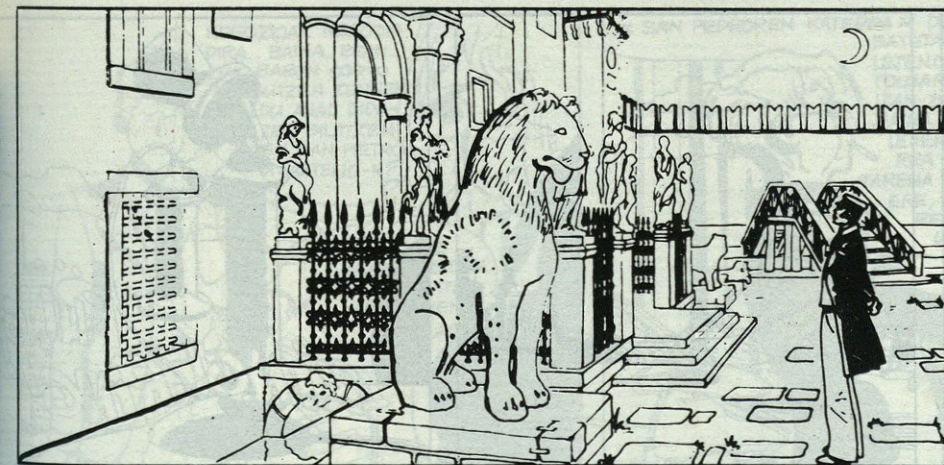
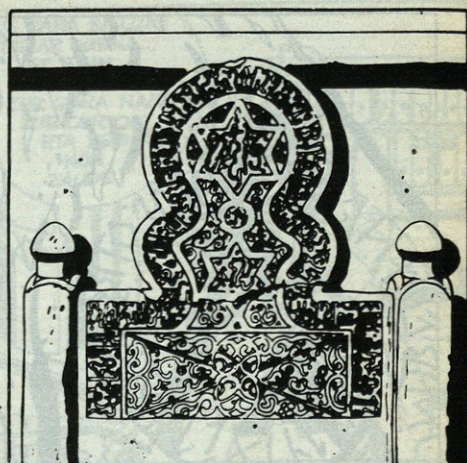
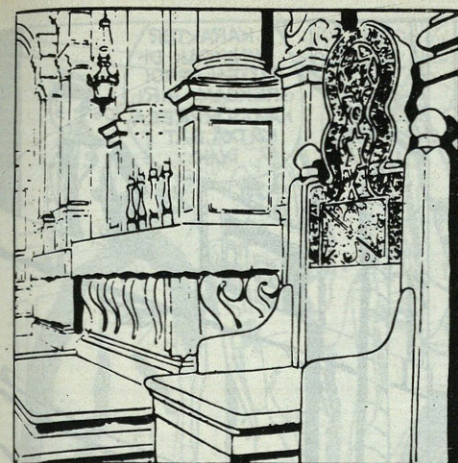
DONOSTIA

EZ UTZI IRAKURRI GABE

NEMO TXIKI Aren ametsak ezagutzen al dituzu?
Larogei urte dituen komik honek, beste larogei urtetan irrifar
eta goza araziko dizu

TTARTTALO Argitaletxea

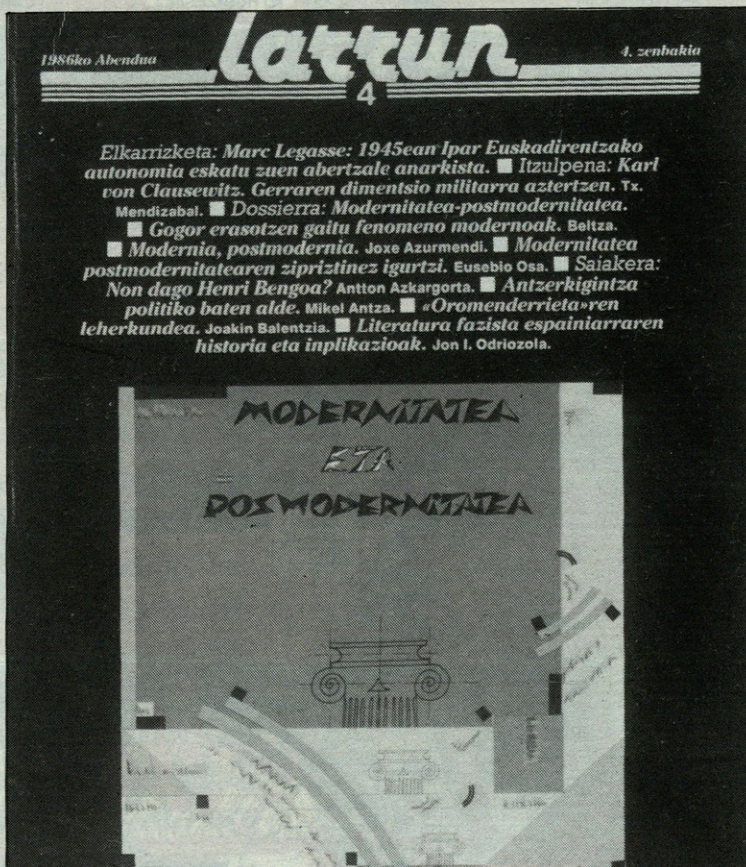

LATTUN

Modernitatea eta postmodernitatea

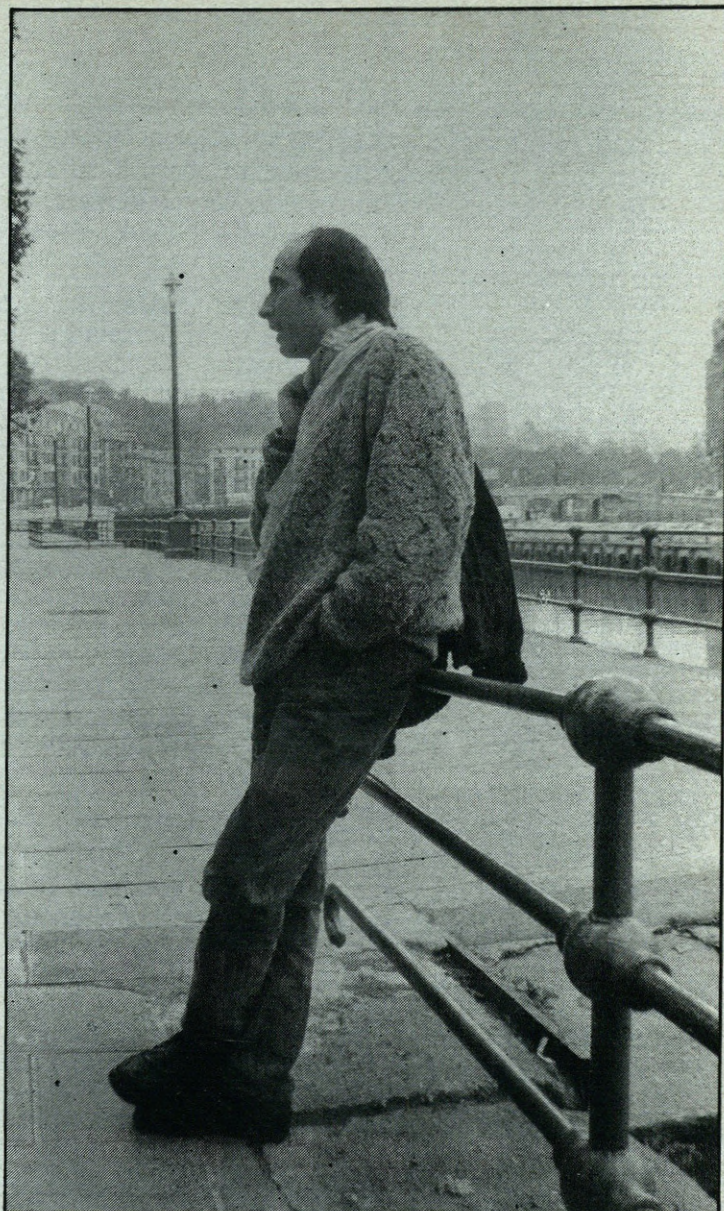
Laugarren LARRUN kalean duzu.

Marc Legasse, Clausewitz, Joxe Azurmendi, Emilio Lopez Adan «Beltza», Eusebio Osa, Antton Azkargorta, Mikel Antza, Joakin Balentzia, Jon I. Odriozola, Pablo Sastre.

Euskal nazio projektuari, buruz.

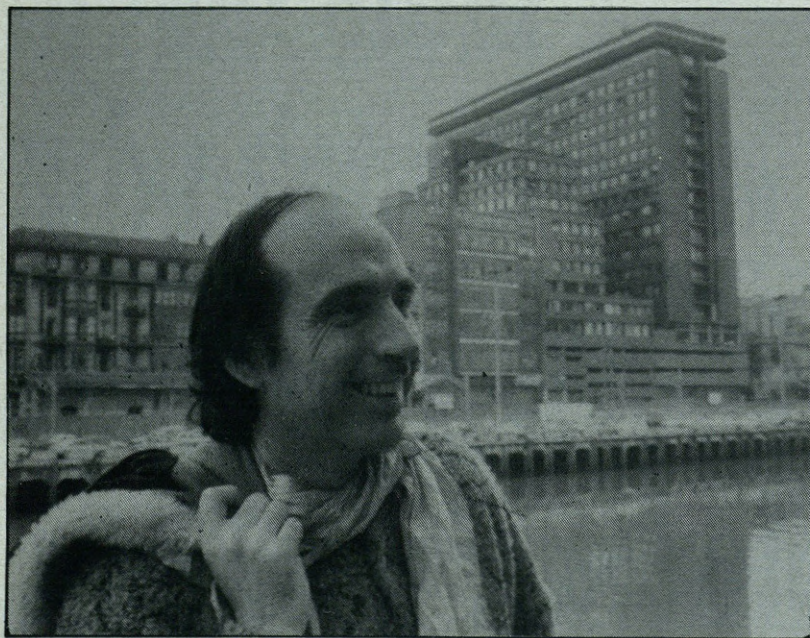

Lluís Llach Baix Empordàko kantari katalana gure artean dugu egunotan, AEK—k antolaturiko biran Euskal Herria zeharkatzen. Bere 39 urterekin sormena eta arrakasta gorantz doazkio Llachi, doan lekuko antzokiak behin eta berriz betetzen dituelarik. Dozena erdi kantaldi hauetan "Astres" izeneko diskoa aurkezten ari zaigun bitartean hartu dugu tartetxoa solaserako. Luze ihardun dugun arren, laister aldegin digu musikak solasetik, politikatik gizarte arazoetara eta abertzaletasunetik anarkismora joan garelarik konturatu gabe. Gogorki kritikatzeko du intelektualitate espainolaren saldukeria, intelektual lana utzi eta apoltronatu direlako. Marginatua sentitzen da bera, aburgesatzeko arriskua ere ikusten diolarik bere buruari.

Lluís Llach:
«Oso gustoko dut
sistematikoki
boterea izorratzea»

**«Ni oso kritikoa
naiz ezkerrekin
bere funtzio
historikoa,
boterea
gizakiaren jabetza
bilakaraztea,
betetzen ez
duelako».**

GALDERA: Euskal Herrira iritsita-koan poztasun bikoitza duzula adierazi duzu, alde batetik kantatzea beragatik eta bestetik lagunen artean zaudelako...

ERANTZUNA: 1967an hasi nintzen kantari, eta garai horretan ia inork ez zuen kantatzen kantatzearen solik, helburu estetiko bat lortzeko. 1967-70 garaian taldean gindoazen kantari batetik bestera; zortzirehun pezeta kobratuz herriko aberatsenaren traktor gainean jarrita apaizaren mikrofonoz kantatzen genuen. Garai hartan kantatzen genuen zerbaiteko, barneko gauzak ateratzeko.

Agian modu natural batez sortu zen elkartzeko bat etika eta estetikaren artean. Gauza hauek lotzea oso erreza zen Francoren garaian, kideak asko bait ziren, arazoak argi zeuden, batasuna handitzen zen, eten gabe bazenituen zioak kantatzera joateko. Bilakara politikoaren lehen urteetan ere horrela gertatu zen, gainera orduan gure inguruan jente herrikoia biltzen zen. Beranduago, indar politikoak bereizten eta banatzen hasten direnean arazoa da ikustea ea norantz jotzen duzun, eta norekin arituko zaren.

Ezkerra bera ere antzeko hitzak erabili arren oso banatuta zebilen, eta gauza bera sindikatuen alorrean. Orduan, kideak alboan aurkitzeak, jente alboan senditzeak plazer handia ematen du, gero eta zailago delako konplizeak aurkitzea zure lanean.

GALDERA: Zer aldatu da *L'estacatik* hona?

ERANTZUNA: Esperientzia koakzioa da. Esperientzia ona da laguntzen zaituelako lan hobetza egiten, baina askatasuna bortxatzen du, astunegia da. Zaila izaten da oreka aurkitzea. Bizi izan ditut itzelezko esperientziak, batzu lehenengo lerrotik, datu eta jente ugari ezagutu dut denbora honetan... Musika alorrean ere ikasi egin dut. Nire konstante bitailetan nolabait ere oreka sentimentala, sexuala, pertsonala lortu dut, 28 urte izan arte lortu ez nuen. Orain gerreroago banaiz ere hobe prestatuta eramaten ditut sakutak. Bestalde, badaukat aburgesatzeko arrisku handia, eta honek kezkatzen nau.

«OSO HURBILETIK SENTITU DUT MARGINAZIOA»

GALDERA: Zure lanean konstante bat izan da sentimendu antirreligiosoa eta moral menperatzailearen etengabeko salaketa...

ERANTZUNA: Txikitandik oso hurbiletik sentitu dut marginazioa, naiz eta konturatu ez horretaz. Marginazioak guttiengoa esan nahi du, botereari asko kostatzen zaio bide ez normaletatik doan jentea kontrolatzea. Morala da botereak erabiltzen duen tresna jentearen lehiak, kezkek kontrolatu, masifikatu eta anulatzeko. Ni katalanista naiz marginatua naizelako; askatasun sexualaren alde nago marginatua naizelako; langileriaren alde nago marginatua delako eta abar.

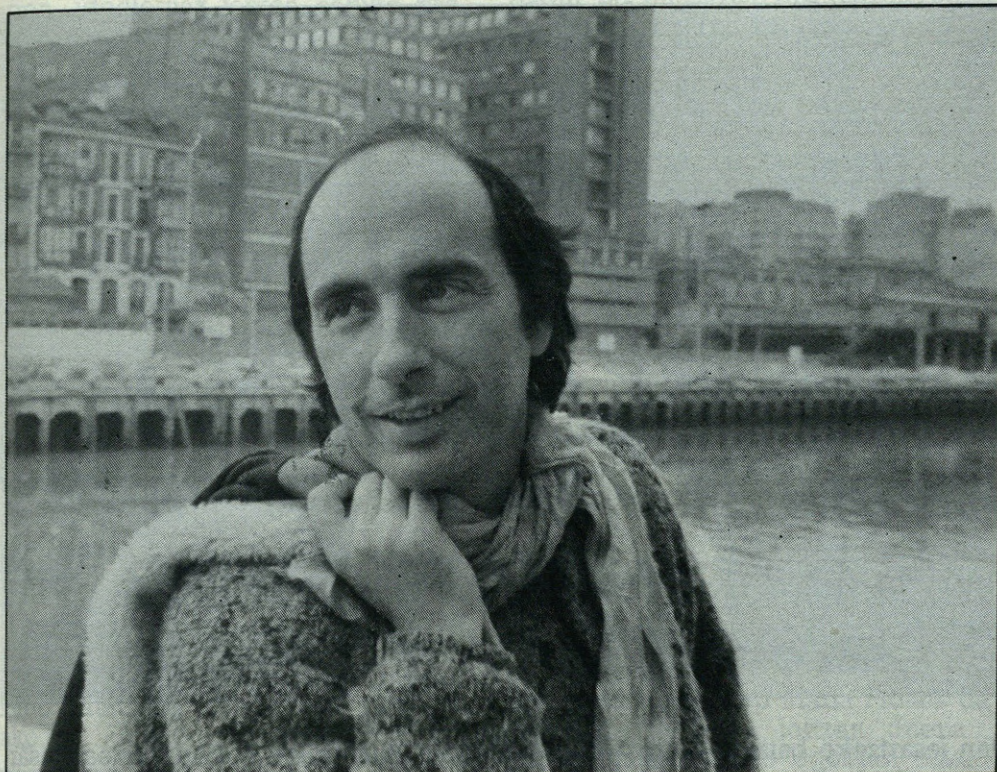
Oso gogoko dut boterea izorratzea sistematikoki, besteak beste boterearen helburua desegitea dela uste dudalako. Ni oso kritikoa naiz ezkerrekin —nahiz eta ezkerrearen lagun handiagoa izan eskuinarena baino—, funtzio historikoa betetzen ez duelako: boterea gizakiaren jabetza bilakaraztea gero eta gehiago.

GALDERA: Botereak usteltzen du?

ERANTZUNA: Usteltzea guttienezkoa da. Usteltzen du, eta abusatzen du, eta hiltzen du, eta belaunaldi osoak ezeztatzen ditu, hirugarren munduan bizi direnen milioien miseriari esker gure miseria txikitzen du eta abar.

GALDERA: Zuk pertsonalki barne eta kanpo esilio franko nozitu izan duzu, ezta?

ERANTZUNA: Barnekoak utz ditzaz

«Moralak da botereak erabiltzen duen tresna jentearen lehiak, kezkek, kontrolatu, masifikatu eta anulatzeko».

gun joaten. Kanpokoak ere nahiko pribilegiatuak izan dira. Ni Frantzian izan nintzenean lau urtez kantatu ezinean benetako herbesteratuak ezagutu nituen eta kriston txokea izan zen, bai informatiboa zein kulturala. Nire herbesteratzea ia ia turismo bidaia bait zen.

GALDERA: Gaur egun hainbat kantari eta intelektual boterearen itzalean bizi da, nahiz eta gero bere jarloak itxura aurrerakoia izan...

ERANTZUNA: Francoren heriotzak poltrona hustuketa bat ekarri zuen, eta hori sekulako tentazioa da, tinkotasun mentala duen jenteak bakarrik erresistitzen duena, edota lehendik pribilegio batzu genituenak —ni barne—. Poltronen tentazioari muxin egiteko aukera geneukanak gure anbizioa askoz handiagoa zelako besterik ez bazen ere.

FERNANDOAK, FRANCISCOAK, JOSEAK

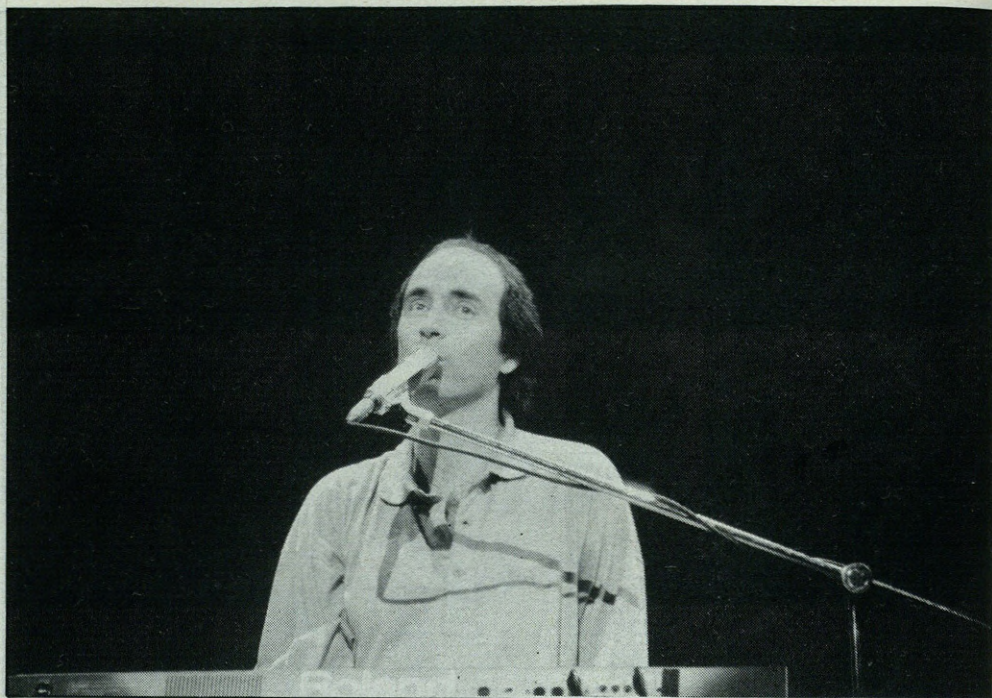
Toki ugari zegoen utzik, eta oso dramatikoa da honek antzutu zituen belaunaldi oso prestatu batzua eta. Fernandoak, Franciscoak, eta Joseak dira jente oso prestatua, baina sakonean anbizio handiena falta zaiena. Bilakatu dira gustoen orientatzaileak, luxuzko

komentaristak, jente beti argia... beste herri batzutan haiek beteko ez lituzketen poltronak betetzen doaz. Frantzian leku hori beteko luke kualidade intelektual askoz murriztago duen jenteak. Arazorik handiena da jente honek uko egin diola proiektu kultural anbizioso bati. Hemen galdu ditugu intelektualak, idazleak, dramaturgoak... orain gizarte animatzaile onak bilakatu dira. Ez dut sartu nahi balortzean ea esaten dutena ona ala txarra den, nik diodan bakarra da pena bat dela filosofo onak irati lokutore bikainak bilakatzea, eta ikasketa handiko idazle ederrak aldizkariko artikulista onak bilakatzea, hori bai beti distiratsua, kulto eta azkar. Intelektualki ez badute asumitzen ere bere jokaeran badago errenuntziaren kontzientzia. Idazle on batek sari ugari irabazi, *party* eta sariketetara joan besterik egiten ez duenak, eta idatzi ez, azkenean kretinoa bilakatzen da, jakin dakielako horrela ezin daitekeela izan. Jente honek badu kontzientzia badela tren bat berriz nekez hartuko duena, eta horrek erretzen du.

Bilakaera politikoa gauza bitxi ugari gertatu da, Bergamin batek honaino etorri behar izatea esate baterako. Tinkotasun intelektuala zela eta izan zena izan zen, eta egin zuena egin zuen, zorotzat hartu zuten ez zelako moldatzen haiek ezarritako bidean, poltronen logikan. Poltrona karratue-

«Catalunya ez da kulturalki normalizatu, eta kondegnaturik gaudu sekula sekulorain horrela egotea».

«Orain berrogei
urte daukan
belaunaldiak
prakak erantzi
behar izan
zituen».

tan jesartzeko batzuei ipurdia karratu zaie, eta poltrona borobiletakorako borobildu.

Badago beste arazo bat: orain berrogei urte daukan belaunaldiak prakak erantzi behar izan ditu. Grizak edo marroien aurrean funtsezkoak ziren gauzak oihukatzetik hamar urtetan burua erabat zuritu eta bere printzipioak, etika eta pentsamenduak errekonbertitzera iritsi da egoera berrira egokitzeko. Hemen daukagun klase zuzentzailea beste nazio batetan egongo litzateke diban batetan etzanda galdezka: *begira doktorra, ez dakit zer daukadan...* Hemen, ez bakarrik ez doaz sikiatrarengana, baizik eta zoriontsuarena erakutsi behar dutena, dagitena ona izango balitz bezala.

GALDERA: Zer nolako etorkizuna dauka ezkerak Catalunyan?

ERANTZUNA: Oso txarra. Pujol izango da seguruen bilakaera politikoak eman duen politikorik argienetarikoa bat, eta horrek aspaldian sartu gintuen parametro faltsu baten, gainontzeko guztien komenientzia politikoa zela eta funtzionatu egin zuena. Pujolek ongi daki eskuinak ez duela Catalunyan irabazterik, ohitura delako eta orain arte sekula ez duelako irabazi gainera, eta berak sozialdemokratarena egiten zuen. PSC arrazoi taktikoak zirela medio PSOErekin bat egin zue-nean, Pujolek trankarta eratu zuen: nazionalismoa ala ezker. PSOEk Madrilen irabazi zuen eta onartu zuen jo-

koa, baina guzti honen aurrean esan behar da PSC abertzale zintzoz betarik dagoela. Jente hori posibilismo politikoz ezpainak aginka eta aginkatzen ari da azken sei urteotan. Herriaren esperantza bat da ezpain horiek odolatan hasi eta erreakzionatzen hastea, historiak gordeta zien papera betetzen has daitezen.

KATALANDARREN HIRU JOERAK HATESKUNDE EZBERDINETAN

Beste aterabide bat izan daiteke ezkererago diren indar nazionalistak (PSUC, Nationalistes d'Esquerra, Esquerra Republicana, edo beste talde batzuek MDT bezalakoak —orain arte insignifikanteak hauteskundeetara begira—) aukera bilakatu edota behartaraztea PSC zegokion papera betetzen. PSC ez da antiabertzalea, baina absentismo osoan dago, oraindik besoak altuan ditu hormari begira eta poliziak miatzen dituelarik. Honek ekartzen du hauteskundeetan katalanak hiru modu erabat desberdinez aritzea: udal hauteskundeetan ezker instituzionala edota apur bat erradikalagoa nagusitzen da (PSC, PSUC); estatuetan PSCa; eta autonomikoetan berriz CIU. Ematen du jentea balantzatzeko doala botua ematera eta ea zer komeni zaigun orain diola. Kontraesan itzela dago, Catalunyako sistema aburgesatua den

arren, ideologiaz jentea nahiko progresista da eta ezkerri ematen dio botoa. Pujolen drama da PSC horren eskuinera doanez bera ere gero eta eskuinera jo behar duela.

GALDERA: Eta zer dago antzinako anarkistez?

ERANTZUNA: Oso gutti. Azken gobernu frankista eta bilakaera politikoko lehen bi gobernuen obsesioa izan zen. Besteak beste hau zen Martin Villaren errepresio sexualeriko bat. Nik ez dut imaginatzen martin Villa ohean, baina anarkistekin izan zuen istorioa erabat morbosoa suertatu zen. 1974-77an izan zen CNTren hazkuntza handia, baina erakunde hori hondatu zuten garai hartan Catalunyan izan ziren ekintza bortitz guztietan inplikatuaz; eta hori bortizkeria onartua ez den gizarte batetan. Anarkismoa izan da boterean dagoen jente horren amets gaiztoa luzaro, dagoen sindikalismo iraultzaile bakarra anarkista delako.

GALDERA: Ze eragin izan du demokraziaren iristeak zuen kultura eta hizkuntzan?

ERANTZUNA: 1976-77a iritsi ginen produkzio kapazitate handiz, poesia liburu gehiago publikatzen ziren gazte-leraz baino, bazegoen antzerkigintza garrantzitsua... eta den horrek hortxe dirau. Lagun ugari zegoen bere gela-txoan sartuta argi guttiz lanean faxismo 40-50 urtek hondatuko ez zituzten zutabeak eraikitzen. Hori une batez amaitu egiten da, eta abanguardia-koti zati batek uste du Catalunya normalizatu egin dela, eta horietatik zenbaiten poltronak berotzen ditu (kontseilariak, kultur ordezkariak...). Guzti hau espejismo bat besterik ez da, Catalunya ez da kulturalki normalizatu, eta kondenaturik gaude sekula sekulorum horrela egotera. Bizi garen munduan kulturak dira inperioaren abangoardiak, komunikabideen menpe daude, horrek dakarren guztia-ekin; komunikabideak gero eta kontrolatuago daude boteretik; merkatu arauak ez dira ondo funtzionatzen kultura minoritarioekin... Guk erabaki behar duguna da ea aurrera egin nahi dugun ala ez, eta iraun nahi badugu ez dugu pentsatu behar *movidan* militantzian baizik.

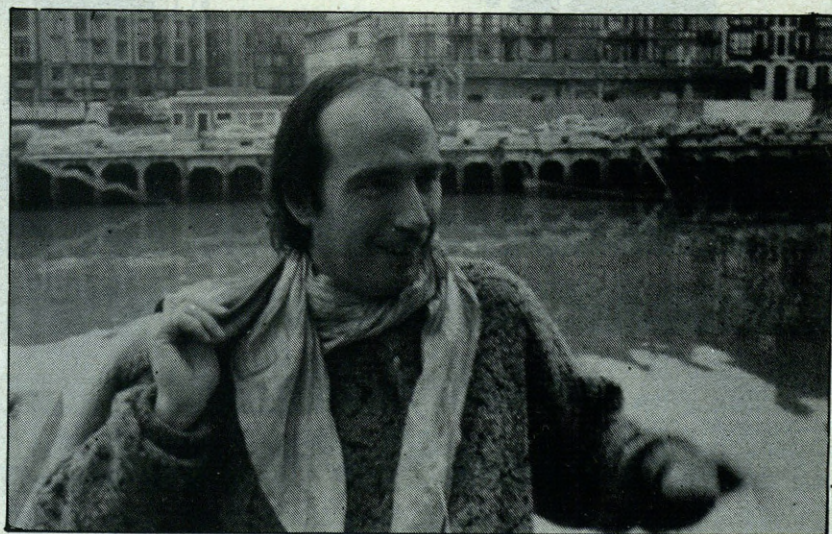
Dena den, jentea berriz ere ulertzen hasi da poesia egiteko ixilean egon behar dela ordu asko koarteto pilo bat eginez azkenean olerki libre bat atera

dadin, eta musikoari ere berdin gertatzen zaio. Dena den hemen badago beste elementu kurioso bat; Bartzelonak uste du hiri punta dela estatuan kultur produkzioa ateratzen, eta egun batetik bestera badoaz eta esaten diote ezetz, hiri punta Madrile dela. Madrile eta New York direla munduko hiriburu kulturak. Niri sekulako barradura ematen dit, baina jentea hasten da esaten: *hemen ez dugu ezer egiten, Bartzelona hondatzen da, begira ordez Madrile horra hor beraien aktibitatea, zabaltzen dira, unibertsalak dira...* Ez dira konturatzen sarritan unibertsalitatea lortzen dela leihoa itxiz, eta jente asko akonplejatzen da.

Baina begira, ze teatro egiten da Madrilan? Zeintzu dute arrakasta? Els Joglarsek du egundoko arrakasta, *Dagoll Dagomek* molde guztiak apurtzen ditu, *La fura dels Bausek* aukera berriak aurkezten ditu Els Comediantsek dena betetzen du, Udagoineko antzerki jardunaldietan Josep Maria Flotats da arrakasta handiena lortzen duena... Itxuraz gaur egungo egoeran estatu espainolean lanean ihardutea ez da garrantzitsua; garrantzitsua bakarrik omen da Alaskaz mintzatzea... Sozialistentzat aportazio inportanteena *la movida* izan da, konplejoak kentzen lagundu duelako, baina esan behar diegu sekula ez direla izan munduko kultur burua. Pariso karteldegia begiratzan baduzu 130 antzoki aurkitzen duzu, horietatik 30-40 bikainak. Madrilan uste zuten 80 antzoki edukita antzerkigintzaren buru zirela, konturatu gabe Madrilak ematen zuena Alfonso Paso zela, eta horretarako egin zezaketen onena antzokiak itxita edukitzea dela.

IÑAKI URIARTE

«Catalunya ez da kulturalki normalizatu, eta kondenaturik gaude sekula sekulorum horrela egotera».

Honela ere joan zen hauteskuna

Hauteskundeak emaitzen balorazioak egiten ari garen une honetan, hara amaitu berri den kanpañaren zenbait bitxikeria. Donostian jaso zituen Arturok.

VOTA

DONOSTIA

LOURDES

EN EL DÍA

SALIDAS

MAYO: 31

JUNIO: 7-14 - 21-28

JULIO: 5-12 - 19-26

AGOSTO: 2-9

PRECIO: 1.350 PTS.

i está

VIAJES SIREICA

e kanpaña

ARGIA

BEHAR DEN ASTEKARIA

Euskal Kulturari pultsua hartzeko,
astekoaren berri jasotzeko,
gizarteaz eta politikaz ohartzeko,
alfabetatzen jarraitzeko,
denbora pasatzeko...
ARGIAk 60 orri eskaintzen dizkizu
astero zure etxean.

Erreportaia ugari,
elkarrizketa interesgarri,
komikia koloretan...
Haur eta gazte, senar eta emazte
baserritar, langile ala estudiante
euskaraz bizitzeko
ARGIA behar duzue.

ARGIAREN HARPIDE IZAN NAHI DUT:

IZEN DEITURAK

HELBIDEA

Telefonoa

Herria

Probintzia

Banku edo Aurrezki Kutxa

Sukurtsala

Kontu Korrontearen Zb.....

SINADURA

ARGIA. Ametzagaña 19. DONOSTIA 20012

CONSTRUCCIONES MOYUA,S.A. ENTRADA USUARIO
ERABILTZAILEENTZAKO SARRERA APARCAMIENTO DE OQUEEN
OKENDOKO APARKALEKUA
REINA REGENTE KALETIK POR C/REINA REGEN
E.G.U.I.S.A. E.G.U.I.S.A.

eusko
alkartasuna

Kontrainformazio sarea sendotzen eta tajutzen Gasteiztik

«Tas-Tas», informazio agentzia alternatiboa

Irrati librean baitan derrigorrezkoa dakusate batik bat informazio-agentzia alternatiboaren gauzatzea.

1986ko ekainaren 28-29an Eubako baserri batean Hego Euskadiko 30en bat irrati libreetako lagunek egindako biltzarrean zera ikusi zen argi eta garbi: informazio programa mordo bat zutela irrati libreetan eta hau honela ez zegoela inongo posibilitaterik informaziorik lortzeko, «Egin» irakurri ezean. Hau dela-ta, hurrengo pausoa ideia eder bat izan zitekeena, irrati libreetarako batik bat, informazio zerbitzu bat sortu alegia, gauzatzea zen. Hona hemen «Tas-tas» agentziaren berri.

Gasteizen Hala Bedi-ko jende bat zegoen horretan guztiz interesatua. Bestetik, «Resiste»ko jende bat, zeintzuk argi ikusten bait zuten kontrainformazio lanetan jorratu behar zela bidea, «Resiste» barruan estankatu gabe, AEK eta MOC-KOM (kontzientzia objetoreen mogimendua)rekin batera lortzen delarik azken batean hau dena aurrera eramatea.

Aditzero eman

Duela urte erdia hasi ziren tajutzen, harremanetan jarri jendearekin... hila-bete t'ardi daramatelarik funtzionatzen. Fantzine bakoitzak, irrati libre bakoitzak, bere planteamendu zehatzak mantentzen dituen neurrian ikusi beharra dago nola eta zertan erditzen den kontrainformazio delako hori: «komunikabide ofizialek normalki baztertu egiten dituzte erabat, kale mailako gorra-beherak; Maila horretako notizia, gertakizunez mintzatzen direnean kristorena pasa delako edo izaten da, guztiz manipuluatuak ematen dituztelarik berriak. Honen aurrean, beharrezkotzat jotzen genuen herri mailan ematen diren borroka guztiak osotasun batetan tratatzearena, lotura bat mantentzearena hain zuzen ere, elkarren artean eza-gutu ditugun arazoak, animatu bata besteari eta herrien arteko lotura gauzatu informazio sare bat montatuz», dio Josuk, «Tas-Tas»eko partaide denak. Honen adieratzaille gertatu da Ateoen prozesioa, zeina Iruña, Zaragoza, Portugalete, eta beste herritara zabaldu bait da.

Bestetik, talde «marginalak» beren eskaerak eta lanak plazaratzeko bide praktikoa suposatzen du «Tas-Tas»ek:

Aspaldiko erreibindikazioa da informazio autonomia izatea. Bide hori da «Tas-tas»ek urratutakoa.

«lehen bai irriti, egunkari eta fantzineetara iristeko ez zegoen banaka idatzitako edo deitu beste erremediorik. «Tas-Tas»en bitartez ez da kolektiboa, elkarte edo beste edonork hori egiteaz arduratu behar ze «Tas-Tas»ek egin bait diezaioke lan guzti hori, informazio hori kaleratu eta ahalik eta jende gehiengoarengana iritsi erazi».

Berriak jaso batetik eta bota bestetik

Garai batean, talde musikala eta fanzineen «boom»a suertatu zenean, kontraintformazio behar hori ez zen beharrezkotzat ikusten, antza denez: «guk «Resistente»tik beti ikusi izan dugu beharra; gure nordea, nolabait esate arren, Madrilgo «Sabotaje» kontraintformazio fantzineak eman zigun».

Funtzionamendu soilaz hitzeginez ere, izango da komeririk hori dena gauzatzekean, nola jaso eta bidali berri mordera, nola eskaini serbitzu hori... «bi kontestadore automatiko duten telefono pare dugu. Batak egun osoan funtzionatzen du, jendeak deitu eta bere deia grabatuta utz dezan. Gero guk berri horiek sailkatu, eta beste kontestadorean grabatzen ditugu, zeinean berri guzti horietaz entera zaitezke».

Irrati libreetarako pentsatua dago hasiera batean, ze notizia freskoen behar nahi ta nahiezkoa bait dute hain zuzen ere. Fantzineek ez dute, hasiera batean diot, informazio hori erabiltzeko aukera bikainik: «fantzine batentzat gehiegikoa litzatekeen informazioa mugitzen da batetik, eta gainera deitu eta bere

beharretarako dituen informazio klasiifikazioa egin beharrean aurkitzen da. Hau honela errezago suertatzen zaio idatziz jasotzea hori dena. Hamabostero boletin bat kaleratzen dugu fantzine, kolaboratzaile eta besterentzat zabaltu nahi duguna. Honen bidez gure lana gauzatzen ari dela ikusteko aukera izango du edonork».

«Tas-Tas», kolaboratzaileak erreportero

Gasteiztik zabaltu den «Tas-Tas»ek bere proiektua nola zabaltu eta gaur egungo zentralizazio hori nola apurtu jakin nahi izan dugu: «harpidedun eta kolaboratzaileak ditugu laguntzaile moduan.

Kolaboratzaileak «Tas-Tas»era berriak bidaltzen dituztenak dira, baina argi utzi nahi dut edonork dei dezakeela trankil, notiziak kontatzeko asmoz, kolaboratzaile ez bada ere. Bestetik beharrezkoak ditugu kolaboratzaile fijoak direnak, bai gai konkretu bati loturik daudenak, garrantia baten erantzule zuzenak. Jende honi klabe bat ematen zaio, deia egiazkoa dena frogatu dezagun».

Hilabete t'erdi honetan oso edatuta dute kolaboratzaileen esparrua: «Nafarroa (erribera alde) bazterturik aurkitzen bada ere, kolaboratzaile faltan alegia, eta Iparralde ere motel». Dударik gabe dinamika baten bultzatzaile egokitu zaizkigu «Tas-Tas»koak: «martxan ikusiko dira gure akatsak. 13 pertsona gabiltza hontan lan egiten. Orde-nadore bat ere badugu non jasotzen du-

gun informazio guztia sartzen bait dugu. Pisu bat alkilerrean... hori dena diru batez ordaindu behar dela eta suskripzioak egin ditugu: sarrerako telefonari ematen diogu difusio handiena eta irteerako telefonoa erabiltze arren 5000 peztatako kuota ipini dugu, zeinak 6 hilabetetarako balioa baitu. Horren truke telefonoa eta boletinaren aukera ematen diogu. Beharrezkoa ikusten dugu diru ordain bat emotearena ze bestela ezin baitugu zerbitzu hau aurrera eramane eta gainera ekipametuarena ere hor dago, zorrak...».

Gasteiztik zabalduz eta zabalduz

Beste ekipa batzuren beharra ikusten dute bestaldetik, gasteiztik zabaltu den lan hau beste probintzietan uztartzearena alegia: «jende bat dabil Batzelonan ANA (informazio alternatiboa agentzia) sortzeko oso lan serio batetan eta hilabete barru martxan jarriko denaren itxaropena dugu. Guretzat izugarri lagungarri suertatuko zaigu ze gaur egun apenas iristen bait zaigu bertako berri-rik eta hau honela hitzarmendurik daukagu elkarren arteko lanak bideratzearena. Dinamika hori Euskal Herrian zabaltu beharrean dago, bai noski».

Asanblea mailan funtzionatzen omen dute astero bilduz: «etzaio inori sartzetik ukatzen. Notiziak kolaboratzaileen eskutatik pasatzen dira eta guk jaso besterik ez dugu egiten, inongo «filtro»rik gabe. Irekia eta pluraltasunean oinarriturik egon dadin nahi dugu».

Irrati libreek duten etorkizunaz ere bada zer esanik: «gero ta historia zabalgando eta sendogando bat eratzen ari zaren nehurrian, zailago izango zaie horren aurka jotzea. Gaur egun, edozein herritan gerta daitekeen edozein mogida herritik kanpo entzuteko aukera eskaintzen dugu, eta noski puntualki erantzutekoa ere». Izugarri jarrera polita luzatu omen zaie irrati librearen eskutatik: «ez dugu nahi jendeak pentsa dezan jende baten eskutan dagoenik «Tas-Tas». Ez dugu inongo zentsurarik inposatu eta denboraren joanak esango digu nork aldatzen dituen jarrerak».

Ze nolako berriak jasotzen diren jakitea telefono zenbakia markatzea besterik ez da: «Gaztetxeen egoerak, Hertzantzarekin istiluak, langile mundukoak, kanpainan gertatzen diren bitxi-keriak hala nola lehengoan Burgostik iritsi zitzaiguna: 15 pertsona omen zebiltzan HB-ko kartelak ipintzen eta arratsale osoan polizia oinez eta furgonaz atzetik izan omen zituzten». Gasteiztik datorkigu ba, sortu berri den agentzi honetako deia: «Tas-Tas».

J.J. PETRIKORENA

Elkar hizketa alkoholeztatuak

TABERNA bat zegoen, nola ez, kale estu batean biztanleei bere argi more-laranjez keinu eginez. Tabernetan jendeak edan egiten du. Eta gaueko hamarrak geroztik, batez ere alkohola, kafetera itzalita dagoelako beste zenbaiten arrazoirien artean. Batzutan, tabernetan dagoen jendea mintzo da, bozgorailuetatik sortzen den musikaren ozentasunak permititzen duenean, beste zenbait baldintzen artean.

MAHA! luze bat zegoen, eta besteren artean hiru morroi, itxura guztiz desberdineko hirukotea nalabait izendatzearen. Garagardoak putzuak osatzen zituen eta erratsak mendiska ahulak, enbor moztuen gisa altxatzen ziren alkoholak zemaiei argitasun eta baldartasunaren artean esaldi zentzu sumagarriak burutuz. Tira, ez zen dena alferrik gaitzekoa.

BATEK zioen: "Langileen egoera lostia duk, de-sastre hutsa, izorraturik zeudek, kupidarik gabe zukatzen dizkitek, langile atzerritarren baldintzak, batez ere, imajina ezinak dituk..."

Besteak: "Langileak esplotaturik badaude, haien kontua da. Halaxe da, esplotaturik gabe ez dago esplotatzaierik. Langileek aurre egiten ikasten dutenean, ze!, espabila-tzen direnean, -tuko balira..."

HIRUGARRENAK: "Bo, nik ezagun dizkiat langileak kristo bezala bizi direnak, zera ongi, lan eta lan ari direnak, bale luorik gabe eta hori, baina gero beren herritan sekulako jauretxeak eraikitzen ari dira aurreratutako xoxei esker, sekula disfrutatuko ez duten jauretxea, baina haien mentalitatea da..."

GARAGARDOA kearekin koktelatzen zen ezta-rrietan. Eta azken hitzegin zuenak, nahiz eta korbatarik ez eraman, zintzurra estutzen zion korda batetaz libratu nahi baitluzen, keinu egin eta aitortu zuen: "Dena dela ziuraski ez dut nik horrelakoak botatzeko eskubide haundirik, nagusi bait naiz ni, nahiz eta empresa arras txiki batetako izan..."

ESTAKURUTAN jarraituko zukeen bigarren mintzo izan zenak moztu izan ez balio: "Zer nahi duk nik esatea, langileen errebeldia eza eta hori...Nik txintik atera gabe egiten diat lan zortzi orduz egunero kabroi batek bezala, potro eginda bukatzen dut, baina hemen ari naiz langil..."

HONEK ere jarraituko zukeen autokritikarekin, aurrena mintzo zenak ez balio keinu adierazgarri batez moztu izan: "Beno, hor ari zarete zuek, eta ni langileen egoera txarra kritikatzu eta denuntziatuz, baina ikus itzazue ene eskuak, leunak dira zarpaidura gabekoak. Ez dut sekulan lanik egin. Zailki mintza naiteke beraz langileen egoera ez bait dut ezagutzen..."

ETA honek ere beretsu segiko zukeen, haiei so zegoen beste morroi batek erronda berria eskatu eta barmanak musika topera igo izan ez balu.

MIKEL ANTZA

Ez diegu sekula barkatuko

Gaur, Josu, hire heriotzaren berriak bihotza krudelki zulatu zidak. Eta batbatean, berri samin hori jakitearekin batera, oroitzapen eta gogoetetan murgildu nauk, hire irudia, hire aurpegi alaia begi aurrean dudalarik.

Kirruli gartzelak berak hil zuela esan genian duela urtebete. Gaur hi hil hau. Due-la zazpi urte Carabanchelen ezagutu genuen lagun hura, piskanaka gartzelak hil dik; hil hau. Puertok zupatu zian lehenik hire odola; gero Herriak; eta azkenik, Hospital Penitenciario delakoak. Gartzela horiek, beren gartzelero, beren gartzelero-buru eta beren sendagile-gartzeleroak dira hire heriotzaren errudun. Horiek hiltzorian bidali hinduten ohe-gartzela horretara, heuren erresponzabilitatea hustu nahiean, heuren-gandik urrun hil hendir.

Hiltzaile bilakatu dira ere damutazioaren bultzatzaile-zakurrak. Hiltzaile, hi hiltzorian ikusirik, damutazioaren "sari" pozoindua eskaini ziatenak, hire etxean hil hendir.

Hire heriotzaren hurbiltasuna ikusirik, korrika joan hituan hiregana, hiretzako une gogor haietan burua makurtuko huelakoan. Baina bai zera!!! Gizon sendoa aurkitu ziaten aurrean. Gorputza minbiziak jana bai, baina nortasuna, borrokalaria eta giza-nortasuna sendodun gizonarekin egin ziaten topo. Orduan ere, pizti harrapatzaile, hiltzaile horiek ezin izan ziaten garaipen lotsagarri hori jasotzerik. Hi, Josu, beti bezala, gure borrokari azken arnasa hustu arte fidel izan haizelako.

Burura diatozkidak damutu ziztrinak, salduak, gurekin borrokatzetik gure aurka ipintzera pasatu direnak; gure etsai bilakatu diren horiek. Gogoan diat Josu, Txarras bat, Yoyes bat; gogoan heuren damutazioarekin gure egoera larritu duten traidoreak. Mesprezuz, nar-

dakeriaz gogoratzen dizkiat, pentsatuz Kirruliren eta hire heriotzaren kolaboratzaileak direla. Baina...benetan, Josu, gaur bereziki, saldu, traidore horien oroitzapenari atzera egiten zioke ene buruak, hire oroitzapena, hire bizitza gardena lohitu besterik ez bait dute egiten.

Batzuk heuren egoera pertsonala hobetzearen, zapalkuntzaren zama gure bizkar gainera jaurtiki ziaten; gure Herriaren zapalkuntza-egoerari irteera duina ukatuz, heriotzera kondenatu ziaten Euskal Herria. Zuek, aldiz, damutazioak zer suposatzen duen jakinik, zuen bizitzak eskaintzeraino zuen (gure) bideari tinko eutsi diozue. Horregatik gure eredu, gure eredu miresgarri bilakatu zarete.

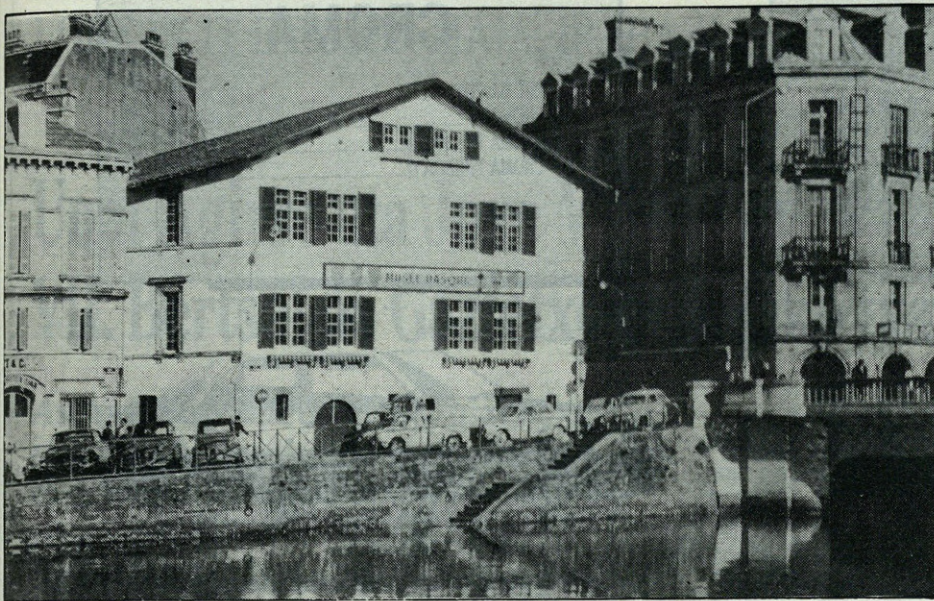
Gure Herriak ez zaituzte, ez hau, Josu, sekula ahanztuko. Kirruli eta beste borrokalaria guziak bezala, gure oroi-men eta bihotzetan gorenko lekuan izanen haiz beti.

Hire lagunon, gure omenaldirik hoberena, aukera genuen bideari jarraitzea delakoan, zin diagiat gogor ekingo diogula. Nik ez diat errezorik eskainiko; ez bait diat Jainkogan, ez elizan, sinesten. Aitzitik, benetan sinesten dudana (hik beti sinetsi huen) bideari ekiteko konpromezuari heltzen zioat.

Lagun, Euskal Herriak ez dik inoiz etsiko. Zuek pasatu diguzuen lekukoa aurrera eramango dik, denon azken helburuak lortu arte, hau da, Euskadi Independiente, Sozialista, Batua, Euskalduna eta Ezpatriarkala lortu arte.

Barka, Lagun, lehen pertsonan hitz egiteagatik. Hik badakik gogoeta berberak edo aberatsagoak hemen utzi gaituan lagun guzienen direla. Baiña gaurkoan, beste edonork hobeto egingo bazuen ere, ni ausartu nauk idatzera, une gogor, samin honetan, gure sendimenduak adieraztera.

DAROKAKO GARTZELA-TIK

«Maiatz» aldizkariak 13. zenbakia plazaratu

Maiatzean bertan eka-
rri du kalera Baionako
«Maiatz» literatur aldizka-
riak bere hamahiruga-
rren zenbakia, zeina Du-
rangoko Azokan aurkez-
tu zen, bere mamirik
adierazgarriena Gernika-
ri eskeintzen diolarik
—azala eta makina bat
grafiko barne—, nahiz
eta bestalde baden baita
ere Britainiako literatu-
raz eginiko poema itzul-
pen erakusketa zabal bat.
Beste kolaboratzaileen
arte, bertan partu har-
tu duten idazleak hono-
koak dituzu: Itxaro Borda
(«Cants de Lluita» narra-
zioaren egile), Aureli Ar-
cocha («Eta Hiroshima lo-
rez estali zen»), Koldo
Ameztoi («Hiru hiri ixto-
rio»), Luzien Etchezahar-
re («Gernika» eta «Gerni-
kako zaldia»), Ellande
Arandia («Poema Rock»),
Xavier Grall («Gora Ger-
nika»), Mayi Pelot, Auxtin
Zamora, Pantxike Perez,
Patrice Rouleau, Patxike
Etxalai eta Amaia Iturbi-
de.

TURISMO AGENTZIA BATEK ORDEZKATUKO OTE DUEN SUSMOAK ORAINGOZ

Baionako Euskal Museoa desagertaraztear

***Iparraldeko agintarien ahalegin
guztiak gero eta tamalgarriago
gertatzen ari dira egunez egun
euskalduntasun seinale ororen
deuseztatze saiotan. Oraingo honetan
Baionako Euskal Museoa itxi eta
barreiatzekotan dira.***

Baionako azken boletina-
ren bitartez publikoki jakin
arazi den arauera, argazkian
begieman den Euskal Mu-
seo ezagunaren atea itxi
egingo dira, Baionako alka-
tea den Grenet-ek aditzera
eman bezala, bertan lanean
pertsona kualifikaturik ez
dagoela eta bere mantenua-
ren prezioa jasangaitza dela
aitzakitzat ipiniz.

Badirudi, susmoak baino
areago, badirela proiektu ze-
hatzagoak burutzeko as-
moak Baionako alkatearen
baitan, ezen San Andresko

kuartela erostekotan bait da-
go udala. Honela, Euskal
Museoko liburutegia Herri
Liburutegira eramango da
eta Baionako Historia saila,
berriz, Grammont erakusto-
kiaren parte bilakatuko.

Euskaltzale hainbaten bil-
tzar gune izateaz gain, libu-
ruteği eta etnografia eta his-
toriako museo gisan altxor
preziatua den erakustokiko
sail desberdinak sakabanatu-
rik geratuko dira, agian bere
ordez Turismo Agentzia bat
apailatuko delarik Castaing
jauna izaki bertako buru.

Santurtzin hasi zazpi hilabeteko liburu azoken kanpaina

Iragan den hilabeteen hasi eta
zazpi hilabetetan zehar hamahiru
liburu azoka zabalduko dira Araba,
Bizkaia eta Gipuzkoan barrena,
Eusko Jaurilaritzako Kultur Sailaren
babesaz Euskal Editoreen Elkartea
eta Euskadiko Liburuegileen Gre-
mioak antolatu duten kanpainare-
kin.

Horrela, maiatzaren 29an ireki-
tako Santurtziko liburu azoka ekai-
naren lehendabiziko astean amai-
tuko da, azoka aitzakitatzat hartuta
zenbait musikaldi, hitzaldi eta dan-
tzaldiz, horrezaz gain lau bat an-
tzerki emanaldi burutu direlarik
herriko «Tincoabemar», Basauriko
«Tarima», Sestaoko «Bihar» eta Gas-
teizko «Bekereke» taldeak taulara-
tuta.

Aste honetan

Gaztetxo VII.
Bertsolari Txapelketa
(47. orrialdea)

Txirri, Mirri eta
Txiribiton, proiektu
berriez
(48. orrialdea)

Kaki, musikaren bidez
irudiak sortuz
(50. orrialdea)

Oztibarreko Antzerkiak
obra berria eman du
(51. orrialdea)

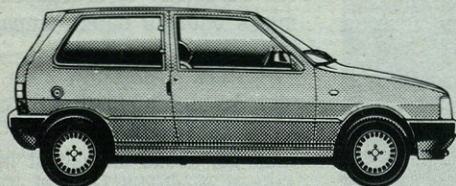
Kulturaren Aste
Borrastea
(52. orrialdea)

Mundu zabaletik,
kultura
(54. orrialdea)

FIAT-eko AUKERA

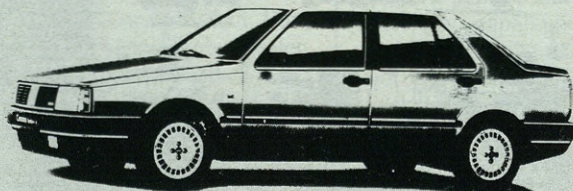
UNO

FIAT 1 Sting 45-3P.....	950.680 pzta.
FIAT 1 45 Fire-5P.....	1.066.390 pzta.
FIAT 1 60-3P.....	1.103.630 pzta.
FIAT 1 70 SL-5P.....	1.243.280 pzta.
FIAT 1 SX.....	1.243.280 pzta.
FIAT 1 Turboa l.e.....	1.549.180 pzta.
FIAT 1 Diesela.....	1.312.440 pzta.

CROMA

CROMA CHT.....	2.311.270 pzta.
CROMA l.e.....	2.728.890 pzta.
CROMA TURBOA l.e.....	2.989.570 pzta.
CROMA TURBOA D.....	3.251.580 pzta.

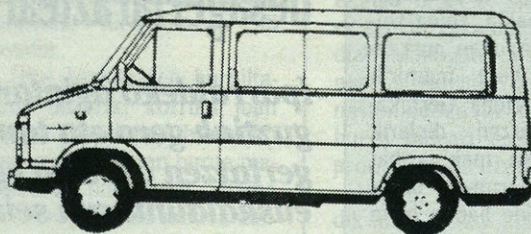
REGATA

REGATA 70.....	1.256.580 pzta.
REGATA 70S.....	1.345.690 pzta.
REGATA 100 l.e.....	1.715.430 pzta.
REGATA Diesela 2.000.....	1.678.190 pzta.
REGATA TURBOA D 2.000.....	1.941.530 pzta.
REGATA FAMILIARRA 100 l.e.....	1.801.880 pzta.
REGATA FAMILIARRA D 2.000.....	1.887.000 pzta.

DUCATO

DUCATO F-13.....	2.281.200 pzta.
DUCATO F-13 Sapai altukoa.....	2.379.660 pzta.
DUCATO Bolumen handikoa.....	2.433.520 pzta.
DUCATO COMBI-6.....	2.330.000 pzta.
DUCATO Txasis Laburrekoa.....	2.156.880 pzta.
DUCATO F-18 Turboa.....	2.240.880 pzta.
DUCATO F-18 Turboa-GV.....	2.526.480 pzta.

AUTO ADARRA BANATZAILE OFIZIALA

Gran via, 7-Telefonoa 288983//Jose Elozegi hiribidea, 107

JOMIAL. Azpeitia-Telefonoa: 81-24-91/ALDABE. Irún-Telefonoa: 61-38-44/IZARRA. Ibarra,Tolosa-Telefonoa: 67-00-70/SAN CRISTOBAL. Beasain-Telefonoa: 88-39-08/NIETO ANAIK. Beraun-Renteria-Telefonoa: 52-52-90

MATRIKULATU ONDOKO PREZIOAK

FIAT

PUNTAKO TEKNOLOGIA

LOREA CIT ETA JON MAIA, IRABAZLE "BERTSO-PAPER" LEHIAKETAN

Unai Agirre eta Joxe Munduate VII. Bertsolari Gaztetxoen arteko txapelkun

Aurreko igandean ospatu zen, goizeko hamaiketan hasi zelarik, Donostiako Karmelo Balda frontoian, VII-gn Eskolarteko Bertsolari Gazteen txapelketa. Zazpigarren txapelketa, halajainkoa!

Gipuzkoarrak agertu ziren berriz ere jaun eta jabe, lehenengoz Iparraldeko ordezkariak izan zelarik.

Lehenengoa atzo izan zela iruditzen zaigu baina urteak iragan egiten dira. Halere ez alferrik, lehenengo txapelketa haretan, mutikoak urduri, larri eta estu agertu zitzaizkigun mikrofonoen aurrean. Gauzak ez zeuden bahar hainbat prestaturik orduan, esperientzi horiek kontutan hartu dira orduz gero, ho-beagotze geldiezin batetan urtez urte, eta eman diren

pausuen ispilua izan da azken txapelketa hau. Eratzaila eta bertsolari eskoletako irakasleak trauma horiek alboan uztearren kanporaketen bidea hautatu zuten.

Urteen poderioz eta ho-beagotze honekin batera, bertsolari eskolak ugaltu egin dira, zaletasuna hedatu, bai irakasle eta ikasleak ere. Hortik atera dira Sarasua, Aristorena, Narbarte, Eguzki-

tze, A. Loidi..., bertsolari zaharragoekin batera dabilzenak plazarik plaza, bertsolari gaztetxoen eredu bilakatu direlarik.

Bi mailatan, ongi trebatutako bertsolariak

Joan den igandean ospatu zen txapelketa bi mailatan zatitu zen: bata hamalau urte bitarterainokoa eta hamabostetik hemezortzi arterainokoa bestea. Lehenengo mailan zortzi bertsolari gaztetxo hauek: Mikel Aranburu, beasaindarra; Gorka Tolosa, Unai Agirre eta Iñaki Zelaia, hernaniarrak hirurak; Jon Manzísidor, zumaiarra; Aitor Usandizaga, asteasuarra; Axier Bergaretxe, oartzuarra; eta Urko Atxotegi, bestaldeko Urruñakoa.

Froga eta kanporaketak gainditu ondoren, txapela Unai Agirre hernaniarrak eskuratu zuen eta txapelkun orde Iñaki Zelaia geratu zen. Biak Hernaniko harrobi jori hortakoak.

Ongi aski trebaturik daudela frogatu genuen, hitz-etorri aberatsen jabe direla, eta ez inprobisatzeari ez eta doinuetan atzera begira ez direla geratzen, bai irabazle eta bai beste partaideak ere.

Hernani eskualdeko harrobi joria

Bigarren mailan beste zortzi partaide izan genituen: Zigor Enbeitia, Gasteiztarra; Haritz Lopategi, Muxikarra; Joxe Joakin Aizpurua eta Jon Maia zumaiarrak; Joxe Luis

Urdangarain, Hernaniarra; Juan Mari Lopez eta Aitor Arbelaiz oartzuarrak; eta Joxe Munduate, ataundarra. Berritro ere Hernani eskualdearen harrobia nabarmen agertzen zaigu.

Bigarren maila honetan Joxe Munduate ataundarrak eraman zuen txapela, eta txapelordekoa Bizkaira joan zen, Haritz Lopategi muxikararren eskutik. Bertsopaper Lehiaketaren sariak ere banatu ziren igandekoan. Irabazleak: Elgoibarko Lorea Cit, eta Zumaiako Jon Maia. Epai-mahaia, Abel Muniategi bertsolariak, Rufino Iraolak, Arantxa Arrutik eta Bertsolari Elkartearen lehendakaria den Imanol Lazkanok osatu zuten. Gipuzkoarren gehiengoa begibistan.

Ez da harritzekoa, ze kontutan hartu behar da bertsolaritza Gipuzkoako ikastola eta eskola gehienetan itsatsirik dagoela. Giroa hobea dela eta presentzia ere handiagoa, eta horri gaineratzen badiogu aitzindariak herrialde honetakoak izan zirela (Mikel Mendizabal tartean), aurrerapausu galanta egin da arlo honetan. Prozesu honetan bertsolaritzako irakasle arduradunek kristoren garrantzia dute: nahiz eta Txapelketa egun bakar batez egin, urte osoko emaitza da.

Iparraldeko ordezkari bat ere izan dugu oraingo honetan, lehen aldia zen eta ez al da azkena izango! Iparraldeko arduradunak Xanti Iparragirre eta Josu Arzelus errefuxiatuak ditugu.

DABID ZUAZALDE

TELEBISTAKO SAIOTAN 100.ERA HELDU DIREN BITARTEAN,
AURTENGO UDAN BIGARRENEZ EGINGO DUTE HERRITAKO JIRA

«Don, Don, Kikilikon», ume saioa izateko jaio eta familia osoarentzako saioa bilakatu

Ehun saio burutuak ditu hirukote miresgarri honek ETB-ra-
ko; aro berria zabaldu nahi diote saioari oraingoan.

***Iaz hain positiboki hasitako
esperientziari jarraipen estua
emango dio aurten Txirri, Mirri eta
Txiribiton pailazo hirukote
famatuak. Bide batez, ETBn «Don,
Don, Kikilikon» saioan 100.era
heldu dira. Bazegoen zer ospatu,
beraz.***

J.L. Ansorena izan dugu solaskide, hain zuzen ere Mirri pailazoaren papera egiten duena. Berak azaldu digu apur bat, hasteko, iaz hasi zuten udako jira-esperientzia hori nola baloratzen duten. Azalpenekin hasi zaigu «Mirri» Ansorena. Herriz herriko esperientzian, ordu t'erdiko saioak izaten dira, baina ger-

tatu izan zaie askotan bi ordutara luzatu izan direla askotan, publikoa nolakoa den arabera. «Orain askoz jende gehiago mugitu beharra daukagu espektakulua aurrera ateratzeko, garai batean ez bezala. Orduan, lagun batzuk hartu, trasteak kotxean sartu, eta plast. Orain ez dago horrela egiterik, jendeak ez du onartzen».

Orain, udako jira horretarako, bi kamioi joango dira dekoratuekin, eta bederatzi, hamar edo hamaika pertsona mobilizatu beharko dira montajea prestatzeko: argi-kontuak direla, sonorizazioa dela, dekoratuak montatu eta desmontatu beharra... montaje ikaragarria da oraingoa. «Ezenan, berriz, lau ateratzen gara, hiru pailazo eta Poti, Izeba Martxelón. Iaz presupostua emanaldi bakoi-tzeko 200.000 pezetatan inguru ibili zen. Errendituak bukatzen genuen, ikaragarriko erritmoa dauka espektakuluak». Beraiek kontatu digunez, berrogei mila duro aktuazioko garesti atera ohi zen herrietan emateko, mila pertsonako lokalak behar zirelako bete, batz bestea. «Hori bai, egon garen toki guztietan kategoriako espektakulu-itxura eman dugu, pozik geratu izan dira beti. Ikusi egin beharko da aurtengoa, nola ateratzen zaigun».

Projekto berriak datorren ikastarorako

Beste gai batera pasatuz,

ETBn orain 100. programara iritsi berria den «Don Don Kikilikon»i buruz solastatu gara. «Datorren urterako programa aldatu nahi dugu, eta agian konpetizio moduko beste zerbait egin. Gauza bat gertatu da: guk ume-programa bezala sortu genuen "Don Don Kikilikon", baina nik ez dakit zergatik, baina familia programa bilakatu da: amoniak, eta gurasoek, eta kristo guztiak ikusten gaitu». Orduan, hurrengo urterako egin duten eskema —ez dakite oraindino onartuko dieten— beste bat izango da: Txirri, Mirri eta Txiribiton baztertu egingo lirateke, askoz gutxiago agertuko lirateke, programaren hari nagusia leihaketa bat izanik, beste batek eramango lukeena.

Leihaketa horretako taldeak ez lirateke hurrez bakarrik osatuko, baizik eta talde bakoitzean haur bat, gazte bat eta heldu bat egongo lirateke. «Hasiera batean familiak izatea pentsatu genuen, baina utzi egin genuen oso zaila delako Euskal Herrian familia osoak euskaldunak topatzea. Hiru pertsona horiek eskola batekoak izan daitezke, edo elkarte batekoak, edo familia batekoak...»

Zirkora joateko tentaziorik ez

Musika oso elementu garrantzitsua izan da gure hiru pailazo hauen lanetan, eta beraiek paperaren gainean ere pisu handia ematen diote. «Musika lagungarri gertatzen da, eta talde guztietan erabiltzen da. Horregatik esaten dugu pailazoa izateko baldintza asko behar direla, eta ez dela erraza guzti horiek biltzea. Horietako bat musika piska bat dominatzea izango litzateke».

Ea zirkora joateko tentaziorik ez duten inoiz sentitu galdegin diegu ondotik. Ez dirudi oso erakargarria zaienik: zirkoetako pailazoei funtzio bat egiten dute, eta funtzio bera bi urtez errepikatatu, eta hori ez da haiek maite dutena. «Orain dela hilabete batzu, Angel Cristoren zirkoa erre zenean gu ere zir-

koan egon ginen, eta bukatu zenean produktorea etorri zen ea haiekin joango ote ginen galdetuz, Espainia alde-
ra».

Gero besteren bat ere aritu omen zitzaizen, Bizkaialdean zebilen zirko bat haiekin joateko, etabar, baina ezetz garbi esan zieten hasieratik. «Alde batetik, hizkuntza dago, erderaz egitea nahi zuten, eta garbi dago ezetz, gu euskaragatik sortu ginen, eta ez dugu uste erderaz egitea gaizki dagoenik, batez Espainian normala da erderaz egitea, baina guretzat printzipio kontua da euskararena. Horrezaz gain, ikaragarri kostatuko litzazuke erderaz egitea, behin bakarrik egin genuen erderaz eta izugarria izan zen».

Erderaz egin zuteneko al-

Mirri pailazoa, Ansorena herritarrez moztorturik, eta haurrez inguratutik.

di bakar hura kontu diezagun eskatu diegu Ansorena "Mirri"ri eta hona hemen nola gertatu zen. Hasiera-hasieran, prolema handiak izaten omen zituzten Franco garaian zentsurarekin, Gobernu Zibilarekin eta, batez ere Bizkaira joaten zirenean, gidoiak eskatzen zizkieten eta guzti. Orduan, gomendatu zieten profesional karneta ateratzea, eta orduan examina batzu egiten ziren, La Perla diskotekan, «Sindicato Vertical, especialidad payaso». Oduan egin zuten erderazko saio bakarra, lehena eta azkena asmoz bederen.

J.J. PETRIKORENA
ARTASO

Mirri: «Ez zaigu gustatzen tontoentzako umorea egitea»

ARGIA.— Zein eritzi daukazu beste pailazoei buruzko eritziak, hortxe agertzen dira behintzat TVEkoak.

MIRRI.— Zaila da besteekin konparatzea. Gabi, Fofu, Miliki eta hauek, bistan da, oso txarrak ikusten ditut. Gainera, aldatuz joan dira, gero eta berriagoak sartuz eta gero eta okerrago joan dira. Oso behera iritsi dira. Fofu zegoen, nahiko ona zena, eta gero Miliki haren ondoan moldatzen zen, baina tira.

erabiltzen dugu ere bai batzutan. Tankera askotakoa izaten da.

A.— Gurasoekin ez al duzue prolema izan? Zuek ibiltzen zareten bezala ibilita, umeekin modu horretan hizketan etabar, pentsatzekoa da inoiz istilurik izango zenuela.

M.— Prolema izan ditugu kristorenak. Behin haurtxo bat etorri zitzaigun, euskaldun euskaldun horietakoa, eta programa handik hilabete pare batera emateko grabatu genuen. Kasualitatea, OTANeko erreferendumen bezperatan ematea tokatzen zitzaion, eta ume batek txiste hau kontatu zuen: «gizon bat denda baten aurretik pasatzerakoan, loro batek beti esaten omen zion, "Pelipito, Pelipito". Kexu egin zion gizonak jabeari eta honek gomendatu zion hurrengoan disfrazatua etortzea. Joan da, hurrengoan emakumez jantzi eta loroaren aurretik pasatzera-koan, animaliak diotso: "Pelipito, Pelipito, antes socialista y ahora maricón"». Umeak hori kontatu zuen eta, noski, kristorena muntatu zen. Hori kasualitatea, OTANen bezperan. Ikusi ondoren etorri zitzaigun agintari bat, hori ezin zela eman esanez eta.

A.— Eta euskararekin gorabeherarik?

M.— Euskara kontutan auki-tu izan ditugu jende estuak. Esate batera, Bizkaitik maisu bat etorri zitzaigun, oso mindua nonbait euskara batuarekin, eta esanez euskara batua ondo baina denok, ez bakarrik bizkaitarrek, gero guk gure saioan gipuzkera sartzen genuela batuaren orde, ez genuela 'jota' ahoskatu behar, etabar. Eta egia izango da, baina halako xoxolokeria batzu jasan behar izan ditugu.

ANJEL KATARAINEN PRODUKZIO LANAZ «MATXINADAK I» DISKOA KALERATU DU BAKARKA

Kaki Arkarazo: «Doinu bakoitza imagineen eragile duk»

IZ grabazio etxeak kaleratu dituen azken diskoen artean Kaki Arkarazoren «Matxinadak I» bat plazaratu da. Oraingo honetan ordea bakarkako plastikoa ekarri du M-ak taldeaz aparte, Anjel Katarainen produkzio lan erabakikorrak.

ARGIA.— Nola sortu zen disko honen gauzatzeko proiektua, M-ak taldetik aparte eta bakarka.

KAKI.— Hasiera batean pentsatu nian halako lan berri bat egitea herri musikari beste dimensio bat eman nahian. Eta iaz, Diputazioak ematen dituen subentzio horietako diru-laguntza bat eskatu nian, aurretik Anjel Katarainek egin zian bezala. Onartu ziaten eta, horrela, bapatean plastikoa burutzeko aukera ailegatu huen biontzako. Ordea, lehendabiziko proiektua ez zen artean profito, eta M-ak taldetik kanpo geratu izan diren kantuen bilduma bat egin diagu, zenbait kanta berri eta, ausardia piska batekin, *O Pello Pello* eta *Matxinadak I-II-III* zortzikoe-kin batera.

A.— Estudio produktu bat dela aitatu duk orain arte. Laborategi musika, kasik esperimentalak...

K.— Bai zera, ez duk hala. Ia esango niake minimalista eta guzti dela, eta teknika aldetik errekurtsu handiegirik ez daukala, honela etiketatu

baldin bada ere. Egia duk, hori bai, estudioan egindako lana dela, estudio bertan konposatutakoa, baina beste edozein diskoren lana eraman du denboraz, edo guttiago, zoritxarrez. Laborategiko musikaz mintzatzean gainera, bazirudik zeharo hotza dela, sentimendu gabea, eta disko honetan inprobisazioak dextenteko lekua hartu dik.

A.— Instrumendu guztiak herorrek jotzen dituk, eta kasik zeharo instru-

mentala duk gainera diskoa. Ez ote ausardia gehiegitxo?

K.— Ba, hasiera batean ez zian hala izan behar. Lanean hasi orduko ordea, gustora ihardun genian eta guztia etorriaren arauera garatu duk. Dena den, ni limitatua nauk, ez nauk birtuoso bat, multi-instrumentista bat. Baina arreglotan ere ez diagu gehiago behar izan, sinplea izan bait duk areagoko pre-tentsiorik gabe.

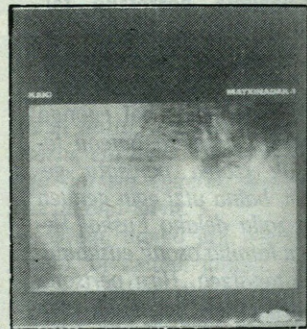
A.— Baina instrumentala den neurrian, bazegok akaso esperimentazio kutsu bat, berrikuntza borroka berezi bat.

K.— Aldez aurretik sakonki pentsatu gabeko musika egin diagu, aurre teorizaziorik gabekoa. Gure musika konzepzioak (Anjel eta ne-reak) gisa honetan bultzatu gaitu bide berririk markatze-

ko helbururik gabe. Horrek ez du kentzen sorketa lana oso gustoko ez dugunik, alderantziz, espresamolde eraberrituak betiere garrantzitsuak dira-eta.

A.— Zenbateraino duk autore diskoa *Matxinadak I*. Ze teknikoaren produkzio lana erabakikorra duk honetan.

K.— Bai, diskoa gurea dela esaten diat beti, Anjelena eta nerea. Musika nik egina duk hala ere, eta arrazoi komertzialengatik edo zera mak nere autoretza izena, besterik ez. Hala eta guztiz, bai, Anjelena lana beti duk erabakikorra.

Esan diate baita ere heterogeneoa dela, nolabaiteko batasun-nortasun hori falta zaiola. Baina garbi da gai bakoitzak bere nortasun propioa baduela eta gure 'seilua' nabarmena dela. Apenak ahotsik ezak markatzen dik agian heterogeneitate hori, gai bakoitza mundutxo berezi bat bihurtuz.

A.— Zuzenean aurkezteko arazo tekniko ugari izango dizkik. Beste baliabiderik pentsatu duzue?

K.— Bideo bat egitea pentsatu diagu «Matxinadak III» zortzikorekin dantza batez. Baina epe luzera badiagu zuzenean egiteko asmoa. Dirua, bitartekoak eta, batez ere, dirua zegok faltan. Musika honek irudia behar dik zuzenerako, ze banda sonoro bat izateko itxura bait du. Hor zegok soinuak, hor giroak; imagina ezak kotxean hoala: hiri bat pintatu parabisatik aurrera, edota beste paisaia bat!

Kakik bideorako jauzia egiteko bitartekoen eta diruaren prolema... banda sonoroak ezin itxurarik hartu.

GORKA ARRESE

OZTIBARREKO TALDEAK 19 URTEKO USAIARI ATXIKIZ
IMANOL ELIAS-EN LAN BAT ESZENERATU BERRI DUTE

Oraindik ere beste antzerki berri bat eman da Iparraldean: «Haunditasun ametsak»

**Aurtengo antzerki denboraldiak
laugarren fruitua emana du
berriki: Oztibarreko taldeak
taularatutako «Haunditasun
ametsak. Ibarla herrian izan ziren
estraineko bi saioak: maiatzaren
28an eta 30ean.**

Galarrotsak 87 bururatu eta hona beste antzerki berri bat, beraz. Honen emailak «Oztibarreko antzerkia» taldekoak; hamabi jokulari ziren. Antzerkiaren idazlea Azpeitiko Imanol Elias eta iragan Azpeitiko Topaketetako batetan emana izan zena.

Antzerki eman dute azken urte hauetan ohitura den bezala. Pekotxea izeneko base-riaren sabaian, ganbaran. Antzokirik ez da halabaina herri honetan, baina asma daiteke leku politagorik zabal hau baino? Zur zaharren pean, eduki belarrak eman usai onarekin, baina kabi lekuekin, giroa oso bukolikoa genuen. Herritarrak batzu hori ziren eta auzoko herrietakoak usadioa den bezala.

Arñot Harispuru-ren estraineko mintzaldia

Hasieran Arño Harispuru, herriko auzapez ohiak, hitzaldi bat egin zuen. Azken hemeretzi urte hauetan beti egiten duen bezala. Hona hemen bere hitzen laburpen bat, obrari buruz eta haren inguru gauzei buruz hainbat azalpen emanez:

«Historiaren bilduma: pobre eta miserian bizi eta uestegabeen sos ederraren mentu-

ra bat batean. Orduan gauzak aldatzen dira ta erakaspena hau da: sos duenak baduela adiskide, nola euliak, erdaraz, nornahiri hurbiltzen dela, eta gero, sos hura nekez heldu delarik edo ez heldu, eulia galdurik anitz harat hunat eginik bazirela deusen-dako.

«Hegoaldeko Azpeitirar joan dira antzerki honen xerka, hitz anitz hemengo euskara aldaturik denek konprenituko dugu. Dudarik ez lan ukan dute, baina plazer ikusteko gure mintzairaren aberastasuna. Baina Azpeitirra joanik, zer erakusten du horrek, Hego Euskal Herri bat eta Ipar Euskal Herri bat badirela, han eta hemen euskaraz hitz egiten dela, gurutatu behar dugula, anaiak garela, populu bat garela, ez baten baina mila arrazoirengatik,

«Bigarrenekorik, hango euskara ez konprenitzea ez da osoki gezurra ere, baina nahi baldin badugu Gipuzkoako euskara nahiko aise konpreni daiteke, hortarako lapurtar batek konprenitzen ote du Santa Graziko xubertorria!

L. ETXEZAHARRETA

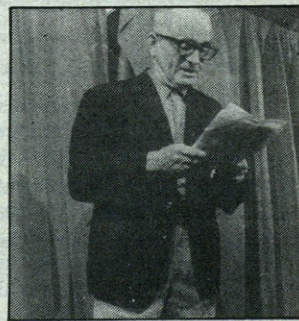
«Oztibarreko antzerkia» taldeko hamabi jokulariak, estreinaldia amaitu berria.

«Populuari sendierazi behar zaio zer arregura ditugun herrian»

ARGIA.— Arño Harispuru, arestian esaten zenuen 19 urte dituela Oztibarreko antzerkiak. Lehen ekipatik gelditzen da aktorerik ala... zuhaur aktore zinen hastapenean?

ARÑO HARISPURU.— Ni ez naiz sekula aktore izan, nik beti presentazioe ttipiño hori, ta ni zaharrena orain, hemen aktoretan nitarik landa Eñaut Larralde baina hori badakizu, horrek hatsak diraueno behar du ari izan, haren lagun kantariak dioen bezala hatsak diraueno kantatu behar baita, ta horrek behar du hatsak diraueno erakarle izan.

A.— Zure ustez antzerkiaren funtsa zein da? Hazparneko Galarrotsetan ikusi dugu pixka bat itzultzen dela irri egiteari buruz antzerkia, hori da zure ustez le-

hen eginbidea teatroarentzat?

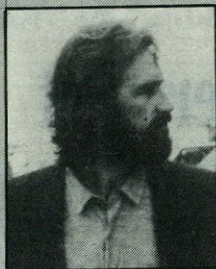
A.H.— Lehen eginbidea nik uste populu guztiak bezala, euskal populu, tettoaren bidez sendiarazi populuari zer arregura ditugun herrian, nor garen euskaldunak eta... ez dut erraten ez dela irriegingarrik egin behar, arrazoiak badira irri egiteko, eta ez dago gaizki.

Paperetan idatziak

AKTOREAK

Zinema espaino-lean nahiz amerikarlean, bigarren mailako aktoreek osatzen dute egiazki filmea. Hemen, berriz, ez zaie kasurik egiten bigarren mailako aktoreei, eta zuzendariak protagonistaz baino ez da arduratzen.

Patxi Bisquert, «Punto y Hora» 87-V-28

FILMEAK EUSKARAZ

Bruselasen pelikula guztiak jatorrizko hizkuntzan ematen dituzte, azpian Belgikako bi hizkuntza ofizialen azpitituluak ezarriz. Noiz egingo ditugu gauzak Europara, eta ez Madrilera, beha? Ez da erraz ulertzen hemen Kultura Kontseilariaren politika dirulaguntzetan. Badirudi papera betetzearren egiten direla kopia batzu euskaraz eta ahalik eta gutxien izan ondoren pantailan, erdarazko bertsoia jartzen dela. Benetan uste dugu hemen egin diren pelikula guztiok euskaraz bakarrik —azpitituluekin— eman izan balituzte jende gutxiagok ikusiko zituzkeela? Filmeak, onak direnean, gustora ikusten dira jatorrizko hizkuntzan.

Pello Salaburu, «El Correo Español-El Pueblo Vasco» 87-V-28

BERTSOLARIAK BEREZKOAK?

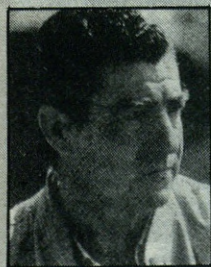
Bertsolariaren berezkotasunaren alde daudenei nekez kenduko die arrazoirik eskolak. Berriz ere jaio egin beharko dute, batez ere, bertsolariak. Etorririk ez duenari nekez erantsiko dio eskolarik bertsotarako nahitaezko den trebetasunik. Horretan ez dago duda haundirik. Baina hori bezain egia da ere, berezko hori, laguntzarik egiten ez bazaio, galduta daitekeela. Galdetu bestela «Urepeko artzaiari».

Joxe Mari Aranalde, «Deia», 87-V-30

EUSKARA NAFAR ESKOLETAN

Euskal eskualdeetan, euskaraz ikasten ari direnek eta erdaraz ikasten ari direnek erdara maila bera dute. Honek esan nahi du erdaraz hain eragin handia duenez, ez dela beharrezkoa erdaraz ikastea erdara maila bera lortzeko. Era berean, Iruñean euskaraz ikasten ari diren umeei erdara hutsean ikasten ari direnek bezain maila ona ateratzen dute erdaraz, beti kontutan hartuaz hizkuntza logikoaz ari garela.

Pakita Zabaleta, «Navarra Hoy», 87-

ZINEMA-ETB

Nik zinemari egin dut, formato txikian, baina, hala ere, telebista errealizatzaile izatea atsegin dut, berehalako erantzuna lortzen bait diozu egiten duzunari. Alderantziz, zinea oso prozesu luzea da, haurdun egotea bezala, jaio arte ez duzu emaitzarik ikusten.

Juanjo Franco, «Eguna», 87-V-28

Zer pentsatzen duzu euskal antzerkiak? Zertan den eta nondik nora jo dezakeen.

Luis Haranburu Altuna

Jon Aizpurua-ren galderak ETBko «Arkupe» saioan (maiatzaren 29ean)

— Euskal antzerkiak osasun txarra duela uste dut. Eta osasun txarra dauka, hasteko tradizio faltagatik. Baina hemen bereztu beharko genuke bestaldeko antzerkigintzaren tradizioa eta hemengoa. Hemengoa oso berria da, kasik gerraurrean egin ziren esperientzietan hasia —oso positiboak baina gaurko egoera estrapolatu ezin daitezkeenak—. Bestaldean, berriz, badute oso tradizio aberats bat: pastoralak, maskarak, xaribariak... badute fonte sakon eta inportante bat. Hemen, nik uste dut gure autoreak behar ditugula bultzatu, eta tradizioa sortuz joan. Eta etorkizunaz, nik uste dut etorkizuna hor dagoe-la, hau da, audiobisualen munduan gaude, historiaren epealdi batetan gaude, eta uste dut nolabait ere idazleok moldatu beharko dugula mundu berri honetara. Eta hor ikusten dut piska bat biharko euskal antzerkiaren destinoa.

Duela lau urte hasi ziren eskola elebidunak martxan.

Badira lau gaur egun, Urruña, Donibane Lohitzun, Garazin eta Saran, non 200 haurrek jarraitzen bait dituzte B

Aña Mari Curutchet «Ikas-Bi»ko irakaslea

Jean Louis Caussade-ren galderak Gure Irratian (maiatzaren 23an)

eredua delako ikasketa elebidunak. Zein dira «Ikas-Bi»ren helburuak?

— Bereziki, ezagutaraztea eskola horietan egiten den lana. Berdin erabiltzen dituzte frantsesa eta euskara, egun 6 ordu ematen dituzte-larik: historia, geografia eta frantsesera frantsesez eta euskaraz, matematikak osoki, euskal kultura eta zientziak.

— Elebidun diren eskola horiek bakarrik lehen aipaturiko herri horietan daudela zer dela-ta ikusi dute «Ikas-Bi»ren koordinazio lan honen beharra?

— Elebitasuna haurrentzat bide ona dela ohartu direlako gurasoak. Jende askok pentsatzen du frantseserarekin euskara bateratzeaz, haurrak ez dituela ongi moldatuko biak, kaltegarri suertatzen dela; eskola hauek besterik azaldu dute, aurrera doazela, frantseseran ongi ari direla eta euskara erabiliz lantzen dutela gai nagusi bat, matematikak alegia, eta bestetik beren aiton-amonen hizkuntza erabili eta maitatzen dutela.

**Manex
Pagola**

Xipri
Arbelbide-ren
galderak Euskadi
Irratian
(maiatzaren 26an)

S arako idazle, artista eta kantarien biltzarra dela-ta arazoak mor-doa sortu da, ezta hala Manex Pagola?

— Euskal Herriko Artixtak batasunean badira sailak galanki, hala nola kantariena, idazleena, kantu egileena eta beste; guk ikusten dugu, Baionako Kultur Etxe ospetsu horrek parte hartzen duela eta gure Federazioa den «Pizkundea»n erabaki zen boikota egitea hortaz. Baionako Kultur Etxeak ez du aski laguntzarik ematen herrietan eta behe mailan

— Datozen hilabeteetarako proiektu bereziak prestatu dituzuenaren berri dut, beste eskualde batzuetan, eskola elebidunak sortzearena alegia...

— Bai, beste herri batzutan eredu honetako beste eskola batzu sortuko direla uste dut. Hendaia, Senpere, Ustaritze, Donapale, Baiona eta Arrangoitzen «dossier» batzu pasatu dira. Guraso talde batzuk funtzionatzen dute eta berorien nahiari erantzutea da gure lana. Azken batean, gurasoek eskatu behar dute elebidun eskola eta bestalde, irakasleak guzti honen alde izan behar dute. Elkarrekin lan egiten ari gara, irakasleekin batera programakuntza bat finkatzen.

egiten den lana aurrera eramateko.

Gurekin partaide diren idazleek parte hartzeko asmorik ez dutenez, kantari eta kantagileek gure elkartasuna erakutsi nahi diegu, Baionako Kultur Etxe horrek ez baitu herri kultura laguntzen lehen aipatu bezala... Iparraldeko kultur mailan lanean ari diren besteak ere ez direla joango uste dut. Honen bere eragina izango du: «Pizkundea»n argi ikusten da Euskal Herriak mugen gain elkartasuna azaldu behar duela eta bazterka eta ingurutik egindako agresiori erantzun bat eman behar zaiola, guk geure abisua eman dugu, ikusi behar...

Torreldaik puntua jarrita

Xabier Kintanari

— Xabier, zuk esana da: «Lehen euskaldun-baserritar ekuazioa egiten zen, euskara eta euskal kultura gutxiesteko. Orain, berriaz, modernismoaren izenean euskaldun-gazte marginatu-drogazale-zorritsu delako ekuazioa egin nahi du hainbatek. Eta hor-tik ez da etorriko ezer». (Eguna, 86-abendua-18) Zer esan nahi duzu horrekin?

S asoi batetan, euskalduntasuna baserri eta arrantzaleekin baino identifikatzen ez zenean, burruka gogorra egin behar izan genuen kaletarrok hiritar euskaldunen maila ere jendartean onetsia izan zedin. Orain ordea, abertzaletasunaren eta nolabaiteko euskalduntasunaren izenean, badira gure gazteria, pasota, punki, drogazale, txerri-zikin eta hirieta-ko beste hondakin, bizkarroi eta azpiproduktu bastart eta asozialekin identifikatzen saiatzen direnak ere, behialako teorilari marxisten edo existentzialisten lekuan, jokabide berriaren profetatza, nor eta Ramoncin madrildarra harturik. Mesede eskasa egiten diete beroriek, benetan, bai gure gizar-teari eta bai euskarari ere, oraindik gure goi mailako kultur hizkuntza osoa izateko burruka latzean ari denari.

Puntako argitalpenak

Bilboko «Kirikiño» liburudendak emandako datuak

Literatur liburuak:

- 1.— «Haur Besoetakoa», Jon Mirande. Erein.
- 2.— «Saturno», Arantxa Urretabizkaia. Erein.
- 3.— «Ziutateaz», Bernardo Atxaga. Erein.
- 4.— «Atabala eta euria», Joseba Sarrionandia. Elkar.
- 5.— «Manu militari», Joxe Austin Arrieta. Elkar.

Orotarikoak:

- 1.— «Euskal Hiztegi Historikoa: Erdi Aroa eta Aro Modernoa», Murgil taldea. Gordailu.
- 2.— «Jakin» aldizkaria, 42/43 zenbakia.
- 3.— «Olerki guztiak», Lauaxeta. Bizkaiko Foru Diputazioa.
- 4.— «Ipaster», Augustin Zubikarai. Egilearen edizioa.
- 5.— «Jentilen akabaera», Joxe Inazio Artsuaga. Kriselu.

berbaz berba, irabazi jokoa.

AURTEN BAI 87

Aurten Bai 87, zulako euskaldunentzat
prestatu dan bide erreza eta laburra dozu.
Euskera sakontzeko bidea.

Berbaz berba irabazi jokoa dogu helburu.
Zurea be hauxe bada hemen gaituzu:

Piccoloa urtebeteko ospakizunetan

Milango Piccolo Teatroa, XX. mendeko antzerkigintzaren mitoetarikoa festaz eta galaz jantzi da. Kausa, edota aitzakia, bere berrogeigarren urteurrena (itxura denez Europan zerbait gertatu zen 1946an...). Piccoloa eta Giorgio Strehlerren izena uztarturik agertzea beste erremediorik ez dago. Europako Teatroko zuzendaria bera izan zen zalantzarik gabe estraineko ospakizunen izar eta protagonista ia bakarra, inguruan zebilkion intelektual eta artista saldoa ezin ahaztu badira ere.

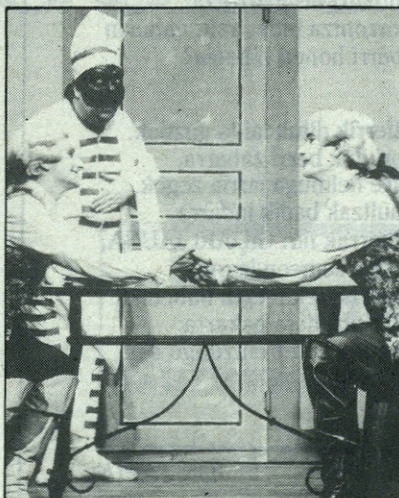
Urtebetez luzatuko dira Piccoloaren urtemuga seinatu honen ospakizunak, ospakizun horien markoa Milaneetik kanpo ere luzatuko delarik. Via Rovellon kokaturik dagoen antzoki horretako zuzendari ere izan zen Paolo Grassi zenak omenaldia jasoko du; Milvak errezitala eskeiniko du; Scalan Strehlerrek montaturiko "Figaroren ezkontzak" estreinatuko da; Piccoloa gaitzat duen erakusketa bat bisitatzeko aukera izanen da; liburuak argitaratuko dira; 1988ko otsailaren 12an "Teatroa, Europa bihar" izenburua izango duen nazioarteko kongresua hasiko da; eta urte bereko maiatzean, amaiera fastuoso gisa edo Europako lehen Antzerki Festa, hiru antzezlanen estreinaldiarekin: Strehlerren "Faustoren zatiak", Lope de Vegaren "Olmedoko Zalduna" Lluís Pasqualek zuzendua eta Txekoven "Antxeta" Mikhail Konchalovskyren eskutik.

Arlekinoa, bi nagusiren feria ikusi du gaizki.

Hala ere, ospakizunak hasi besterik ez dira egin. Eta hastapen gisa, komunikabideei eskeinitako egunaz gain, zer hobeki Piccoloa ezagutzera eman zuen "Arlekinoa, bi nagusiren zerbitzari" Goldoniren obraren bostgarren bertsiotik baino? 1947an eman zen lehen aldiz. Bigarren, 1956an Edimburgon. Hirugarren, 1963an. Ondoren, 1977an Pariseko Europako Teatroan. Eta bostgarrena, eta oraingoz azkena, urtemuga honetan estreinatu dena.

Arlekinoarena jokatzeko duena ezagun dugu euskaldunok obra hori bera zuzendu bait zuen "Antzerki"ren eskutik: Ferruccio Soleri. Berrogeita hemezazpi urtetan, eta 1961an Marcello Moretti errelebo hartu zionetik, Arlekino paregabea osatzen duena. Bertsiotik honetarako dekorazioarimuzin egin dio Strehlerrek pertsonaiak garrantzia izugarritz jantziz. Politikoak ere han izan ziren, nahiz eta Strehlerrek sozialista italiarrak bertan behera utzi berri dituen eta komunisten zerrendetan ezarri bere izena independente gisa.

J.M. HERITZ

"Arlekino: bi nagusiren morroi" lana Euskadin ibilia da dagoeneko, Antzerkitik ikasleen eskutan.

Sembene Ousmanek filmatzeari berrekin dio

Bera da afrikar zinemagintzaren aita, eta hala ere, Sembene Ousmane isilik egon da iragan hamar urteotan. Azken filmea 1977koa da, "Ceddo", eta harako hartan Leopold Senghor presindetearen zentsura jasan behar izan zuen Senegaleko zinegileak. Abdou Diouf gobernamenduaren babesaz eta aljeriarren laguntzaz "Thiaroye" izeneko filma errodatzen ari da. Filmean bidez alemanen aurka borrokatzea eramanak izan ziren soldadu "koloniarren" historia kontatu nahi du, 1944ean, frantses soldaduek ametrailatu egin bait zituzten soldaduak "aginduak ez betetzeagatik".

SESBk Boris Pasternaken izena garbitu

Tass berri agentziak aditzera eman duenez, Boris Pasternak idazle sobietar eta Nobel Saridunaren izena guztiz garbitua izanen da. Berriarekin batera 1990a Pasternak urtea izan dadila eskatu diote sobietarrek Unescorei. Perekelkino hiran museo bat eskeiniko zaio idazleari eta bere lan guztiak argitaratuak izanen dira. 1957an argitara eman zen Italian "Zhivago doktorea" eleberria, eta ondorioz, 1958an SESBeko Idazleen Elkarteak espulatsu egin zuen. Pasternak 1960an hil zen, eta agintariak bere esistentzia ere ezeztatzea iritsi ziren.

Ber "Pink Floyd" bis

Halaxe omen da, rock dinosaurus zaharrak ez dira sekula hiltzen. Iazko abenduan lortu zuen Roger Watersek legez taldeak ezin zeza keela "Pink Floyd" izena bera gabe erabili. Hilabete batzu berantago taldeko beste hiru partideek (Gilmour, Wright eta Mason) lortu egin dute izena bereganatzea. Ondorio nabarmenekin lortu ere, uda honetan agertuko den elepe berria, izen guztiz orijinal batez bataiatutakoa: "Pink Floyd". Eta ez hori bakarrik, iraila aldean Kanadan kontzertu pare bat ematekotan dira, baina ez larritu, hamabi mila sarrerak salduak dira jadanik.

Pariseko Bastillan opera handi baten eraikuntza

Sozialisten projektua zen. Baina eskubiak lortu zuen gobernuak, eta beste hainbat proiektu- ren antzera, Bastillako Operarena ere zintzilik geratu zen. Hau da, eraikuntza lanak ez ezik, eraikuntza berria zertarako erabili ere ez zegoen argi. Orain bai, Bastillakoa izanen da opera ofiziala, eta bestea gonbidatuentzako. Noiz estreinatuko den ez da asmatzen zaila: 1989ko uztailaren 14ean. Zergatik ote?

Gure gidariari

Doinu: "Mutil koxkor bat"

Hormen itzalak luzatuz doaz
gunea dago isila,
noizbait zohargi zegoen bakan
orain goibel ta zurbila.
Zelda barneko hozkirri hontan
neke-hotsetan nabila,
bertso tristeok nola igorri
ene Herriaren bila?
preso txar honen luma txiroa
atxekabez baita hila!

Arrats minkorra etzana zaigu
ezarritz bere samina,
hodei ilunak gailendu dira
estaliz zeru urdina.
Dohakaitz bide, TXOMIN hil dela
goizetik dugu jakina,
bihotza eri, minez beterik,
ugalduz doa ezina,
lantuz gabilitza ezin irentsiz
horren albiste gordina.

Nekazarien oihu garratzak
zabaldu dira sorora;
langilearen orru ozenak
nonnahi eta edonora;
marinelaren batel prestua
hor dator portu zokora;
olerkariet triste diraute
bertsorik ezin gogora;
artzaia ere nigarrez doa
nekezka mendian gora.

Eliz-dorreko kanpai bortitza
entzutuen da urrutira,
dolumin latza sartuaz doa
kale eta baserrira.
Aiton-amonak supazterrean
nigarrez hasiak dira,
malko mingotsez amonak dio
aitonari so begira:
Nola pasatu ilun hontatik
egunsentiko argira?

Hastapeneko zipar estua
nahiz izan astunegia,
indar berrituz irekitzen da
esperantzaren saskia.
Has bitez jada, zantzo, oihuka...!,
eraiki Herri guztia!
denok batera kanta dezagun:
ZEIN EDER EGUNSENTIA!
Bizirik baita ortzean zehar
gure gidari handia.

Inork badio: Mendratu dituk!,
edo umezurtz gerala;
oldar bizian altxa gaitezen
esanez: Ez dela hala!
Alferrik habil zabaldu nahirik
etsipenaren oihala,
ez duk itzali, gorenean duk
abertzaleon morala;
hori kentzeko etsai guztiak
badakik gutxi dirala.

Bizirik dirau garaile gisa,
zutik da gure haritza!
Dantzan ta triskan ziren miruak,
larri ta makur dabilta.
Baikor ta tinko hoi en aurrean
guztiok gaitezen mintza;
jakin dezaten suspertu dela
Aberri honen bizitza,
eta halaber, badatorrela
bihar-etziko garaitza.

Herriko seme, maite, kuttuna,
ereile, leial, jatorra...,
hazi emankor, bitxi, xarmanta...,
lurralde honen altxorra,
uzta ederrez jantzia diguk
Aberriaren alorra.
Erne jarri duk ezbaian zena,
adi zegok entzungorra,
nondik sartu duk gure baitara
horren oihartzun baikorra?

Alderdi batzuk azaldu ditek
daramaten esklabotza,
ez hautela nahi seme bezala
egina ditek aitortza.
Euskalerrian jaio direla?
bainan...non zeukatek lotsa!
Zergatik beti faltsuen pare
laudatuz etsai arrotza?
morrontza bide, irain nahiean
Aberri honen bihotza?

Alferrik dituk laido guztiak,
hori duk berri zaharra,
gure helmuga jarria zegok,
iraultzak badik indarra.
Eskerrak hiri GIDARI JAUNA,
euskal-semeon izarra!
Agur honekin egin nahi diat
gure promesa bakarra:
Egunen batez entzungo dela
garailearen adarra.

ION TAPIA

PARTERIK SENTSIBLEENA

Lazkao-Txikiri entzun nion duela
gutxi txiste hau:

Ba omen ziren aiton-amon batzu,
behin jubilatuta gero ezkontzea pen-
tsatu zutenak. Piska bat prestatu, eli-
zara joan, ezkondu eta hantxe doaz
ezkongaietako bidaia egitera.
Lehenengo gauean, hasten dira hizke-
tan eta:

— Aizu Joxe! Zu gogoratzen al
zara orain zer egin behar den?

— Ez, emakumea! Ez naiz batere
gogoratzen. Hoberena, bihar medi-
kuarengana joatea izango genukeela
iruditzen zait.

— Bai, inondik ere, horixe egin be-
harko dugu.

Goizean goiz, joan dira bada medikua-
rengana:

— Begira mediku jauna; horrela ta
horrela gertatzen zaigu eta, zer egin
behar dugu haurren bat izateko?

— Hori oso erraza da. Hau besterik
ez da egin behar: gizonaren parterik
sentsibleena, emakumearen parterik
sentsibleenarekin elkartzea.

Aholkua ondo jasota itzuli dira berriro
hotelera gure aiton-amonak. Hasi dira
parterik sentsibleenak bilatzen eta
aitonak sudurra aurkitzen zuen bere
parterik sentsibleena; amonak berriz
atzekaldea. Hasi dira bi parte horiek
elkartzen eta benetan postura xele-
brea ere aurkitu zutela gure bi lagu-
nek. Makurtzen da amona, eta aitonak
sudurra ipurtzuloan sartuta, geldi-
gel-di geratzen dira ordu erdi batetan edo.
Handik ordu batetara esaten dio amo-
nak aitonari:

— Ezer ba al da?

— Nik ez dut ezer sentitzen behin-
tzat.

Biharamunean ere gauza bera: amona
makurtu, aitonak sudurra ipurtzuloan
sartu eta ordu erdia itxoiten, ea zer-
bait gertatzen zen:

— Ondo egingo ote dugu, Joxe?

— Lasai, Karmen, ondo ari gara eta
gertatu beharrekoa gertatuko da. Ho-
rrela zebiltzala, gau batean afaltzera
atera ziren. Apetito haundikoak non-
bait eta zer afalduko eta babarrunak
eta postreetarako gaztain erreak. Itzu-
li dira etxera eta amona makurtu de-
nean, barnean zituen haize guztiak as-
katu omen zituen burrundara batetan.
Honela esaten omen zion, orduan
aitonak:

— Lasai, Karmen, lasai. Hemen da-
tor gure umetxoa... Motoan dator gai-
nera.

Lauki honen perimetroa osatzen duten zenbakiak alde batera edo bestera biratuz, lerro bakoitzeko zenbakiak horizontalki batu eta soluzio bera lortu behar duzue.

HASERAKO LAUKIA

1	1	2	1	1	3	1	6
1	7	7	4	4	4	1	2
1	9	9	9	4	1	1	1
9	6	9	5	5	4	3	9
4	9	8	4	3	5	1	3
7	4	3	5	8	4	2	8
5	8	2	8	6	2	2	2
9	9	2	4	6	8	8	6

ZUEN SOLUZIOA

	7	7	4	4	4	1	
	9	9	9	4	1	1	
	6	9	5	5	4	3	
	9	8	4	3	5	1	
	4	3	5	8	4	2	
	8	2	8	6	2	2	

Aurreko asteko Zatiketa Misteriotsuaren soluzioa:

A=6

B=5

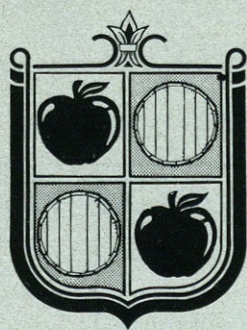
Aurreko asteko Batuketa Misteriotsuaren soluzioa:

A=3

B=2

C=4

SOLUZIOA URRENGO ASTEAN.

GURUTZETA

Sagardoak

Gure sagarren grazia zure mahaiaren bizigarri.
Hemengoa, naturala, alkool gutxikoa.
Ezin besterik eskatu.

JOSE GOÑI URREAGA

Gurutzeta etxea. Telf. 552242

ASTIGARRAGA

ELHUYAR

ZIENTZIA ETA TEKNIKA

Hurrengo alean

Lurra; gure sorlekua eta oraindik gure

GAIA, EKOLOGIA BERRIA
GARRAIOA 2000 URTEAN
JOSE LUIS MUNOAREKIN SOLASEAN
AINGIREN MISTERIOA
NABIGAZIO MODERNOAREN SORRERA

Ekainaren batean zure kioskoan

"Elhuyar. Zientzia eta Teknika" aldizkaria jaso nahi dut. Urtean honen sei ale jasoko ditut gainera doan "Elhuyar" aldizkariaren bi ale.

Izena.....
Helbidea..... Lanbidea
Hiria..... Telefonoa
Ordainketa:

Errenboltoz

Kontu korrontea k/k: zenbakia..... Bankua:.....

- ☐ 1.987.erako 2.200 pta. Euskal Herria eta Frantzia
- ☐ Bi urterako 4.100 pta.
- ☐ Hiru urterako 6.400 pta.
- ☐ 1.987.erako 2.750 pta. beste herrietan.

Harpidetza-txartela: ELHUYAR Kultur Elkarte. P.K. 361. DONOSTIA

herria bizirik!

HERRI BATASUNA

Kirola ta hizkuntza, horra hor bi gauza
luza dezaketenak herriaren hatsa;
baldin ez bazerauku erdalduntzen plaza,
salbaturen garela badut esperantza.

Ferrando Aire "Xalbador"

AURREZKI-KUTXA
MUNIZIPALA

CAJA DE AHORROS
MUNICIPAL